

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN EBEVEYN
KABUL-REDDİ VE MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

EZGİ YOLDAŞ BIÇKI

İzmir
2020

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN EBEVEYN
KABUL-REDDİ VE MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ**

EZGİ YOLDAŞ BIÇKI

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ferda Aysan

İzmir
2020

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn kabul reddi ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

28/01/2020

EZGİ YOLDAŞ BIÇKI

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 12.02.2020

Tez Başlığı:

Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 117 sayfalık kısmına ilişkin, 12.02.2020 tarihinde tez danışmanım tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen filtreleme tiplerinden biri (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %11 dir.

• <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz

Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☒

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☐

- ☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
☒ Kaynakça hariç,
☐ Alıntılar dâhil,
☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

- ☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
☐ Kaynakça dâhil,
☐ Alıntılar dâhil.

EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☐

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Ezgi YOLDAŞ BIÇKI

Öğrenci No : 2017950091

Anabilim Dalı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı

Programı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı

Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐

ÖĞRENCİ

Ezgi YOLDAŞ BIÇKI

12.02.2020

DANIŞMAN

Prof. Dr. Ferda AYŞAN

12.02.2020

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu () işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yüklemeye yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak tez başlığının tamamı. Yazar Adı

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimim boyunca derslerini zevkle takip ettiğim, şefkatiyle, bilgisiyle, tecrübesiyle her zaman yol gösteren ve destekleyen sevgili danışmanım Prof. Dr. Ferda Aysan'a,

Hayatımın her alanında olduğu gibi öğrenim hayatımda da beni her zaman destekleyen, gerekli imkanları sağlayan, başarılarımla gurur duyan canım annem Ayten Yoldaş'a, canım babam İsmail Yoldaş'a, yapamadığım soruları çözen, koruyan kollayan, zaman zaman benim ona ablalık yaptığım canım ablam Arzu Yoldaş'a ve ailemize kattığı, bana eşsiz sevgiyi tattıran biricik köpeğimiz Cookie'ye,

En umutsuz olduğum, pes etmeye yaklaştığım zamanlarda elimi daha da sıkı tutan, beni her zaman cesaretlendiren, yanımda olan, kahrımı çeken, yüzümü güldüren, hayatımda iyi ki olduğuna her zaman şükrettiğim canım eşim BUĞRA BIÇKI'ya

Kendi ailemden ayırmadığım, desteklerini hep hissettiğim, ders sabahları bana odasını açan sevgili annem Gülen Bıçkı'ya, sevgili babam Kemal Bıçkı'ya ve sevgili kardeşim Yeşim Bıçkı'ya,

Mühendis zekasıyla örneklemimin şekillenmesine katkı sağlayan Hande Gizem Güvenen'e, en başından beri moral motivasyon desteğiyle ve zımbasıyla imdadıma koşan canım arkadaşım Gülizar Keser'e

Öğrenim hayatım boyunca ilkokul öğretmenimden bu güne kadar hayatıma dokunmuş tüm hocalarıma, çalışmama katılmaya gönüllü olan ve bana destek sağlayan tüm öğrencilere ve akademisyenlere teşekkür ederim.

Kalbimde gerçekleşmeyi bekleyen tüm hayallere...

EZGİ YOLDAŞ BIÇKI

İÇİNDEKİLER

ÖZET	viii
ABSTRACT	x
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç ve Önem	2
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri	2
1.4. Sınırlılıklar (Opsiyonel).....	2
1.5. Varsayımlar (Opsiyonel)	3
1.6. Tanımlar.....	3
BÖLÜM II	4
KURAMSALÇERÇEVE / KAVRAMSALÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
2.1.Algılanan Ebeveyn Kabul Red Kuramı (EKAR).....	4
2.1.1. Sıcaklık Boyutu.....	4
2.1.2.Kontrol Boyutu.....	7
2.1.3.EKAR Kuramının Alt Alanları	7
2.1.3.1.Kişilik Alt Alanı	8
2.1.3.1.1.Bağımlılık Veya Savunucu Bağımsızlık	10
2.1.3.1.2.Duygusal Duyarsızlık (Tepkisizlik)	12
2.1.3.1.3.Düşmanlık ve Saldırganlık	13
2.1.3.1.4.Olumsuz Özsaygı	14
2.1.3.1.5.Olumsuz Özyeterlik	14
2.1.3.1.6.Duygusal Tutarsızlık	15
2.1.3.1.7.Olumsuz Dünya Görüşü.....	16
2.1.3.2.Baş Etme Alt Alanı.....	17
2.1.3.3.Sosyokültürel Alt Alanı.....	18

2.1.2. EKAR Kuramı ile İlgili Yapılan Araştırmalar	19
2.1.2.1. EKAR kuramı ile ilgili yurtiçinde yapılmış araştırmalar	19
2.1.2.2. EKAR kuramı ile ilgili yurtdışında yapılmış araştırmalar	21
2.2. Mükemmeliyetçilik kavramı ve Tarihçesi	22
2.2.1. Tek ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik	24
2.2.2. Mükemmeliyetçiliğin Kuramsal Olarak Değerlendirilmesi	27
2.2.2.1. Psikoanalitik Kuram	27
2.2.2.2. Bireysel Psikoloji Kuramı	27
2.2.2.3. Karen Horney'in Psikoanalitik Kuramı	28
2.2.2.4. Akılcı Duygusal Kuram	30
2.2.2.5. Davranışçı Kuram	30
2.2.2.6. Bilişsel Kuram	31
2.2.3. Mükemmeliyetçiliğin Oluşumu	32
2.2.4. Mükemmeliyetçilik ile İlgili Araştırmalar	32
2.2.4.1. Mükemmeliyetçilik ile ilgili yurtiçinde yapılmış araştırmalar	32
2.2.4.2. Mükemmeliyetçilik ile ilgili yurtdışında yapılmış araştırmalar	34
BÖLÜM III	36
YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni	37
3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar	37
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları	41
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	41
3.3.2. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ)	41
3.3.3. Ebeveyn Kabul-Red / Kontrol Ölçeği (EKRÖ/K)	42
3.4. Verilerin Analizi	44
3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği	44
3.6. Araştırmacının Rolü	45
BÖLÜM IV	46
BULGULAR	46
4.1. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi	46

4.1.1. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	46
4.1.2. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Ebeveyn Kabul-Reddinin Yaş İle İlişkisi.....	49
4.1.3. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin Öğrenim Görülen Fakülteye Göre İncelenmesi.....	50
4.1.4. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Ebeveyn Kabul-Reddinin Kardeş Sayısı İle İlişkisi.....	51
4.1.5. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Ebeveyn Kabul-Reddinin Doğum Sıralaması ile İlişkisi.....	53
4.2. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul Reddi Arasındaki İlişki.....	54
BÖLÜM V.....	57
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	57
5.1. Tartışma.....	57
5.1.1. Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği ile Yaş, Cinsiyet, Öğrenim Görülen Fakülte ve Sahip Olunan Kardeş Sayısı Değişkenlerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	57
5.1.2. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ile Yaş, Cinsiyet, Öğrenim Görülen Fakülte ve Sahip Olunan Kardeş Sayısı Değişkenlerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	60
5.1.3. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul Reddi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulguların Tartışılması.....	62
5.2. Sonuç ve Öneriler.....	63
KAYNAKÇA	65
EK 1. Öğrencinin Akademik Özgeçmişi	75
EK 2. Kişisel Bilgi Formu.....	76
EK 3. Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	77
EK 4. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ)	78
EK 5. Ebeveyn Kabul-Red / Kontrol Ölçeği (EKRÖ-K).....	80
EK 6. Etik Kurul Onay Formu.....	91
EK 7. Ölçek İzinleri.....	109

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik bilgilerine ilişkin betimsel istatistikler	38
Tablo 2 Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn kabul-red düzeylerinin ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması.....	47
Tablo 3 Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algıladıkları ebeveyn kabul-reddi ile yaş arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Korelasyon Tablosu.....	49
Tablo 4 Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul reddinin öğrenim görülen fakülteye göre karşılaştırılması.....	50
Tablo 5 Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algıladıkları ebeveyn kabul-reddi ile kardeş sayısı arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Korelasyon Tablosu...	52
Tablo 6 Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algıladıkları ebeveyn kabul-reddi ile doğum sırası arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Korelasyon Tablosu...	53
Tablo 7 Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn kabul-reddi arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Korelasyon Tablosu.....	54

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Ebeveyn kabul-reddi ile ilgili bağımlılık/ bağımsızlık.....	12
--	----

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ALGILANAN EBEVEYN KABUL- REDDİ VE MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Bireylerin çocukluk yıllarında ebeveynleri ile ilişkilerinde kabul veya red algılamalarının, bu kişilerin çocukluktan itibaren psikolojik gelişimlerine ve yetişkinlikteki psikolojik uyumlarına etkilerini açıklamaya ve yordamaya çalışan Ebeveyn Kabul -Red Kuramı Rohner (1966) tarafından geliştirilmiştir.

Mükemmeliyetçilik kişilerin, kendilerine veya diğerlerine gerçekleştirilmesi zor amaçlar koyma eğiliminde olmalarıdır (Hill ve ark., 1997, s.81). Son yıllarda yapılan araştırmalar kişinin mükemmeliyetçi davranış özellikleri geliştirmesinde ailenin rolünün önemini gözler önüne sermektedir. Ebeveyn kabul red kuramının öngörülerinden biri de; ebeveynleri tarafından reddedilen veya reddedilmiş algılayan çocukların belirli bir noktaya kadar onların onay ve kabulünü kazanmak adına girişimlerde bulunacağıdır. Çocukların bu kabul ve onay görme ihtiyacı kişiliklerinin mükemmel olması gerektiği inancını da beraberinde getirebilir. Ancak mükemmel kişilik özellikleri gösterirlerse ebeveynleri onları kabul edecek ve olumlu ilişkiler kurabileceklerine inanırlar. Bu varsayımdan yola çıkarak bu araştırmada algılanan ebeveyn kabul reddi ve mükemmeliyetçilik düzeyleri yaş, cinsiyet, öğrenim görülen fakülte ve sahip olunan kardeş sayısına göre incelenmiştir.

Araştırma Ege Üniversitesi'nde 2018-2019 eğitim öğretim yılında öğrenimine devam etmekte olan öğrenciler arasından tabakalı örnekleme yoluyla seçilmiş 363 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Ebeveyn Kabul- Red / Kontrol Ölçeği (anne ve baba formu), Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri için SPSS-22 (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı) paket programı kullanılmıştır. Öncelikle verilerin normallik analizleri yapılmış, normal bir dağılım göstermediği bulunması üzerine nonparametrik testler olan Spierman Korelasyona analizi, Mann Whitney U-Testi ve Kruskal Wallis H Testi verilerin uygunluğuna göre kullanılmıştır.

Yapılana analizler sonucu elde edilen sonuçlara göre mükemmeliyetçilik alt boyutlarından kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile ebeveyn kabul-red alt boyutlarından baba ilgisizlik/ihmal alt boyutunda, diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ile anne ve baba ilgisizlik/ ihmal alt boyutunda pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal olarak

algılanan mükemmeliyetçilik ile anne ve baba ilgisizlik/ ihmal, düşmanlık/saldırganlık, ayrışmamış red ve kontrol alt boyutlarında pozitif yönlü ilişki bulunurken anne ve baba sıcaklık/şefkat alt boyutunda negatif yönlü ilişki bulunmuştur.

Ebeveyn kabul-red/kontrol boyutları ile cinsiyet, yaş ve kardeş sayısı değişkenleri arasında anlamlı farklılıklar bulunurken, mükemmeliyetçilik düzeyleri ile sadece cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn kabul-reddi, mükemmeliyetçilik

ABSTRACT

THE EXAMINATION OF PERCEIVED PARENTAL ACCEPTANCE- REJECTION AND PERFECTIONISM LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS ACCORDING TO VARIOUS VARIABLES

Parental Acceptance-Rejection Theory (PARTheory) developed by Rohner (1966); it is a socialization theory that explains and predicts how parental acceptance or rejection in childhood affects the child's psychological development and adulthood.

Perfectionism is defined as the tendency to set hard to reach goals for oneself and others (Hill ve ark., 1997, s.81). Recent studies have shown the importance of the role of the family in developing perfectionist behavioral characteristics. According to parental acceptance rejection theory; it is assumed that children perceived as rejected or rejected by their parents will attempt to gain their approval and acceptance to a certain point. This need for acceptance and approval of children can lead to the belief that their personality should be perfect. They believed that, but if they show excellent personality traits, their parents will be able to accept them and build positive relationships. Based on this assumption this study, perceived parental acceptance rejection and perfectionism levels were examined in terms of age, gender, faculty and number of siblings.

The research was carried out with 363 students who were selected through stratified sampling among the students who are studying at Ege University in 2018-2019 academic year. Parental Acceptance-Rejection / Control Scale (mother and father form), Multidimensional Perfectionism Scale and Personal Information Form were used as data collection tools. SPSS-22 (Statistical Package for Social Sciences) program was used for statistical analysis of the data obtained in the study. First of all, the normality analysis of the data was conducted and when it was found that there was no normal distribution, the nonparametric tests, Spierman Correlation analysis, Mann Whitney U-Test and Kruskal Wallis H Test were used according to the data's suitability.

According to the results, a significant positive relationship was found in the self-oriented perfectionism and father indifference / neglect sub-dimension and in the other-oriented perfectionism and mother indefference / neglect sub-dimension. While socially perceived perfectionism was positively correlated with parental indifference / neglect, hostility / aggression, undifferentiated rejection and control sub-dimensions, negative correlation was found in mother and father warmth / compassion sub-dimension.

Significant differences were found between parental acceptance-rejection / control dimensions and gender, age and number of siblings, while a significant difference was found between excellence levels and gender alone.

Keywords: Parental acceptance-rejection, Perfectionism

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren hayatındaki en önemli varlıklar şüphesiz ki anne ve babalarıdır. Kişinin hayatında çocukluk yaşantılarının öneminin ayrılmaz bir parçasını anne ve babasıyla kurduğu ilişki oluşturmaktadır. Ailenin çocuğun yaşamındaki öneminin fark edilmesiyle birlikte bir çok kuram ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de Rohner'in oluşturduğu Ebeveyn Kabul Red (EKAR) kuramıdır. Bu kuram genel bir çerçevede kişilerarası kabul-red kavramı ile ilgilenir de aslen çocukluk döneminde algılanan veya maruz kalınan ebeveyn kabul-reddinin hem çocukluk döneminde hem de ileriki yaşlarında bireylerin yaşamları üzerindeki etkisini incelemektedir.

Mükemmeliyetçilik, “yüksek standartlar arzulama ve bu standartları devam ettirme isteği” şeklinde açıklanan bir kişilik özelliğidir (Hill ve ark., 1997, s.81). Diğer bir deyişle kişinin kendisi ve diğerleri için ulaşılması güç, yüksek hedefler koyma eğilimidir. Literatür incelendiğinde mükemmeliyetçiliğin ilk olarak tek boyutlu bir kavram olarak ele alındığını görmek mümkündür. Ancak mükemmeliyetçilik ile ilgili araştırmalar devam ettikçe mükemmeliyetçiliğin sadece kendine yönelik bir özellik olmadığı, kişilerarası ilişkilerde, aile içi etkileşimde de etkili olan, çok boyutlu ele alınması gereken bir kavram olduğu görüşü önem kazanmıştır.

Mükemmeliyetçi kişilik özelliğinin gelişiminde etkili olan bir çok model bulunmaktadır. Bu modeller incelendiğinde mükemmeliyetçi özelliğin gelişiminde çocukluk ve ergenlik dönemlerinin dolayısı ile aile faktörünün önem kazandığı göze çarpmaktadır. Çocuklar dünyaya geldikleri andan itibaren ebeveynlerinin çocuk yetiştirme biçimlerinin ve sahip oldukları kişilik özelliklerinin etkisi altındadırlar (Vieth ve Trull, 1999, Akt. Çiçekler ve ark. 2014). Çocuklar kendi kişiliklerini, hayata bakış açılarını, kişilerarası ilişkilerde edindikleri bir çok rolü bu etkiler altında oluştururlar. Ebeveyn kabul red teorisi; ebeveynleri tarafından reddedilen ya da reddedilmiş algılayan çocukların belirli bir noktaya kadar onların onay ve kabulünü kazanmak adına girişimlerde bulunacağı varsayılır. Çocukların bu kabul ve onay görme ihtiyacı kişiliklerinin mükemmel olması gerektiği inancını da beraberinde getirebilir. Ancak mükemmel kişilik özellikleri gösterirlerse ebeveynleri onları kabul edecek ve olumlu ilişkiler kurabileceklerine inanırlar.

1.2. Amaç ve Önem

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn kabul reddi ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin yaş, cinsiyet, öğrenim görülen fakülte ve sahip olunan kardeş sayısına göre incelenmesidir.

Literatür incelendiğinde mükemmeliyetçilik ile ebeveyn tutumları, anne-baba mükemmeliyetçiliği, anne babaların akılcı olmayan inançları gibi bir çok faktörün ilişkisinin incelendiği görülmektedir. Ancak algılanan ebeveyn kabul reddi ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma algılanan ebeveyn kabul reddi ve mükemmeliyetçilik düzeylerini inceleyecek olan ilk araştırmalardan biri olması nedeniyle önemlidir.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Bu araştırmanın problem cümlesi şöyledir: “Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn kabul reddi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?”

Alt problemleri ise şunlardır:

- a) Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve algılanan ebeveyn kabul-red/kontrol puanları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- b) Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve algılanan ebeveyn kabul-red/kontrol puanları yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
- c) Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve algılanan ebeveyn kabul-red/kontrol puanları öğrenim görülen fakülteye göre farklılaşmakta mıdır?
- d) Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve algılanan ebeveyn kabul-red/kontrol puanları sahip olunan kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın örneklemi Ege Üniversitesi’nde öğrenim gören, çalışmaya katılmaya gönüllü olmuş kişilerden alınan veriler ile sınırlıdır.

Araştırma algılanan ebeveyn kabul-reddi ve mükemmeliyetçilik düzeyleri sadece yaş, cinsiyet, öğrenim görülen fakülte ve kardeş sayısına göre incelenecek olup diğer değişkenler göz ardı edilecektir.

Araştırma kapsamında kullanılan “Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği (EKRO) ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği” ölçme araçlarının kapsadığı özellikler ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılacak olan gönüllü kişilerin araştırmada yer alan algılanan Ebeveyn Kabul-Red Ölçeğini, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğini ve Kişisel Bilgi Formunu içtenlikle cevaplayacaklardır. Verecekleri cevaplar olabildiğince gerçeği yansıtacaktır.

1.6. Tanımlar

Ebeveyn kabul-red kuramı: Rohner’in ortaya çıkardığı, Amerika Birleşik Devletleri ve dünya çapındaki ebeveyn kabul-reddinin ana nedenlerini, sonuçlarını ve diğer bağıntılarını öngörmeyi ve açıklamayı hedef almış, kanıta dayandırılmaya çalışılan toplumsal ve yaşam süresince devam eden bir gelişim kuramıdır (Rohner, 2004).

Mükemmeliyetçilik: Yüksek standartlar arzulama ve bu standartları devam ettirme eğilimi olarak tanımlanmıştır (Hill ve ark., 1997, s.81).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çocukluk yaşantıları her birey için özeldir. Kimi bireyler çocukluk yıllarına yoğun özlem yaşarlarken, kimileri ise maruz kaldıkları ihmal ve istismar nedeniyle hatırlamak dahi istemezler. Geçmişte yaşanan iyi ve kötü anıların gelecekte nasıl bir yetişkin olacağımızı belirlemede etkili olduğunu düşünmekteyim. Bu nedenle de ebeveynlerimizin bize nasıl davrandığı acaba kişilik özelliklerinden biri olan mükemmeliyetçilik ile ilişkili midir sorusunu cevaplamak istedim.

Bu bölümde öncelikle ebeveyn kabul-red kuramı (EKAR) daha sonrasında mükemmeliyetçilik kavramı detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

2.1. Ebeveyn Kabul- Red Kuramı (EKAR)

Rohner'ın ortaya koyduğu ve geliştirdiği ebeveyn kabul-red kuramı, Amerika Birleşik Devletleri ve dünya çapındaki çocukların algıladıkları ebeveyn kabul ve reddinin nedenlerini, bireyler üzerindeki etkilerini ve kişilerarası ilişkilerle bağıntılarını önceden tespit etmeyi ve açıklamayı hedef alan, kanıta dayandırılmaya çalışılan, toplumsal ve aynı zamanda yaşam süresince de devam eden bir gelişim kuramıdır (Rohner, 2004).

EKAR kuramı ebeveynliğin sıcaklık ve kontrol boyutu olmak üzere iki boyuttan ve kişilik alt kuramı, baş etme alt kuramı ve sosyokültürel alt kuramı olmak üzere birbirini tamamlayan üç alt kuramdan oluşur.

2.1.1. Ebeveynliğin Sıcaklık Boyutu

Her çocuk dünyaya geldiği andan itibaren ona bakım verenler tarafından, öz bakım becerilerinin karşılanmasına, ihtiyaçlarının giderilmesine ve sevmeye ihtiyaç duyar. Rohner, bu ihtiyacın ırk, dil, din, cinsiyet fark etmeksizin doğuştan getirilen bir ihtiyaç olarak tüm insanlarda bulunduğunu savunur (Rohner ve Birtner, 2002). Sıcaklık boyutu, ebeveynlerin bu ihtiyaçları giderip gidermediğine göre kabul veya red ucunda sınıflandırıldığı iki uçtan oluşur. Sıcaklık boyutu doğrusal bir çizgi olarak düşünülürse her bireyin bu çizgi üzerinde bir yerde

konumlandığı varsayılır. Buna göre olumlu uç kabulü temsil ederken, olumsuz uç reddi temsil eder.

Kabul etme; ebeveynlerin çocuklarına yansıttıkları sıcaklık, sevgi, bakım, rahatlık, ilgi, besleme, destek gibi etkileşimlerdir (Rohner,2004). Ebeveynin kabulünün sözel göstergeleri; çocuğa övgü göstermek, iltifat etmek, ona şarkı söylemek, hikayeler anlatmak olabilir. Çocuğu öpmek, okşamak, rahatlatmak, çocuğa sarılmak, gülümsemek ise ebeveyn kabulünün fiziksel dışavurumları arasındadır. Sözel ve fiziksel ifadelerin yanı sıra çocuğun bakımını gerçekleştirme, destek olma, sevgi/ sıcaklık gösterme gibi davranışlar da ebeveynin kabul ettiğinin davranışsal ifadeleridir.

Red ise; sıcaklık, sevgi, ilgi gibi olumlu duyguların ve davranışların yokluğuna ya da büyük oranda geri çekilmesine ve fiziksel ve mental olarak olumsuz etkileyebilecek çeşitli davranışların ve yaşantıların varlığıdır (Rohner, 2004). Rohner, ebeveynlerin çocuklarına yönelik dört farklı biçimde reddedici davranışlar sergileyebileceklerini belirtmiştir (Rohner, 2004) :

1) Soğukluk/Sevgi eksikliği: Ebeveynler çocuklarına sıcak davranmak yerine soğuk davranışlar sergileyebilirler.

2) Düşmanlık/ Saldırganlık: Ebeveynler çocuklarına yönelik saldırgan davranışlar sergileyebilirler. Çoğunlukla bu davranışların altında çocuğa yönelik hissedilen düşmanlık duyguları yatmaktadır. EKAR kuramına göre saldırganlık; bir kimseye, bir şeye veya kendine (fiziksel veya duygusal olarak) zarar verme niyeti olan herhangi bir davranıştır (Rohner, Khaleque ve Cournoyer, 2009). Ebeveynlerin saldırganca davranışlarına, tokat atma, itme, bir şey fırlatma, çimdikleme gibi fiziksel zarar verme amacıyla yapılan çeşitli davranışlar örnek verilebilir. Bu fiziksel saldırganlığın yanı sıra, ebeveynler çocukları ile alay ederek, küfrederek, onlara bağırarak, aşağılayarak ya da olumsuz eleştirel bir dil kullanarak sözel şekilde de saldırgan olabilirler.

3) İlgisizlik/ İhmal: Anne babalar çocukları ile ilgilenmeyerek de onları ihmal edebilirler. Kayıtsızlık ve ihmal çocukların kendilerini önemsiz hissetmelerine neden olur. İhmal sadece çocukların maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamamayı kapsamaz; aynı zamanda ebeveynlerin çocukların sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını uygun şekilde ya da yetersiz bir şekilde yerine getirmelerini de içerir. Çoğunlukla, ihmal eden ebeveynler, çocukların konfor, teselli, yardım ya da ilgi gereksinimlerine çok az dikkat ederler; fiziksel olarak tepkisiz kaldıkları gibi, psikolojik olarak da tepkisiz kalabilir hatta ulaşılamaz veya erişilemez olabilirler. Ebeveynin fiziki olarak çocuğun yanında bulunmama durumu fiziksel ulaşılmazlık

olarak tanımlanır. Psikolojik ulaşılmazlıkta ise; anne baba fiziki olarak çocuğun yanında bulunsa bile, çocuğun ihtiyacı olduğunda ya da talepleri olduğunda bunlara karşı ilgisizdirler.

Ebeveynlerin düşmanlık duygularının saldırganlığa neden olması gibi ilgisizliğin ihmalin nedeni olduğuna dair doğrudan bir çıkarım yapılamamaktadır. Rohner'e göre ebeveynlerin çocuklarını ihmal etmelerinin bir çok nedeni olabilir. Örneğin; psikolojik olarak ulaşılmaz olarak çocuklarını ihmal eden ebeveynlerin içsel güdüleyici faktörü ilgisizlik olabilirken, çok güçlü bir duygu olan öfke de ebeveynlerin başa çıkmakta zorlanmalarına ve çocuklarından uzaklaşarak onları ihmal etmelerine neden olabilir (Rohner, Khaleque ve Cournoyer, 2009).

4) Ayrışmamış red: Bu boyutta anne ve baba çocuğa açık ya da örtük bir şekilde herhangi bir red davranışında bulunmasa bile çocuk sevilmediğini, ilgilenilmediğini ve ihmal edildiğini algılayıp buna inanabilir. Rohner, ayrıışmış ve ayrıışmamış red arasında dikkat çeken farklılık olduğunu belirtmiştir. Ayrıışmış redde ihmal ya da saldırganlık olarak gözlenebilecek davranışlar açık ve belirgin bir şekilde çocuğa yansıtılıp, diğerleri tarafından gözlemlenebilirken, ayrıışmamış redde belirgin ve açık bir şekilde red göstergeleri gözlemlenmese bile kişinin sevilmediğine ilişkin öznel yaşantıları mevcuttur.

Ayrıışmamış reddetme kavramı, EKAR kuramının iki farklı bakış açısıyla değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koyar. Bunlardan biri olan fenomenolojik yaklaşıma göre; insanın yaşantısında ortaya çıkan, herkes tarafından gözlemlenebilen yaşantılardan ziyade, kişinin bu yaşantıları algılama ve yorumlama şekli önemlidir. Diğer bir yaklaşım ise; kabul ya da reddetme davranışlarının dışarıdan bir gözlemci tarafından rapor edilmesi olan davranışsal yaklaşımdır. Genellikle bu iki bakış açısında da benzer sonuçlar raporlanabileceği gibi tam tersi de olabilir (Rohner, 2004). Sonuçların benzer çıkmadığı zamanlarda ise Rohner, fenomenolojik yaklaşımla ortaya çıkan bilginin vurgulanması gerektiğini düşünmektedir. Rohner bu düşüncesini Kagan'ın (1978) şu sözleriyle de desteklemektedir: "Ebeveyn reddi, ebeveynler tarafından yapılan belirli bir eylemler dizisi olmasından ziyade, çocuğun sahip olduğu bir inançtır." (akt: Rohner, 2004). Ayrıışmamış redde olduğu gibi bir çocuk sevilmediğini hissedebilir ancak dış gözlemciler ebeveyn reddinin gözlemlenebilir herhangi bir göstergesini tespit edemez. Ya da tam tersi gözlemciler soğuk, saldırgan veya ihmalkar gibi görünen bir çok ebeveynlik davranışını rapor edebilir, ancak çocuk reddedilmiş hissedemeyebilir. Özetle, EKAR kuramı çocuğun algıladığı sübjektif sıcaklık, düşmanlık veya ihmal duygularını temel alır.

2.1.2. Ebeveynliğin Kontrol Boyutu

EKAR kuramının bir diğer boyutu ebeveyn kontrol boyutudur. Aynı sıcaklık boyutunda olduğu gibi ebeveyn kontrolü de aşırı izin verici ve aşırı kısıtlayıcı olmak üzere iki uçlu bir uzantı olarak kavramsallaştırılmıştır (Petingill ve Rohner, 1985).

Ebeveynin çocuğun davranışlarını ne ölçüde sınırlandırdığı ya da kısıtladığı ve bu sınırlara uyması konusunda ne kadar zorlayıcı/ısrarcı olduğu ebeveyn kontrolünü ifade etmektedir. Kuramda ele alınan ebeveyn kontrolü kavramı, çocukların koyulan sınırlara uyum göstermesi için ebeveynlerin kullandığı çeşitli yöntemleri (örn., vurmak, alay etmek vb.) açıklamak için kullanılır (Rohner, 2005).

Çocukların güvenli bir alanda, fiziksel olarak sağlıklı olduklarına emin oldukları noktada çocuğa katı kurallar koymayan, davranışlarını sıklıkla kontrol etmeyen ebeveynler izin verici ebeveynler olarak adlandırılırlar. İzin verici ebeveynler çocuğun davranışlarında ve alacağı kararlarda yönlendirici olmazlar, onu kendi kararlarını alması konusunda destekler ve buna müsaade ederler (Rohner ve Rohner, 1981).

Kontrol boyutunun diğer ucunda yer alan aşırı kısıtlayıcı diğer bir deyişle yüksek düzeyde kontrollü ebeveynler ise; çocuğun davranışlarını sürekli gözetim altında tutarak bir çok alanda kendi izinleri olmadan yeni deneyimler edinmesini kısıtlar (Rohner ve Rohner, 1981). Bu ebeveynler için kural koyma alanları oldukça geniştir örneğin, ailenin oluşturduğu belli ahlaki kurallar, ev temizlik ve düzenini sağlamaya yönelik kurallar, öz bakım becerilerini kazandırma ve uygulama sürekliliğine yönelik katı kurallar gibi. Bu kurallara uyulması ebeveyn için oldukça önemli hatta zorunludur.

2.1.3.EKAR Kuramının Alt Kuramları

Ebeveyn kabul-red kuramı (1) kişilik alt kuramı, (2) baş etme alt kuramı ve (3) sosyokültürel alt kuramı olmak üzere üç alt kuramdan oluşur (Rohner, 2004).

Kişilik alt kuramı; çocukluk ve yetişkinlikte algılanan ebeveyn kabul-reddinin başlıca kişilik veya psikolojik (özellikle mental sağlık ile ilişkili) sonuçlarını öngörmeye ve açıklamaya çalışır. Kuram bu alanda 2 temel soru sormaktadır:

- a) Ebeveyn tarafından reddedilmenin ya da kabul edilmenin davranışsal sonuçları kültürlerarasında farklılık gösterir mi?
- b) Ebeveyn reddinin yarattığı etki yaşamın ileriki dönemlerinde devam eder mi?

Baş etme alt kuramı; bazı çocukların ve yetişkinlerin maruz kaldıkları reddedilme yaşantılarıyla, duygusal olarak diğerlerinden daha işlevsel bir şekilde başa çıkmalarını ele alır. Bu alanın temel sorusu şu şekildedir:

- c) Ebeveynleri tarafından reddedilmiş algılayan bazı çocuk ile yetişkinler, bu olumsuz yaşantı ile neden daha işlevsel bir şekilde başa çıkmaktadır?

Sosyokültürel alt kuramı, bazı anne babaların sıcak ve sevgi dolu olmalarına karşın bazılarının soğuk, agresif ya da ihmalkar ve reddedici olduğunun nedenini açıklamaya çalışır. Bu alanda 2 temel soru bulunmaktadır:

- d) Ebeveynlerin çocuklarına sıcak, sevgi dolu ya da soğuk, ilgisiz yaklaşımlarının temelindeki farklılık nedir?
- e) Ebeveynlerin kabul ya da reddetme davranışları onların sahip oldukları inanç ya da mensup oldukları dine göre değişkenlik gösterir mi?

2.1.3.1. EKAR Kuramının Kişilik Alt Kuramı

EKAR kuramında ele alınan kişilik kavramına geçmeden önce kişilik üzerinde yapılan tanımlara yer verilmesi kişilik kavramının daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunacaktır.

Literatür incelendiğinde kişilik üzerine yapılan bir çok tanımla karşılaşılacaktır. Burada sadece birkaç tanıma yer verilecek olup daha sonra Rohner'in kişilik tanımıyla devam edilecektir. Kişilik, bireyin doğuştan getirdiği özellikler ile çevrenin kişiye kazandırdığı davranışların bütünüdür (McLean, 2005). Bu tanımda dikkat çeken hem genetik hem de çevresel faktörlerin kişilik oluşumuna katkıda bulunmasıdır. Kişilik sözcüğünün etimolojisini inceleyen ve literatürdeki farklı kişilik tanımlarını derleyen Allport (1961) ise kişiliği; bireylerin sahip oldukları düşüncelerin ve sergiledikleri davranışların nedeni olan psikofiziksel sistemin etkin bütünlüğü olarak tanımlamıştır (Akt. Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016). Cattell'a (1965) göre kişilik, bir kimsenin belirli bir durumda nasıl davranacağını yordamamıza yarayan araçtır.

Rohner ise kuramında kişiliği; bireylerin yaşantılarında hem bilişsel sistemleri kapsayan yani gözlenemeyen hem de gözlenebilen tepkilerden oluşan davranış stilleri olarak tanımlamıştır (Rohner, 2004).

Bir bireyin kişiliğin oluşmasında ve gelişmesinde çevre ve genetik faktörlerinden hangisinin daha etkili olduğuna dair tartışmalar kapanmasa da, bireyin kişilik oluşumunu ve

gelişimini etkileyen en önemli çevresel faktörün aile olduğu bilinmektedir. Çocuklukta yaşanan olumlu veya olumsuz tecrübelerin kişiliğimizi oluşturan temel yapı taşlarından biri olduğu söylenebilir. Rohner (1975), ebeveynlerin kabul davranışlarından (sıcaklık, sevgi, onay, iltifat etme, güven verme vb.) çok red davranışlarının (soğukluk, saldırganlık, ihmal etme vb.) kişiliğin ya da psikolojik uyumun üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Bunun nedeni, ebeveynin soğuk ve reddedici davranışlarına maruz kalan çocuk veya yetişkinlerin yaşantılarında bu etkiler direkt olarak gözlemlenebilirken, ebeveynleri tarafından kabul algılayan kişilerin yaşantılarında bu etkiler daha dolaylı gözlemlenir (Rohner,1975). Kişilik alt kuramı, çocuklukta algılanan ebeveyn reddinin etkilerini kişinin ileriki yaşamında, psikolojik uyumunda ve sahip olduğu kişiliğinde gözlemlemeye ve açıklamaya çalışır (Rohner ve diğerleri, 2009).

Kişilik alt kuramının temel varsayımı; insanoğlunun evrimleşme sürecinden bu yana her bireyin önem verdiği kişilerden yapıcı geribildirimler almaya ihtiyacı olduğudur. Birey dünyaya geldiği andan itibaren bu ihtiyacı en tatmin edici şekilde karşılayabilecek kişiler şüphesiz ki ebeveynleridir. Ergenler ve yetişkinler ise bu ihtiyacı önem verdikleri kişiler (significant others) ya da aileden olmayan bağlanma figürleri ile gidermeye çalışırlar. EKAR teorisine göre ebeveynler; çocuk için uzun süre bakım verme sorumluluğu olan kişilerdir (Rohner,2004). Bu bakış açısı ile bakıldığında, ebeveyn ile kast edilen sadece anne ve baba değil, büyükanne/büyükbaba yada çocuğun bakımını üstlenen, çocuk ile ilişkisi olan bir diğer kişi de olabilir. Önem verilen diğer kişiler ise; bir çocuğun veya bir yetişkinin, kendini özel hissetmesini sağlayan ve kimseyle değiştirilemez, nispeten uzun süren duygusal bir bağa sahip olduğu kişilerdir (Rohner,2004).

Ebeveynler, çocuklar için benzersiz bir öneme sahiptir, çünkü ebeveynleri ile olan ilişkinin kalitesi bir çocuk için dünyayı güvenilir bir yer olarak algılamasında, diğerleri ile sağlıklı ilişkiler kurabilmesinde ve psikolojik iyi oluş halinin elde edilmesi ve sürdürülmesinde belirleyici bir faktör olmaktadır. Bu nedenle, ebeveynlerin sıcaklık boyutlarının, çocukların yaşamlarındaki psikolojik uyumunu şekillendirmede güçlü bir etkisi olduğu varsayılmaktadır. Kişilik alt kuramına göre; yetişkinlerin duygusal güvenlik ve iyi olma eğilimlerinin devam etmesi, büyük ölçüde yakın yetişkin partnerlere ya da diğer bağlanma figürleriyle algılanan ilişkinin kalitesine bağlıdır (Rohner,2004).

EKAR kuramının kişilik alt kuramının amacının çocukluk veya yetişkinlikte maruz kalınan ya da algılanan ebeveyn reddinin kişinin kişiliği ve psikolojik uyumu üzerindeki etkilerini öngörmeye ve açıklamaya çalışmak olduğu daha önce belirtilmiştir. Bu bağlamda

Rohner çocuklukta algılanan reddin bireyin kişiliği üzerinde yedi farklı etkisi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu 7 kişilik özelliği şu şekildedir: (1) Bağımlılık veya savunucu bağımsızlık, (2) Duygusal duyarsızlık, (3) Düşmanlık ve saldırganlık, (4) Olumsuz öz-saygı, (5) Olumsuz öz-yeterlilik, (6) Duygusal tutarsızlık, (7) Olumsuz dünya görüşü (Rohner, 1986). Rohner (1986), aynı sıcaklık ve kontrol boyutlarında olduğu gibi bu kişilik özelliklerinin de olumlu uçtan olumsuz uca uzanan bir uzantı üzerinde düşünülmesi gerektiğini ve her bireyin, her kişilik boyutuna ait bu uzantı üzerinde bir yerde konumlandırılabileceğini belirtmiştir. Ayrıca çocuğun ebeveyni tarafından reddedildiği ya da çocuk tarafından reddedilmiş algılandığı durumlarda, kültür, ırk ve dil fark etmeksizin bireylerde bu yedi farklı etkinin olumsuz taraflarının kişiliklerine yansıtacağı öngörülür (Rohner, 1986).

Çocuklukta algılanan ebeveyn kabul ya da reddinin kişilik üzerindeki etkilerinin daha net görülebilmesi ve EKAR kuramının kişilik alt kuramının daha iyi anlaşılması açısından bu yedi kişilik özelliğini tek tek incelenecektir.

2.1.3.1.1. Bağımlılık veya Savunucu Bağımsızlık

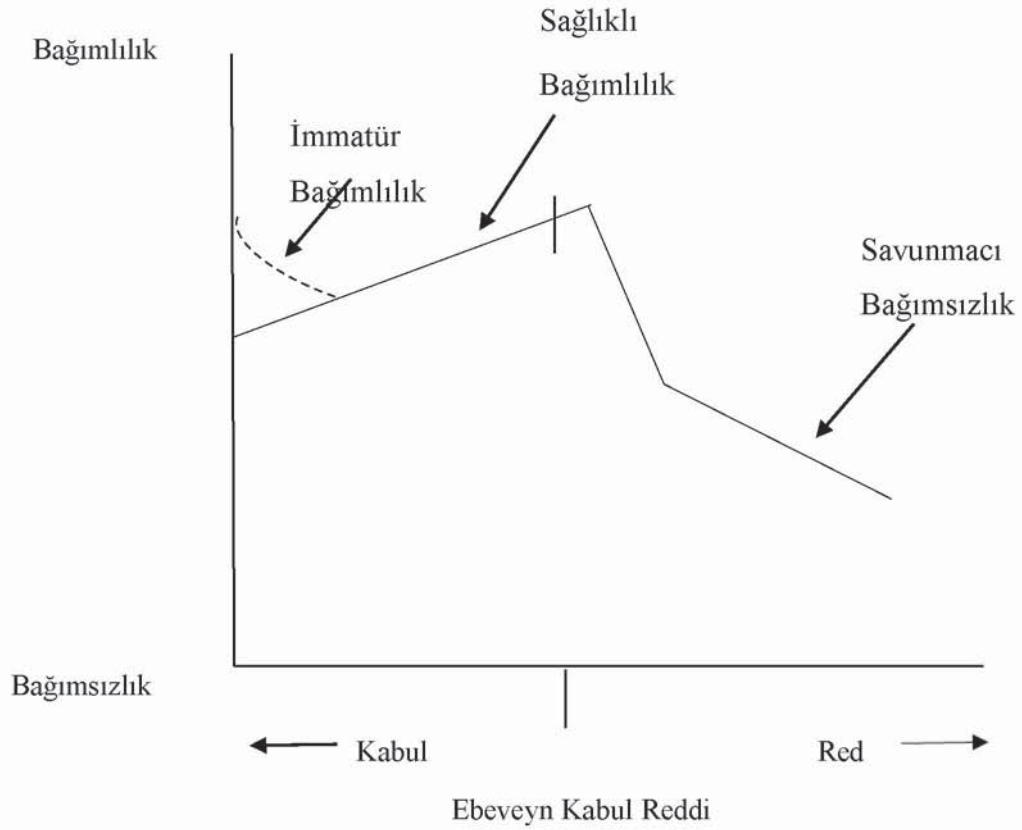
Kişilik alt kuramı, bireylerin önem verdiği kişilerden ve bağlanma figürlerinden, olumlu tepki almak için hissedilen duygusal gereksinimin etkili bir motivasyon olduğunu ve çocukların bu ihtiyacı ebeveynleri tarafından yeterli bir şekilde karşılanmadığında, kişiler bu durumu duygu durumlarında ya da davranışlarında açık bir şekilde gözler önüne sermektedir. Özellikle ebeveynleri tarafından reddedilen kişilerin kaygılı ve güvensiz olma olasılığı yüksektir. Reddedilen kişiler, bu hislerini yatıştırmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için çoğu kez, ancak sınırlı bir şekilde, olumlu tepki teşebbüslerini artırır. Yani, daha bağımlı olma eğilimindedirler (Rohner, 2004). EKAR’da bağımlılık, bireylerin önem verdikleri kişilerden pozitif tepki almaya duydukları ihtiyaç olarak tanımlanmıştır. Bireylerin önem verdikleri kişilerden pozitif geri bildirim edinme girişimleri ise “bağımlı davranış” şeklinde tanımlanır.

Bireylerin gelişim dönemleri boyunca bağımlı oldukları davranış biçimleri değişiklik gösterir. Örneğin çocuklarda anne-babaya bağımlılık, anne-babanın uzaklaşması durumunda kaygılı hissetmek, güvende olma ihtiyacının artması, ağlamaklı olmak ya da mızımızlanmak, ebeveyn geri döndüğünde ise fiziksel bir yakınlık arama, sevgi ve sıcaklık davranışı beklemek ya da istemek bağımlılığın göstergeleri olabilir. Yetişkinler ise; önem verdiği kişilerden kendilerini rahatlatmasını, onaylamasını, cesaretlendirmesini, şefkat göstermesini bekler ya da karşılaştığı zorlayıcı durumlarla baş etmek yerine diğerlerinden yardım isteyerek bağımlı kişilik özelliği sergiler (Rohner, 1986, akt. Bilen 2013).

EKAR kuramında çalışılan diğ er tüm kişilik eğilimleri ile birlikte, çoğ u kişi, belli bir miktar bağımlı yada tamamen bağımsız olma s rekliliğ i boyunca bir yere yerleştirilebilir. Bağımsız kişiler, önemli kişilerden olumlu tepki ihtiya ını yeterince karşılayan, bu yüzden yoğ un arzu ve yardım için davranışsal teşebbüslerden arınmış olan kişilerdir. Öte yandan bağımlı kişilik  zelliğ i yüksek olan kişiler, olumlu tepki almak adına ısrarcı ve tekrarlı denemeleri olan ve yanıt için çoklu teşebbüste bulunma olasılığ ı olan kişilerdir (Rohner, 2004). Ancak bu yoğ un arzunun da bir sınırı olduğ unu ve bu sınırdan sonra reddedilen kişilerin kendilerini korumak adına savunmacı bağımsızlık davranışları sergilediğ i söylenebilir.

Savunmacı bağımsızlık kavramı, bireylerin olumlu tepki almak için nispeten az davranışsal teşebbüste bulunarak reddin yarattığ ı incinmelere karşı kendini koruması anlamına gelir. Olumlu tepki elde edebilmek için teşebbüs çabasının azalması sağılıklı bağımsızlık kavramını çağrıştırsa da savunmacı bağımsız kişiler farkında olmadan diğ erlerinden sıcaklık ve sevgi - olumlu yanıt- isterler. Savunucu bağımsız kişiler, kronik reddetme ile ortaya çıkan öfke, güvensizlik ve diğ er olumsuz duyguların fazla yüklenmesinden dolayı, olumlu tepkiye duydukları ihtiya ı inkar ederek de sağılıklı bağımsız kişilerden farklılaşırlar.

Rohner, reddedilmenin kişilik üzerindeki etkilerinden biri olan bağımlılık ve savunucu bağımsızlık kavramlarını grafik üzerinde şekil 1’de ki gibi göstermiştir (Rohner ve diğ erleri, 2012).

Şekil 1. Ebeveyn kabul-reddi ile ilgili bağımlılık/ bağımsızlık

Grafikte gösterildiği üzere Rohner, anne baba sıcaklığının fazla olduğu noktada immatür bağımlılık kavramını ortaya atmıştır. Ebeveyn sıcaklığı ve şefkati, aynı zamanda ebeveynlerin yüksek müdahalesiyle kesiştiği noktada, yani bir çocuğun davranışının sürekli kontrolü ve manipülasyonun bağımlılık eğrisinde yarattığı dikkat çekici artış “immatür bağımlılık” olarak ifade edilmiştir. Çok müdahaleci ebeveynler, çocukların kendi sınırlarını ve yeteneklerini keşfetmesine fırsat vermeyerek onların kendilerine olan bağımlılıklarını daha da pekiştirebilirler. Bu immatür bağımlılığa yol açan müdahaleci ebeveynliği Rohner, aynı zamanda “boğucu sevgi” olarak da adlandırmaktadır (Rohner, 2005).

2.1.3.1.2. Duygusal Duyarsızlık (Tepkisizlik)

Duygusal duyarlılık; kişinin diğerine duygularını açık ve net bir şekilde ifade edebilme yeteneğidir. Duygusal olarak duyarlı kişiler, sosyal ilişkilerinde kendini rahat hisseden, diğer insanlarla sıcak, samimi, ilgili ve güvenli ilişkiler kurabilme yeteneğine sahip

kişilerdir. Bu kişiler, karşısındaki kişilere sevgisini rahatça ifade edebilmekte ve aynı şekilde kendisine ifade edilen sevgiyi de kabul edip tepki vermekte zorluk yaşamamaktadırlar.

Duygusal olarak duyarsız (tepkisiz) kişiler ise, diğerlerinin aksine duygularını ifade etmekte zorlanan, kişilerarası ilişkilerde güvensiz ve şüpheli bir tutum sergileyen, sınırlı ilişkiler kurabilen kısacası duygusal olarak yalıtılmış kişilerdir. Bu kişiler sosyal ve arkadaş canlısı olabilirler ancak burada dikkat edilmesi gereken ayrım bu kişilerin samimi ilişkilere girme yeteneklerinin zayıf olmasıdır.

EKAR kuramına göre, bireylerin duygusal olarak duyarsız olmalarının altında ebeveynleri tarafından ciddi şekilde reddedilmeleri yatar. Böyle bir reddedilmeye maruz kalan çocuklar ve yetişkinler reddedilmenin neden olduğu psikolojik travmadan ve daha çok hırpalanmaktan kendini korumak adına, duygularını daha az belli etme, olumu tepki almak için giderek daha seyrek çaba gösterme, duygularını yok sayma ve son olarak da kendilerini duygusal olarak tamamen kapatma davranışları sergilerler (Rohner, 2004). Duygusal olarak duyarsız kişilerin, sevgilerini ifade etme ve kendilerine ifade edilen sevgiye tepkisiz kalma nedenleri de kendilerine model olacakları sevgi dolu anne babaları olmamasından kaynaklanır. Bu kişiler diğerlerinin sevgisine duydukları ihtiyacın farkında olmadıkları gibi bu ihtiyacı inkar ederek de yakın ilişkiler kurmakta başarısız sonuçlar elde edebilirler. Daha da aşırı olgularda ise apati veya duygusal küntlük gözlemlenebilir.

2.1.3.1.3. Düşmanlık ve Saldırganlık

EKAR düşmanlık kavramını; içselleşen öfkenin davranışsal olarak dışa vurulması, bireyin kendine ya da bir başkasına doğrudan kızması olarak ele almıştır (Rohner, 1986). Kişinin hissettiği düşmanlık duyguları saldırgan davranışlar sergilemesine neden olabilir. Saldırganlık ise, çok daha bilinçli yapılan, kişinin farkında olarak kendisine, diğerlerine ya da çevresine zarar vermesi ya da zarar verdiğine inanmasıdır.

Saldırganlık gösterilme biçimlerine göre üçe ayrılır. Fiziksel saldırganlık; vurma, ısırma, itme, sarsma, kıştırma, tırmalama, yanma, bağlanma ve benzerlerini içerir. Sözel saldırganlık da, alaycı, küçümseyici, aşağılayıcı, zalimce ve küfür içeren bir dil kullanma söz konusudur. Sembolik saldırganlık ise, öfkeli ya da kaba el jestleri veya surat ifadelerinin kullanımını içerir. Fiziksel, sözel ya da sembolik saldırganlık aktif veya pasif olarak sergilenebilir. Aktif olarak yapılan saldırganlıkta fiziksel ve sözel tepki doğrudan ortaya konmaktadır. Pasif saldırganlık ise tepkilerin doğrudan değil dolaylı bir şekilde ortaya konması söz konusudur. Örneğin; inatlaşma, surat asma, küsme, yapılacak işleri erteleme vb.

Düşmanlık ve saldırganlık, çocuklar ve yetişkinler için ara ara yaşanması normal duygulardır. Ancak EKAR'da söz konusu olan saldırganlık ve düşmanlık davranışlarının nedeni anne ve babası tarafından reddedilen çocukların reddediliş biçimlerinin düşmanca ve saldırganca olmasıdır. Bu şekilde reddedilmeye maruz kalan çocuklar, ebeveynlerin de rol model olmasıyla birlikte, düşmanca hissetmeye ve saldırganca davranmaya daha eğilimli olurlar.

2.1.3.1.4. Olumsuz Özsaygı

Özsaygı, kişinin özüne verdiği değer ve saygıyı ifade eder. Bireylerin kendilerine yönelik değerlendirmeleri olumlu ve olumsuz şekillerde olabilir.

Olumlu özsaygı kişinin kendini sevdiğini ima eder; kişi onaylandığını, kabul edildiğini ve kendisiyle rahat olduğunu hisseder, kendini değerli ve saygıya değer bir kişi olarak algılar (Rohner, 2009). Olumsuz özsaygı, bir kişinin kendini beğenmediğini veya reddettiğini ima eder; kişinin kendini değersizleştirme ve kendini diğerlerinden daha aşağıda hissetmesi söz konusudur (Rohner, 2009).

Çocuğun dünyaya geldiği andan itibaren kendine ve dünyaya yönelik fikir edindiği ilk kişiler anne ve babasıdır. Sembolik etkileşim kuramında belirtildiği gibi, bireyler kendilerini ebeveynlerinin veya önemli diğerlerinin kendilerini gördüklerini düşündükleri biçimde kendilerini görmeye eğilimlidirler (Cooley, 1902; Mead, 1934, Akt. Rohner, 2009). Anne ve babası tarafından reddedilmeye maruz kalan çocuklar, bu bakış açısına göre kendilerinin sevilmeye, değer verilmeye layık olmadıklarına dair bir algı geliştirirler. Bu algı nedeniyle reddedilmiş çocuklar olumsuz özsaygıya sahip bireyler olarak yetişirler.

2.1.3.1.5. Olumsuz Öz Yeterlik

Öz yeterlik, kişinin günlük görevlerini yeterli bir şekilde yerine getirmesi ve kendi araçsal (görev odaklı) ihtiyaçlarını karşılamak için hissettiği yeterlilik ya da ustalık duyguları ile ilgilidir (Rohner, 2009). Kişinin olumlu öz yeterlilik duygularına sahip olması, karşılaştığı sorunlarla başa çıkabilmesine ya da buna inanmasına, yeni girişimlerde bulunma konusunda cesaretli ve inançlı olmasına, sosyal ilişkilerinde kendine güvenli bir profil çizmesine ve sağlıklı ilişkiler kurabilmesine ve genel psikolojik uyumunu sağlamış bir birey olmasına destek sağlar. Kişinin kendini yeterli hissetmeme durumu olan olumsuz öz yeterlik ise; tam tersi olarak, kişinin sorunlarıyla başa çıkmaya yönelik inancının ve çabasının olmamasına, yeni yaşam deneyimleri kazanma konusunda isteksiz kalmasına, sosyal ilişkilerinde

problemler yaşamasına ve olumsuz duygu ve düşüncelerle sürekli mücadele etme gerekliliğine işaret eder (Rohner, 1986).

Olumsuz özsaygı kavramında açıklandığı gibi sosyal etkileşim kuramına göre reddedilen çocukların kendi yeterlik duygularının olumsuz olma nedeni anne babaları tarafından bile sevmeye layık olmadıklarını düşünmeleridir. Sevmeye layık olmadıkları için iyi biri olmadıklarını düşünme, iyi biri olmadıkları için de kendi ihtiyaçlarını karşılamada da iyi olmadıklarını ya da olamayacaklarını düşünme eğilimleri vardır. Dahası, reddedilmiş çocuklar kişisel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduklarını hissettikçe, genellikle kendilerini dünya çapında her işte/görevde kötü düşünmeye başlarlar. Bu durum içinden çıkılmaz olumsuz duygulara sebebiyet vererek, kişinin gerçek yaşamında da “iyi, yeterli olamamasına” neden olabilir. Böyle bir durumda söz edilen kendini gerçekleştiren kehanet kavramı reddedilmenin etkilerinin bütün sosyal ilişkilere, okul başarısından yetişkinlikte mesleki başarısına, arkadaş ilişkilerinden eş/çocuk ilişkilerine kadar yaşamın her alanında etkili olmaya başlayacaktır.

2.1.3.1.6. Duygusal Tutarsızlık

Duygusal tutarlılık kavramı, kişinin duygularının değişkenliği ile ilişkilidir. Duygusal tutarlılığını sağlamış kişiler, günlük yaşamda karşılaşılan stresli olayları, endişeyi, kişilerarası gerginlikleri kolayca tolere edebilir, engellenmelere karşı soğukkanlı davranarak öfkelerini kontrol edebilir. Gün içerisinde duygu durumları büyük bir çalkalanma göstermemekle birlikte, stresli yaşam olayları karşısında duygu durumları değişikliğe uğrasa da sakinleşmeleri uzun sürmez.

Duygusal tutarsızlık ise; kişinin duygularının kolayca değişebilmesine, stresli durumlarla baş etmekte zorlanmasına, beklenmeyen olaylar karşısında çabuk öfkelenmesine ve sakinleşmesinin zaman almasına neden olur.

Reddedilen bireylerin sıklıkla yaşadığı öfke, kendini olumsuz hissetme ve reddedilmiş algılama stresle etkili bir şekilde başa çıkma kapasitesini azaltma eğilimindedir. Bunun nedeni, kendilerini reddedilmiş algılayan bireylerin kabul edilmiş algılayan bireylere göre duygusal olarak daha az istikrarlı olma eğiliminde olmalarıdır. Reddedilmiş bireyler stresli durumlarla karşılaştıklarında duygusal olarak üzgün (ya da ağlamaklı, öfkeli) hissederlerken, kabul edilmiş algılayanlar (sevilenler) daha sakin bir şekilde üstesinden gelebilirler (Rohner,2004).

2.1.3.1.7. Olumsuz Dünya Görüşü

Dünya görüşü; kişilerin sosyal, ekonomik, politik ya da diğer olayların ampirik bilgisi hakkında sahip oldukları görüşten ziyade varoluşun kalitesi hakkında yaptıkları değerlendirmeyi içerir. Dünyaya boş bir zihinle gelen birey, iyi/ kötü yaşam olayları, deneyimleri, ebeveynleri ile kurduğu bağ, sosyal ilişkileri, travmaları gibi bir çok etmen çerçevesinde dünyaya karşı olumlu ya da olumsuz bir izlenim edinmeye başlar.

Olumlu dünya görüşüne sahip kişiler, hayatı pozitif, güvenli, dostça, mutlu, tehdit unsurları barındırmayan, genel olarak olumlu bir yer olarak algılama eğilimindedir (Rohner, 2005). Öte yandan olumsuz dünya görüşüne sahip olan kişiler ise; dünyayı güvenilir ve hoş olmayan, kötü, tehditlerle ve belirsizliklerle dolu, saldırgan ve pek çok tehlikeye açık olarak görmektedir (Rohner, 2005).

Reddedilmiş algılayan bireylerin sürekli hissettikleri öfke, üzüntü, düşmanlık gibi acımasızca acı verici duygular, çocukları ve yetişkinleri olumsuz bir dünya görüşü geliştirmeye teşvik etme eğilimindedir. Yani EKAR'a göre; reddedilen kişilerin, dünyayı (yaşam, kişilerarası ilişkiler ve insan varlığının doğası) güvenilmez, düşmanca, duygusal olarak güvensiz, tehdit edici ya da başka şekillerde tehlikeli olarak görmeleri olasıdır.

Olumsuz dünya görüşü, olumsuz özsaygı, öz yeterlik ve yukarıda açıklanan diğer kişilik eğilimlerinin bazıları reddedilen kişilerin zihinsel temsillerindeki önemli unsurlardır (Rohner, 2005). EKAR kuramında, zihinsel temsil kavramı, bireyin, kendinden, önemli diğerlerinden ve duygusal olarak anlamlı geçmiş ve güncel deneyimlerinden yola çıkarak dünya hakkında örtük bir şekilde verdiği kararlar anlamına gelir. Zihinsel temsiller, pek çok alanda olduğu gibi kişilerarası ilişkilerde de kişilerin yaşantılarını algılama, yorumlama ve tepki verme şekline yön vermektedir. Aynı zamanda zihinsel temsiller, bireylerin deneyimlerini nasıl ve ne şekilde hatırladıklarını ve nasıl hatırlayacaklarını da etkiler (M. W. Baldwin, 1992; Crick & Dodge, 1994; Epstein, 1994, Akt. Rohner, 2004).

Bireylerin kendileri, önemli diğerleri ve etraflarındaki dünyaya ilişkin zihinsel temsilleri oluşturulduğu anda, bireyi bazı durum ve bazı özelliklere sahip insanları aramaya yada tam tersi onlardan kaçınmaya teşvik eder. Yani bireylerin, kendileri ve dünya hakkında düşündükleri onların yaşam biçimlerini şekillendirir. Örneğin, reddedilen çoğu kişi, önemli diğerlerinin eylemlerini kimsenin kasıtlı ya da kasıtsız reddetme görmediği durumlarda da kasıtlı düşmanlık olarak algılama eğilimindedir. Üstelik, reddedilen kişilerin, deneyimlerini, durumlarını ve ilişkilerini çarpık zihinsel temsilleri ile tutarlı bir şekilde arama, oluşturma,

yorumlama veya algılama eğilimi vardır. Çarpık zihinsel temsillere sahip bireyler genellikle bu temsillerle tutarsız olan durumlardan kaçınma veya onları yeniden yorumlayarak zihinsel temsillerine uygun hale getirme davranışları sergilerler. Buna ilişkin, reddedilme yaşantılarına sahip çocuk ve yetişkinler, sosyal ilişkilerin tahmin edilemez, güvenilmez belki de zarar verici olduğuna yönelik zihinsel temsiller oluştururlar. Bu durum, reddedilmiş kişilerin gelecekteki ilişkilerinde başkasına güvenmelerine zorlaştıran, önemsenmediğine ilişkin kanıt arayan biri haline gelmesine neden olabilir (Rohner, 2004).

2.1.3.2. EKAR Kuramının Baş Etme Alt Alanı

Baş etme alt alanı, reddedilmeye maruz kalan çocuk ve yetişkinlerin bu olumsuz yaşantılarla nasıl başa çıktıklarını araştırır. Bunu yaparken çoklu bir bakış açısına sahip olarak reddedilme yaşantılarını çok yönlü değerlendirmeyi, reddedilen bireylerin sahip olduğu sosyal-bilişsel yetenekleri ve reddedilen kişilerin farklı baş etme yöntemlerini inceleyerek açıklamaya çalışmışlardır.

Reddedilme yaşantılarını incelerken sadece ebeveynlere ya da sadece reddedilen bireye odaklanmak yerine çoklu bir bakış açısıyla hem reddedilen kişiye (ben), hem önemli diğerlerinin yaşantılarına hem de bağlama (ortam) dikkat edilmesi gerektiğini savunur. Bu şekilde geniş kapsamlı bir değerlendirmenin baş etme süreçlerinin daha kolay anlaşılmasını sağlayacağı öngörülür. Çoklu bakış açısında reddedilen kişi “ben” olarak adlandırılmıştır. “Ben” ile kastedilen kişinin içsel ve dışsal özellikleri ile sahip olduğu zihinsel tasarımlardır. “Önemli diğerleri” ise; reddeden ebeveynlerin ya da diğer bağlanma figürlerinin kişilik özellikleri ile birlikte reddi nasıl ve ne şiddette uyguladıkları, ne kadar süre devam ettikleri ve ortaya çıkış biçimi gibi unsurları ele almayı gerektirir. “Bağlam” ise reddedilmenin gerçekleştiği ortamın sosyal-durumsal özellikleridir.

Reddedilen bireylerin sahip olduğu bazı özellikler sayesinde reddedilmenin üstesinden daha kolay geldikleri bulunmuştur. Bu özellikler; kişinin yaşadığı red yaşantılarını kişisel algılamaması, bu durumu kendi benliğinden ayırabilmesi ve özerk bir yapıda olmasıdır (Rohner, Khaleque ve Cournoyer, 2009). Benlik oluşumu ile ilgili literatür incelendiğinde ailenin ve çevresel faktörlerin ne kadar önemli olduğu göze çarpacaktır. Kişi dünyaya geldiğinde kendi benliğine ilişkin fikrini önemli diğerlerinin ona nasıl davrandığına, geribildirimlerine, ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmaması gibi faktörlere göre oluşturma eğilimindedir. Anne-baba desteği, olumlu benlik kavramıyla ilişkili bulunmaktadır (Dusek, 1987). Bu nedenle, ebeveyn çocuk arasındaki ilişki ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri ve benlik algısı arasında kuvvetli bir ilişki mevcuttur (Kahraman, 2009). Çoğu kuramcıya göre

benlik gelişimi süregelen bir şeydir. Çocuklukta reddedilme yaşantıları olan bireylerin, ebeveynlerinin onlara yüklediği benlikten farklılaşmış olumlu bir benlik geliştirmeleri sayesinde reddedilme yaşantıları ile baş etme mekanizmaları güçlenecektir.

Özerk bir kişilik yapısına sahip bireyler yaşamları hakkında kontrol sahibi olduklarına inanırlar. Bu inanç sayesinde reddedilme yaşantılarını kontrol edebilecekleri düşüncesi ve reddedilmeyi hak etmediklerine dair olumlu benlik yapısıyla birleştirerek kendilerini olumsuz yaşantıların etkisinden koruyabilmektedirler.

Yaşanılan reddedilme deneyimlerini kişisel olarak algılamayan bireyler egosantrik düşüncelerden uzak, yaşanılan olayları kasıtlı bir zarar verme veya reddetme davranışı olarak yorumlamadan baş etmek için sahip oldukları olumlu kaynakları kullanırlar. Kişilerin sahip oldukları olumlu benlik algısı, özerk olma ve yaşantıları kişisel algılamam gibi özelliklerin kişilerin reddin en yıkıcı etkilerinden koruyan sosyal-bilişsel yetenekler olarak ele alınmıştır. Ancak yine de bu yeteneklere sahip olan bireylerin de reddin yarattığı olumsuz duygulardan etkilenebileceği unutulmamalıdır (Rohner, Khaleque ve Cournoyer, 2009).

Reddedilen kişilerin bu olumsuz süreçle iki şekilde başa çıkabildikleri bulunmuş. Bunlar araçsal baş ediciler ve duygusal baş ediciler olarak adlandırılmıştır. Araçsal baş ediciler; görevlerini aksatmayan, sorumluluklarını yerine getirebilen başarılı olarak adlandırılabilir fakat psikolojik iyi oluşlarını sağlayamamış, duygusal olarak çöküntü içerisinde ya da yeterince iyi olmayan bireylerdir. Duygusal baş ediciler ise; reddedilmenin yarattığı olumsuz duygularla baş edebilmiş, psikolojik dayanıklılıkları daha fazla ve psikolojik iyi oluş halini sağlamış olan kişilerdir.

Duygusal baş edici kişilerin duygusal ve ruhsal sağlıklarının iyilik derecesi, reddedilme yaşantısına maruz kalmamış sevgi dolu ailelerden gelen bireylerin duygusal ve ruhsal sağlıkları kadar iyi değildir. Ancak yine de reddedilme yaşantısına maruz kalmış bireyler yaşamlarının geri kalanında bu olumsuz duyguların sosyal, bilişsel ve duygusal etkilerini azaltacak, yeni olumlu deneyimler yaşama imkanı bulabilirler. Bu olumlu deneyimler, kişinin baş etme mekanizmalarını güçlendirecek bir psikoterapi desteği, güvenli bir romantik ilişki deneyimi, destekleyici bir sosyal çevre gibi yaşantılar olabilir.

2.1.3.3. EKAR Kuramının Sosyokültürel Sistem Alt Alanı

Rohner 1960 yılında kuramının kültürlerarasındaki geçerliliği ile ilgili çalışma hazırlayarak kuramın evrensel bir nitelik kazanmasına ilk kez katkıda bulunmuştur. Daha sonra kuramla ilgili yapılan çalışmalarda Amerika'daki çoğu etnik topluluktan bilgi

toplanmıştır. Rohner kuramında bahsettiği kabul ve red boyutunun, kişilik alt alanında sözü edilen yedi kişilik özelliğinin ırk, dil, din, kültür fark etmeksizin evrensel bir şekilde ortaya çıkacağını savunmuştur. Bu evrensel bakış açısı ile sosyokültürel sistemler alt alanında anne baba tarafından reddedilmenin nedenleri üzerinde durulmakta ve reddetme ile ilgili sosyokültürel değişkenler belirlenmeye çalışılmaktadır.

Sosyokültürel sistem alt alanı; ilk olarak neden bazı ebeveynlerin çocuklarına karşı sevgi ve sıcaklık gösterirken bazı ebeveynlerin agresif ve ihmalkar yani reddedici olduğunu açıklamaya çalışır. Rohner bu soruya cevap vermenin çok kolay olmadığını belirterek, belli faktörlere sahip ebeveynlerin çocuklarını reddetme olasılıklarının daha fazla olduğunu belirtmiştir. Sosyal ve duygusal desteğin olmaması, genç yaşta anne baba olanlar, ekonomik zorluklar ve ölüm yada boşanma gibi nedenlerle ebeveynlerin tek kalması (çoğunlukla anneler) gibi faktörler ebeveynleri çocuklarını reddetme ya da ihmal etme konusunda risk altında bırakır (Rohner, 1986).

Sosyokültürel sistem alt alanının cevap aradığı bir diğer soru ise; toplumu oluşturan bireylerin davranış ve inançları (dini inanç ya da sanat tercihi vb) çoğu ailenin kabul etme ya da reddetme davranışını ne şekilde etkilediğidir. Yapılan araştırmalarda toplumun doğaüstü güçleri genellikle kötü niyetli, düşmanca davranan, cezalandırıcı, güvenilmez olarak adlandırdığı toplumlarda çocukların reddedilme yaşantılarının daha fazla olduğu bulunmuştur. Buna karşın doğaüstü güçlerin sıcak, destekleyici, yardımsever gibi olumlu algılandığı toplumlarda ise çocukların kabul edilerek, sevgiyle yetiştirildikleri bulunmuştur.

2.1.2. EKAR Kuramı ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Ebeveyn kabul-red ölçeği 24 dile çevrilmiş birçok kültürlerarası çalışmada kullanılmıştır. Literatür incelendiğinde EKAR kuramı ile ilgili yurtiçinde ve yurtdışında çok sayıda araştırmanın var olduğu görülecektir. Bu nedenle burada çoğunlukla son yıllarda yapılan araştırmalara yer verilecektir.

2.1.2.1. EKAR Kuramı ile İlgili Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar

Varan (2003) ebeveyn kabul-red ölçeğinin geçerlilik güvenirlik çalışmasını yapmış, 2005'te ise çocukluklarında algılanan ebeveyn kabul- reddinin yetişkinlikte yakın ilişkilere nasıl bir etkisi olduğunu araştırmıştır. Araştırmada 45 yaşlarında 200 evli ve bekar birey yakın ilişkilerindeki memnuniyet durumlarına göre, memnun olanlar ve olmayanlar şeklinde iki gruba ayrılmıştır. Buna göre yakın ilişkilerinden memnun olmayan kişiler, memnun olanlara göre hem hali hazırdaki yakın ilişkilerinde hem de çocukluk döneminde ebeveynleri ile olan

ilişkilerinde daha yüksek düzeyde reddedildiklerini bildirmişlerdir. Ebeveyn kabul reddi ile eş kabul reddi arasında bulunan bu anlamlı ilişki cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

Özyavru (2008) tarafından ağabey/abla kabul-reddinin, küçük kardeşlerin üzerindeki etkileri ve diğer aile değişkenleri ile ilişkisinin araştırıldığı çalışmasına yaşları 9 ila 17 arasında değişen 180 küçük kardeş ile yaşları 12-18 arasında değişen onların ağabey/ablaları, anne ve babaları olmak üzere toplam 720 kişi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda ağabey/abla tarafından kabul algılayan kardeşlerin psikolojik uyumları, red algılayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Ağabey ve ablaların kardeşlerini kabul veya reddetmeleri ise, anne ve babalarıyla ilişkide algıladıkları kabul-redde göre değişmektedir. Ayrıca anne ve babanın ilişkisindeki sorunların çocuklarına karşı daha reddedici davranmalarına neden olduğu bulunmuştur. Bu çalışma sayesinde de ülkemizde ilk kez ağabey/abla kabul reddi çalışılmıştır.

Gültekin (2011) üniversite öğrencilerinin algılanan anne-baba reddiyle baş etmeleri kontrol odağı, öğrenilmiş güçlülük ve eş-kabul reddiyle ilişkilimidir sorusuna cevap aradığı araştırmasında; algılanan ebeveyn kabul reddi ile psikolojik uyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve öğrenilmiş güçlülük ile denetim odağının ise bu ilişkiye aracı bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Ebeveyn kabul reddi ve psikolojik uyum arasındaki ilişki cinsiyet açısından ele alındığında ise, erkeklerin hem anne hem de babalarından algıladıkları kabul-red düzeyleri bugün ki psikolojik uyumları ile daha fazla ilişkiliyken, kadınların bugün ki psikolojik uyumlarında sadece annenin kabul reddi ilişkili bulunmuştur.

Yetkin (2016), annelerin kendi annelerinden algıladıkları kabul red düzeyleri ile gelişimsel yetersizliği olan çocuklarıyla etkileşimlerini incelediği araştırmasında EKRÖ ve EKRÖ alt ölçeklerden alınan puanların sahip olunan kardeş sayısına ve ailede kaçınıcı çocuk olduklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını da incelemiştir. Buna göre annelerin kendi annelerinden algıladıkları kabul-red düzeyi ile çocuklarıyla girdikleri etkileşimin niteliği arasında olumlu yönde düşük düzeyde bir ilişki ortaya çıkmıştır. Anneler çoğunlukla kendi annelerini reddedici olarak algılamış ve bunun sahip olunan kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık yarattığı bulunmuş ancak ailede kaçınıcı çocuk oldukları ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Beklenenin tersine sahip olunan kardeş sayısı arttıkça annelerin annelerini kabul edici algılama düzeyi artmıştır.

Akün, Batıgün, Özgüven ve Baskak (2018) şizofreni hastalarının pozitif belirtileri ile çocukluklarında algıladıkları ebeveyn kabul-reddini sosyoekonomik düzey (SED) ve cinsiyet değişkenleri açısından incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre; sadece anneden algılanan red ile şizofreninin pozitif belirtileri arasında ilişki bulunmuş ve bu ilişki düşük ve orta

SED'ten gelen kadın şizofreni hastalar için daha güçlü olduğu ortaya konmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan şizofreni hastalarının çocukluklarında anne ve babaları ile olan ilişkilerini daha reddedici ve daha düşük kontrol algıladıkları bulunmuştur.

2.1.2.2. EKAR Kuramı ile İlgili Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Khaleque ve Rohner (2002) 1977 ve 2000 yılları arasında kültürlerarası ve kültür içi yapılmış olan 43 çalışmayı inceledikleri bir meta analiz çalışması yürütmüşlerdir. EKAR'ın temel varsayımlarının ele alındığı çalışmalarda, 6 ila 19 yaş arasında çocuk ve 21 ila 89 yaş arasında yetişkin, 7563 katılımcının EKRÖ ve KİDÖ'nün yetişkin ve çocuk formlarından aldıkları puanlar incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre ebeveyn kabul red kuramının öngördüğü gibi algılanan ebeveyn kabul-reddi cinsiyet, ırk, dil ve kültürden bağımsız olarak evrensel bir şekilde psikolojik uyum ile ilişkilidir.

Benzer bir meta analiz çalışması Ali, Khatun, Khaleque ve Rohner (2019) tarafından 1976 ve 2016 yılları arasında yapılmış, 24,003 (16.983'ü yaş ortalaması 15 olan çocuk, 7.020'i yaş ortalaması 26 olan yetişkin) katılımcıyı içeren 17 ülkeden 102 çalışma ile yeniden tekrarlanmıştır. Bu 17 ülke arasında Türkiye de dahil olmak üzere, Bangladeş, Barbados, Çekoslovakya, Estonya, Hindistan, İran, Jamaika, Kore, Kuveyt, Meksika, Hollanda, Nijerya, Pakistan, Saint. Kitts, İsveç ve ABD bulunmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre hem anne hem de babaların farklılaşmamış reddinin tüm ülkelerde hem çocuklarda hem yetişkinlerde genel psikolojik uyumsuzlukla anlamlı derecede ilişkili olduğu bulunmuştur. Anneden algılanan farklılaşmamış reddetme hem çocuklarda hem de yetişkinlerde babadan algılanan farklılaşmamış reddetmeden daha çok psikolojik uyumsuzlukla ilişkilidir.

Brown, Homa, Cook, Nadimi ve Cummings'in (2015) yaptıkları araştırmadaki amaçları Rohner ve Frampton'un (1982) ABD'de yaptıkları yetişkinlerin çocukluklarında algıladıkları ebeveyn kabul reddi ile daha karmaşık sanat formlarını tercih etme eğilimleri arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmayı 30 yıl sonra yeniden tekrarlayarak aynı bulguların elde edilip edilemeyeceğini test etmektir. Rohner ve Frampton'un yaptıkları çalışmada beklentilerinden farklı olarak ebeveynleri tarafından kabul gören kişilerin daha karmaşık sanat formlarını tercih ettikleri bulunmuştur. Otuz yıl sonra 133 katılımcı ile yapılan çalışmada Rohner ve Frampton'un bulgularına benzer şekilde algılanan anne kabulü ile daha karmaşık sanat formları arasında ilişki bulunmuştur. Ancak; otuz yıl önceki çalışmanın aksine çocuklukta algılanan baba kabulünün sanatsal tercihle bir ilişkisi bulunmamıştır.

Putnick ve diğerleri (2015) dokuz ülkeden 1.178 aile (anne-baba-çocuk) ile yaptıkları çalışmalarında 9 ila 12 yaş arası kız ve erkek çocuklarında ebeveyn kabul reddi ile olumlu sosyal davranışlar arasındaki gelişimsel işlemleri araştırmışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre çocukların olumlu sosyal davranışları 9 ila 10 yaş arasındaki çocuklarda ebeveyn kabulünü artırırken, 10-12 yaş arası çocuklarda böyle bir artışın olmadığı bulunmuştur. Araştırmada elde edilen önemli sonuçlardan biri de bu bulguların 9 ülkedeki anneler, babalar, kız ve erkek çocukları arasında herhangi bir farklılık olmamasıdır.

Rohner ve diğerleri (2019) kişilerarası kabul-red teorisi çerçevesinde çocukluklarında reddedilmiş yetişkinlerin bu anıları hatırlaması ile yakınlık korkuları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma Avustralya, Bangladeş, Çin, Hırvatistan, Yunanistan, Guatemala, İran, İtalya, Kore, Pakistan, Polonya, Portekiz ve Türkiye'nin dahil olduğu on üç ülkede, 3,483 genç yetişkin (1,557 erkek ve 1,926 kadın) ile yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre yetişkinlikte hatırlanan ebeveyn reddinin yakınlık korkusu üzerinde beklendiği gibi bir etkisi vardır ve anne reddinin hatırlanması baba reddinin hatırlanmasından daha fazla etkili bulunmuştur. Ebeveyn reddinin yetişkinlikte hatırlanması ile yakınlaşma korkusu arasındaki ilişkiye psikolojik uyumsuzluk ve ilişki kaygısının kısmen aracılık ettiği bulunmuştur. Ayrıca elde edilen bu sonuçlar 13 ülkede ve her iki cinsiyette de değişiklik göstermemektedir.

2.2. Mükemmeliyetçilik Kavramı

Mükemmeliyetçilik konusunda ilgili literatür incelendiğinde mükemmeliyetçiliğin olumlu-olumsuz, tek boyutlu-çok boyutlu, sağlıklı-sağlıksız gibi pek çok şekilde ele alındığı görülmektedir. Burada mükemmeliyetçilik ile ilgilenen önde gelen kuramcılarının tanımlarına yer verildikten sonra, mükemmeliyetçiliğin boyutları, çeşitli kuramlarda mükemmeliyetçilik kavramının nasıl ele alındığı ve mükemmeliyetçiliğe neden olan faktörler incelenecektir.

Mükemmeliyetçilik; ilk olarak önde gelen iki psikoanalitik kuramcı olan Alfred Adler ve Karen Horney tarafından çalışılmaya başlanmıştır (Stoeber, 2018, s: 2). Horney (1950) mükemmeliyetçiliği “zorunluluğun zulumu” olarak adlandırmış (s. 64) – ve onu olumsuz bir özelliği yansıtan hatta son derece nevrotik bir kişilik özelliği olarak tanımlamıştır.

Adler ise mükemmeliyetçiliği daha farklı bir şekilde ele alarak “mükemmellik için çabalamak, yaşamın bir parçası, bir uğraş, dürtü, onsuz yaşamın düşünülemeyeceği” anlamında doğuştan gelen bir özellik olarak tanımlamıştır (Ansbacher ve Ansbacher, 1956, s.104, Akt. Stoeber, 2018). Ancak her birey mükemmellik hedefine farklı şekilde ulaşmaya

çalışırken sergiledikleri çabalar bazen fonksiyonel olmayan davranışlarla farklılaşabilir (Akay-Sullivan ve ark., 2016, Akt. Stoeber, 2018).

Bu iki kuramcıdan sonra mükemmeliyetçilik kavramı, birkaç araştırmacı dışında ihmal edilmiş, alan yazında duraklama evresini yaşamıştır. Missildine (1963) mükemmeliyetçilik kavramını normal mükemmeliyetçilik ve nevrotik mükemmeliyetçilik olarak incelemiş ve ikisinin arasındaki farka odaklanmıştır. Buna göre, normal mükemmeliyetçi bireyler bir işin sonrasında güçlü bir tatmin duygusu yaşarken, nevrotik mükemmeliyetçiler bu tatmin duygusunun aksine kendilerine yönelik olumsuz duygular hissederek, kendilerini küçümseyen içebakışa yönelirler. Bu süreçte Hollender (1965) ise, mükemmeliyetçiliği kişinin kendisinden ve çevresindeki kişilerden olması gerekenden daha fazla performans sergilemelerini beklemesi olarak tanımlamıştır.

Bu ilgisiz dönemin ardından Hamachek mükemmeliyetçilik konusunda etkili bir makale yayınlarak mükemmeliyetçiliği iki uçlu olarak incelemiştir. Hamachek (1978) de normal ve nevrotik olmak üzere mükemmeliyetçiliği iki başlık altında incelemiştir. Normal mükemmeliyetçi kişiler; kendilerinin güçlü yönlerine odaklanan, yüksek ancak mantıklı amaç ve standartlar belirleyen, belirledikleri yüksek standartlara ulaşamaları bile kendilerini katı bir şekilde eleştirmeyen ve ilerideki ödüllendirmelerden dolayı içinde bulundukları durumdan zevk alan kişilerdir. Nevrotik mükemmeliyetçiler ise; kendilerinin zayıf yönlerine odaklanan, hata yapmaktan sürekli kaçınmaya çalışan, yaptıkları hiçbir şeyden tatmin olmayan, mantıklı olmayan amaç ve standartlar belirleyen ve bu standartlara ulaşmak için çabalarını hiçbir zaman yeterli görmeyen kişilerdir (Büyükbayraktar,2011; Karababa 2012; Başsayın,2018)

Burns'e göre mükemmeliyetçilik (1980), kişinin gerçekçi olmayan standartlar belirlemesi ve bu standartlara ulaşabilme adına takıntılı, sürekli ve yoğun bir çaba içinde olması ve öz değerini koyulan hedeflerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesine göre belirlemesidir.

Patch (1984), mükemmeliyetçiliğin zarar verici bir doğası bulunduğunu, bu nedenle bu nitelendirmeyi sadece bir psikopatoloji çeşidini tanımlarken kullandığını belirtmiştir. Mükemmeliyetçilerin standartlarının ya başarısızlığın ortaya çıkmasına neden olacak kadar yüksek ya da başarı hissetmeleri için sahip oldukları öz değerlendirmenin kişisel tatminin ortaya çıkmasını engelleyecek kadar katı olduğunu belirtmiştir (Flett, Hewitt ve Heisel, 2014).

2.2.1. Tek ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik

Mükemmeliyetçilik kavramı ortaya çıktığı ilk yıllarda sınırlı bir bakış açısıyla ele alınarak tek boyutlu bir kavram olduğu düşünülmüştür. Tek boyutlu bakış açısını benimseyen araştırmacıların ortak noktası mükemmeliyetçiliğin “nevrotik, psikopatolojik, disfonksiyonel” bir kavram olduğu ve mükemmeliyetçi kişilerin kendilerine ulaşılması güç hedefler koyan kişiler olduğu yönündedir.

Mükemmeliyetçiliği tek boyutlu olarak ele alan ilk ölçüm araçları Akılcı Olmayan Düşünceler Testi’nin “Mükemmeliyetçilik” alt boyutu (IBT: Jones, 1969), Fonksiyonel Olmayan Davranışlar Ölçeği’nin “Mükemmeliyetçi tutum” ölçen faktörü (DAS: Beck & Weisman, 1978-1991) ve Yeme Bozukluğu Envanteri’nin (EDI: Garner, Olmstead & Polivy, 1983) “Mükemmeliyetçilik” alt ölçeğidir.

Burns (1980) Fonksiyonel Olmayan Davranışlar Ölçeğinin “Mükemmeliyetçi tutum” alt boyutunu geliştirerek on maddelik “Mükemmeliyetçilik Ölçeği” ni yayınlamıştır. Ölçek mükemmeliyetçiliği tek boyutlu ele alarak sadece kendine yönelik mükemmeliyetçilik davranışlarına odaklanmıştır (Mızrak, 2006). Burns’ün ölçeği kişinin kendine koyduğu aşırı yüksek standartların yanı sıra başarısız olma korkusunun da mükemmeliyetçilik ölçümü için önemli bir adım olduğunu vurgulamaktadır (Karababa, 2012).

Mükemmeliyetçiliğin tek boyutlu bir kavram olarak ele alınması hem tanımlamaların hem de ölçümlerin sınırlı kalmasına neden olmuştur. Bu durum mükemmeliyetçiliğin üzerinde çok fazla çalışılan bir kavram olmasına engel olarak gelişmesini durdurduğu söylenebilir. Ancak 1990’ların başından itibaren mükemmeliyetçiliğin tek boyutlu ve olumsuz bir kavram olduğuna dair görüş dramatik bir şekilde değişmiş ve mükemmeliyetçilik çalışmaları hız kazanarak günümüzde de çok çalışılan bir kavram haline gelmiştir. Bu değişimin nedeni mükemmeliyetçiliğin artık çok boyutlu bir kavram olarak kabul edilmeye başlanması dahası bu çok boyutlu modelle ilişkili ölçekler geliştirilmesidir (Stoeber, 2018).

Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate (1990), mükemmeliyetçiliği iki boyut sınırlandırmasından çıkararak mükemmeliyetçiliği altı farklı boyutta ele almış ve mükemmeliyetçiliğe çok boyutlu bir bakış açısı kazandırmışlardır. Buna göre mükemmeliyetçiliğin altı boyutu şu şekildedir:

1. Hatalara karşı aşırı ilgi: Kişinin hata yapmaktan kaçınması, hataları başarısızlıkla eşdeğer görme eğilimleri, hatalara karşı toleransının zayıf olması ve hatalara karşı aşırı tepki gösterme eğilimi olarak tanımlanabilir. Bireyin hatalara karşı verdiği reaksiyon derecesi ile

kişinin mükemmeliyetçilik derecesi arasında ilişki olduğu düşünülmektedir. Frost, bu boyutun mükemmeliyetçiliği en kapsamlı şekilde açıklayan boyut olduğunu belirtmiştir. Bu boyut aynı zamanda kişilerin hata yaptıklarında diğerleri tarafından yargılanacaklarını, sevilmeceklerini düşündükleri için aynı zamanda sosyal kaygı da yaratan bir boyuttur.

2. Yüksek kişisel standartlar: Kişinin kendisine ulaşılması güç standartlar belirleyerek bu standartlara ulaşmak için çabalamasıdır.

3. Yüksek ebeveyn beklentileri: Kişinin ebeveynleri tarafından kendisine yüksek standartlar konulması ya da konulduğunu düşünmesi durumudur. Birey ebeveynlerinin bu beklentilerini karşılamadığında onaylanmayacağını, kabul görmeyeceğini hissedebilir. Bu hissi ortadan kaldırmak adına mükemmeliyetçi kişilik özellikleri göstermeye başlayabilir.

4. Aşırı ebeveyn eleştirileri: Bir önceki boyut ile ilişkili olarak bireyin ebeveynlerinin yüksek standartlara sahip olması aynı zaman da aşırı eleştirel olmalarına da neden olur. Ebeveynleri tarafından belirlenen yüksek standartlara ulaşamayan kişi ebeveynleri tarafından eleştirileceği kaygısını yoğun olarak hissetmeye başlar.

5. Davranışlarından şüphe duyma: Kişinin performansının kalitesinden dolayı şüphe hissetmesi ve davranışlarını sık sık kontrol etme ihtiyacını içerir.

6. Düzen: Kişinin hayatında gereğinden daha fazla düzen ihtiyacı hissetmesidir. Bu ihtiyacın yoğunluğu kişinin düzenleme yapmaktan yapması gereken işleri tamamlayamamasına neden olur.

Hewitt ve Flett (1991)'e göre mükemmeliyetçilik üç boyut şeklinde ele alınmıştır. Bunlar; kendine yönelik mükemmeliyetçilik, diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçiliktir.

1. Kendine Yönelik Mükemmeliyetçilik: Kişinin kendine ulaşılması güç hedefler ve gerçekçi olmayan standartlar koyması kendine yönelik mükemmeliyetçiliği ifade eder (Hewitt, Flett, 1991). Bu kişiler mükemmellik için çaba göstermek ve mükemmel olmak için güçlü içsel motivasyon hissederler (Stoeber, 2018). Bu motivasyon kişinin belirlediği standartlara ulaşmasına çabalamasının yanında başarısızlıklardan kaçınarak da mükemmel olabileceğini içerir.

Bu kişiler belirledikleri yüksek hedeflere ulaşma kaygısını sürekli yaşarlar, bu kaygıya eşlik eden ya hep ya hiç tarzı düşünceler, geçmiş hatalara odaklanma ve takıntılı şekilde çabalama davranışları gözlenebilir. Bu kişiler hedeflerine ulaşamadıklarında ise,

başarısızlıklarından kendilerini sorumlu tutarak yoğun suçluluk duyguları, yüksek düzeyde özeleştirme, karamsarlık ve depresyon gibi psikolojik problemler yaşayabilmektedir.

2. Diğerlerine Yönelik Mükemmeliyetçilik: Kişinin diğerlerine yönelik gerçekleştirilmesi güç hedefler ve ulaşılması zor standartlar koyarak diğerlerini bu standartlara uyup uymadığına göre değerlendirmesini içerir (Hewitt, Flett, 1991). Bu kişiler, önemli diğerlerinin mükemmel olmasını bekleyerek onları performanslarına göre değerlendirme eğilimindedirler. Bu mükemmellik beklentisi kişilerarası ilişkilerde bozulmaya, diğerlerine karşı güven eksikliğine ve düşmanca duygulara neden olabilir. Aynı zamanda bu kişiler sorumluluk yetki devri konusunda zayıftırlar, çünkü diğerlerinin hiçbir zaman mükemmel işler başaramayacaklarını düşünürler.

3. Sosyal Olarak Dayatılan Mükemmeliyetçilik: Kişinin, önemli diğerleri tarafından kendisine ulaşılması güç hedefler ve yüksek standartlar konulduğunu düşünmesidir (Hewitt, Flett, 1991). Bu kişiler, mükemmel olmak için emek harcamanın ve mükemmelliğe ulaşmanın toplumun önem verdiği bir durum olduğunu düşünerek, bu mükemmelliğe ulaşmak adına güçlü bir dışsal motivasyon hissederler (Stoeber, 2018). Bu güçlü dışsal motivasyon kişilerin kendi hedef ve standartlarına ulaşmak için gerekli içsel motivasyonlarının azalmasına, aksine diğerlerinin standartları ve beklentilerini de karşılama konusunda daha fazla çabalamalarına adeta onların onayını almanın her şeyden önemli hale gelmesine neden olur. Bu durum kişide yoğun kaygı, kendisinden mükemmel olmasını bekleyen kişilere yönelik öfke ve beklentilerini karşılayamadığında depresif olumsuz duygular hissetme gibi sorunlara neden olmaktadır.

Mükemmeliyetçilik kavramına çok boyutlu yaklaşan Frost ve ark (1990) ile Hewitt ve Flett (1991)' in ölçeklerine baktığımızda kişinin kendine yönelik mükemmeliyetçiliği ile hatalara aşırı ilgili olması ve yüksek kişisel standartlar belirlemesi, sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçilik ile de ebeveyn beklentileri ve ebeveyn eleştirileri alt boyutlarının birbirleri ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

2.2.2. Mükemmeliyetçiliğin Kuramsal Olarak Değerlendirilmesi

Bu bölümde mükemmeliyetçilik kavramı çeşitli kuramlar çerçevesinde ele alınacaktır.

2.2.2.1. Psikoanalitik Kuram

Psikoanalitik kuramın öncülerinden olan Freud kuramını oluştururken tek başına mükemmeliyetçiliği tanımlamasa bile çeşitli durumlarda mükemmeliyetçiliğe göndermeler yapmıştır.

Freud, kişiliği oluşturan id-ego-süper ego alt yapılarında, süper egonun çalışma stili olarak kusursuzluğu, mükemmelliği arayan bir kişilik örgütlenmesi olduğunu belirtmiştir. Süper ego toplumun kabul etmediği çoğu id dürtüsünün önüne geçmeye çalışarak, bireyi davranışlarında, düşüncelerinde, sözlerinde yani bütünüyle mükemmel olmaya zorlar. Egonun gerçekçi hedefleri başarmasından ziyade mükemmeliyetçi hedefleri gerçekleştirmeye çalışmasına yönlendirir (Hjelle ve Ziegler, 1992, Akt. Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016, s.24).

Süper ego, vicdan ve ego ideal olarak iki alt sistemden oluşmaktadır. Ebeveynlerin kabul gördüğü ve önem verdiği davranışlar sayesinde kişiler ego ideallerini oluştururlar. Kişinin yaşamdaki hedeflerinden biri bu ego ideale ulaşarak kendilerini gerçekleştirmeleri, kendilerini mükemmel ve değerli hissetmeleridir. Ancak bu o kadar kolay gerçekleşmez, çünkü kişi, kendine koyduğu yüksek standartlara yaklaşımaya dahi başlasa ego ideal onun için yeni ve daha yüksek standartlar belirler. Bu kısır döngü kişinin ego ideline ulaşmasını mümkün kılmayarak kişinin kendini gerçekleştirmeye ve mükemmel olmaya dair hedeflerini de doyumsuz bırakır (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016, s.23). Bu açıklamalara göre ego ideal Hewitt ve Flett'in kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu ile benzer özellikler taşımaktadır.

Freud ayrıca narsistik kişiliğe sahip bireylerin savunmacı bir tutum olarak mükemmeliyetçiliği kullandıklarını öne sürer. Narsistik kişiler de aynı mükemmeliyetçiler gibi kendilerine ulaşılması güç hedefler koyarlar ve bu hedeflere göre kendilerini değerlendirirler. Hatta çoğu zaman terapiden geçme amaçları bile daha mükemmel bir kişiliğe ulaşma dürtüsüdür (McWilliams, 2016, s.212).

2.2.2.2. Bireysel Psikoloji Kuramı

“Bireysel psikolojinin temel amacı bireyin toplumsal uyumudur” (Adler, 1969, Akt: Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016, s.43) diyen Adler kuramında bireyin topluma uyumunu zorlaştıran ya da kolaylaştıran bir takım kavramları açıklamıştır. Bu kavramlardan biri olan üstünlük çabası insanın tüm motivasyonu olarak açıklanabilir. Adler bu çabayı kusursuzluk çabası ya da mükemmeliyet çabası olarak da adlandırmıştır.

Dünyaya geldiği andan itibaren yetersizlik duygularıyla boğuşmakta olan insanoğlu bu duygudan kurtulmak adına yoğun bir çaba harcamaktadır. Bu çaba yaşam boyu sürmekte ve mükemmellik çabasının da başlangıcını oluşturmaktadır. Mükemmeliyet çabası kişinin yaşamında harekete geçiren güç görevi görür. O olmadan hayatı düşünmek mümkün değildir (Adler, 2011).

Her bireyde doğuştan var olan bu mükemmellik çabası, evrimsel açıdan bakıldığında neslin devamını sağlayan bir güdüdür. Birey neslinin sürekliliğini sağlamak adına uyum sağlamak hatta değişen koşullara karşı sürekli daha iyi uyum sağlamak zorundadır. Bu daha iyi uyum sağlama davranışı kişinin mükemmellik çabasıyla rahatça elde edebileceği bir davranıştır. Adler sadece bireysel olarak mükemmelliğe ulaşmayı değil, toplumsal olarak da kültürümüzü mükemmelleştirmeye çalıştığımızı belirtmiştir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016, s.52).

Adler, üstünlük çabasının hem olumlu hem de olumsuz bir yönü olduğunu belirtmiştir. Üstünlük çabasının olumsuz yönünde yer alan kişiler kendi hedeflerini gerçekleştirmek uğruna başkalarına zarar vermeyi göze alabilen, toplumsal uyumları zayıf olan kişilerdir. Hissedilen yetersiz duygularına kişinin aşırı ödünleme ile tepki verdiği durumlarda üstünlük çabasının üstünlük kompleksine dönüştüğünü savunur. Üstünlük çabası her sağlıklı bireyde bulunurken, üstünlük kompleksi yetersizlik duygularının üstesinden, diğerlerinden üstün olduğunu kurgulayarak gelmeye çalışan bireylerde rastlanır. Üstünlük kompleksine sahip kişilerin kendini beğenmiş, kibirli, benmerkezci ve alaycı kişilik özelliklerine sahip olduğu belirtilmiştir. Bunun aksine kendi üstünlük çabalarını diğerlerinin huzur ve refahını önemser şekilde gerçekleştirmeye çalışan, toplumsal olarak uyumlu kişiler üstünlük çabasının olumlu tarafında yer alırlar (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016, s. 48).

2.2.2.3. Karen Horney Psikoanaliz Kuramı

Karen Horney kuramında nevrotik kişilikleri kapsamlı olarak tanımlamış, sağlıksız kişilikleri ve davranışları ele almıştır. Horney'e göre sevgi ihtiyacı yeterince karşılanmayan çocuklar temel kaygı yaşarlar ve yaşadıkları bu kaygıyla başa çıkmak adına on nevrotik ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaçlardan biri de kusursuzluğa ve yanılmazlığa duyulan nevrotik ihtiyaçtır. Bu ihtiyaca sahip kişiler mükemmel olmaya çabalayarak, hatalardan kaçınarak benlik saygılarını ve kişisel üstünlüklerini kanıtlamaya çalışır (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016, s. 95).

Horney ayrıca, mükemmeliyetçiliğin kişilerarası tezahürlerini tanımlayarak, mükemmeliyetçiliğin kavramsallaştırılmasına derinden bir katkıda bulunmuştur. Örneğin, Horney, mükemmeliyetçilik yoluyla nevrotik çatışmaları ele alarak, mükemmeliyetçi kişilerin belirledikleri standartları diğerlerine dayattığını ileri sürmüştür. Bu durum Hewitt ve Flett (1991) tarafından tanımlanan "diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik" kavramının öncüsü olmuştur. Horney ayrıca mükemmeliyetçilik olarak ifade edilen nevrotik çatışmaların, kişiden beklenen taleplere ve kişinin hissettiği dış baskılara daha duyarlı tepkiler vermesine neden

olduğunu öne sürdü. Bu bakış açısı “sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçilik” (Hewitt ve Flett, 1991) kavramını anlamamızın önünü açmıştır (Hewitt, Flett ve Mikail, 2017).

Horney, Freud’tan daha farklı bir ego ideali tanımlamıştır. Freud’a göre ego ideali; benliğin kusursuz olması için çabalayan bir yapıtadır. Ego ideali, kusursuzluğun büyümesi olmasının yanında adeta ebeveynlerinin kişinin hayatındaki bir izdüşümüdür. Horney ise ego idealini, benliğin kendilik kabulünü sağlaması için belirlediği ulaşılması güç hatta imkansız bir hedef şeklinde tanımlamıştır (Kavut, 2018). Horney, ideal benliklerine ulaşmaya çalışan bireylerin başkalarına karşı bağımlı olmalarının yanında aynı zamanda hata yapmaktan korkan ve eleştiriye karşı aşırı duyarlılığa sahip bireyler olduklarını da belirtmiştir. Bu çatışma kişide başkaları fark etmeden kusurlarını örtterek onaylarını alma şeklinde davranmalarına neden olur. Bu durum kişinin mükemmel olmalıyım şeklinde algısını içerdiği için “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” (Hewitt ve Flett, 1991) kavramını anlamamıza yardım etmiştir (Hewitt ve diğer., 2017).

Horney bu ütöpik ideal benliğe ulaşma ve mükemmeliyetçilik çabasının kişide yarattığı olumsuz duyguların ve kaygının üzerinde de durmuştur. Özellikle kişi mükemmel benliğin idealize edilmiş görüntüsüne ulaşamayacağını anladığında hem kendine hem de diğerlerine yönelik öfke duymaktadır. Mükemmeliyetçi bireylerle yapılan klinik görüşmelerde bu öfke ve düşmanlık duygularının kişiyi son derece rahatsız ettiği bulunmuştur (Hewitt ve diğerleri, 2017).

Son olarak, Horney (1950) mükemmeliyetçiliğin kendi kendini belirleyen, olumlu bir çabalama biçimi olduğu fikrinden de vazgeçmiştir. Mükemmeliyetçiliğin aslında kendine ve başkalarına yönlendirilen bir “iç baskı” ya da “iç baskı”nın bir yansıması olduğunu vurgulamıştır.

2.2.2.4. Akılcı Duygusal Davranışçı Kuram (Rasyonel Emotif Davranışçı Terapi)

Rasyonel emotif terapi kuramının öncüsü Albert Ellis “İnsan hem akılcı hem de mantıksızdır.” der (Ellis, 2002). Hissedilen olumsuz duyguların (kaygı, öfke, düşmanlık vb.) temelinde bu mantıksız düşüncelerin olduğunu savunmaktadır. Ellis’e (2002) göre, bu irrasyonel inançlardan bazıları; kişinin tüm durumlarda başarılı ve yetkin olması gerektiği, her şey istediği gibi olmadığı durumların sonucunu abartılı bir şekilde algılama eğilimi ve problemlerin tam, net ve harika olan tek bir çözümü olduğu, eğer bu çözüm bulunmazsa durumun felakete dönüşeceği. Bu irrasyonel inançlara bakıldığında Ellis (2002)’in,

mükemmeliyetçiliği de irrasyonel (mantıksız) bir inanç olarak kavramsallaştırdığı görülmektedir (Hewitt ve diğer., 2017).

Ellis mükemmeliyetçiliği irrasyonel olarak önemli gördüğümüzde sorunlu bir hale geldiğini söylemektedir. Şöyle ki; birey sadece mükemmel olmayı istemek ya da mükemmel gibi gözükmekten ziyade mükemmelliğe ulaşmak için mutlak bir ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacın arka planında, mükemmeliyetçiliğin aşırı seviyelerde yaşanmasına, kişinin kendi için ulaşılamaz hedefler koymasına neden olan yoğun bir içsel baskı ve zorlamanın olduğu ortaya çıkmaktadır (Hewitt ve diğer., 2017).

2.2.2.5. Davranışçı Kuram

Davranışçı kuramlar kişiliği öğrenme perspektifi ile açıklamaya çalışan kuramlardır. Radikal davranışçı kuramcılardan biri olan Skinner kişiliğin yapısını incelemek yerine bu davranışların nasıl kazanıldığı üzerinde durmuştur. Skinner'e göre bir davranışın sonucunda hoş giden bir sonuç ortaya çıkıyorsa o davranışın tekrarlanma olasılığı artar (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016, s. 186). Bu arka planda düşündüğümüzde kişi, mükemmeliyetçi kişilik özellikleri sergilediğinde çevresinden olumlu geri dönütler alırsa bu davranışları sürdürme olasılığı artar. Bu durum tekrarlandıkça kişi ancak mükemmeliyetçi kişilik özellikleri sergilediğinde ya da "mükemmel" olduğunda çevresi tarafından onay ve kabul göreceğini düşünmeye başlar.

Davranışçılığa bilişsel süreçleri de katarak sosyal-bilişsel bakış açısıyla yaklaşan Albert Bandura bireylerin kendi yaptıkları davranışların sonuçlarından öğrenmenin yanı sıra sadece, diğerlerini gözleyerek de yeni davranışlar edindiğini ortaya atmıştır. Bu durumu "dolaylı öğrenme" olarak adlandıran Bandura özellikle çocukların anne babalarını ve çevrelerini gözlemleyerek daha sonrasında da bu davranışları model alarak davranış repertuvarlarını geliştirdiklerini varsaymaktadır. Model alma, kişinin diğerlerinin davranışlarını gözlemleyerek, bu davranışların bilişsel temsiliyi oluşturması ve depolamasını ve istenildiğinde tekrar hatırlayarak üzerinde düşünmesini içeren bilişsel bir süreçtir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016, s. 217). Genellikle insanlar kendi ile benzeyenleri, yakın çevresini, ünlü ve statü sahibi kişileri model alma eğilimindedirler. Dünyaya yeni gelmiş bir çocuk için anne ve babası model alacağı en temel kişilerdir. Dolayısı ile ebeveynleri mükemmeliyetçi kişilik özellikleri gösteren çocukların bu davranışları model alarak kendi yaşamlarında tekrarlama olasılıkları diğerlerine göre daha fazladır.

2.2.2.6. Bilişsel Kuram

Bilişsel kuramın öncülerinden olan Aaron T. Beck'e göre çarpıtılmış ya da işlevsel olmayan düşünceler, kişinin duygu durumunu ve olaylara verdiği tepkilerini etkileyerek psikolojik bozukluklara zemin hazırlar (Beck, 2001). Bu işlevsel olmayan düşünceler genel olarak kişinin kendisine, çevresine ve geleceğine yöneliktir. (Bilişsel üçlü modeli).

Bu bilişsel model çerçevesinde mükemmeliyetçi tutumların altında yatan nedenin bilişsel çarpıtmalar olduğu söylenebilir. Beck on iki tane bilişsel çarpıtma tanımlamıştır. Mükemmeliyetçiliğe neden olabilecek bilişsel çarpıtmalar ise şöyledir (Beck, 2001):

- Meli/-malı cümleler: Kendimizin ya da diğerlerinin neler yapması gerektiğine dair kurduğumuz –meli/-malı cümleleri yoğun baskı ve stres hissetmemize ve hissettirmemize neden olur. Mükemmeliyetçi özelliklere sahip kişiler hayatlarını katı kurallardan oluşan bu cümlelere göre şekillendirirler. Bu cümlelerden oluşan hedeflerini gerçekleştirmediklerinde ise başlarına kötü bir şey geleceği korkusu yaşarlar. Örneğin; “Herkes tarafından beğenilen işler yapmalıyım, aksi halde kimse beni sevmez.” “İnsanlar her zaman verdikleri sözü tutmalıdır.” şeklinde ifade edilen cümleler.

- Ya hep ya hiç tarzı düşünceler: Çoğu yaşantının ya da durumun sürecine değil sonucuna odaklanarak iki uçlu değerlendirilmesidir. Mükemmeliyetçi kişiler ya hep ya hiç tarzı düşünerek performanslarını sadece ‘başarılı’ ya da ‘başarısız’ şeklinde iki uçlu değerlendirirler. Bu durum, kişilerin performanslarındaki küçük bir hatada bile mükemmel olma şanslarını kaybettiğini hissetmelerine ve kendilerini ‘başarısız’ olarak nitelendirmelerine sebep olabilir. Örneğin; “Sınavdan AA alamazsam tamamen başarısızım demektir”, “Çocuğuma biraz sesimi yükseltmem kötü bir ebeveyn olduğum anlamına gelir.” şeklinde ifade edilebilir.

2.2.3. Mükemmeliyetçiliğin Oluşumu

Mükemmeliyetçilikle ilgili bugüne kadar yapılan çalışmalar incelendiğinde çoğunlukla mükemmeliyetçi kişiliğe sahip olmanın olumsuz yönleri, mükemmeliyetçiliğe hangi duyguların ya da patolojilerin eşlik ettiği gibi bir çok noktaya değinilmiş ancak mükemmeliyetçiliğe neyin neden olduğu ile ilgili çok az sayıda araştırma yapılmıştır.

Literatür incelendiğinde, mükemmeliyetçiliğin oluşumunda, yaşamın ilk yıllarında mükemmeliyetçi ve talepkar ebeveynlere sahip olmak (Shcherbakova, 2001) ve ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerinin etkisi olduğu görülmektedir (Flett, Hewitt ve Singer, 1995). Ebeveynlerin mükemmel olma konusunda çocuklarına model olmaları, çocuklarından yüksek

beklentiler içerisine girmeleri, koşullu onay göstermeleri gibi faktörler çocukların mükemmel oldukları takdirde ebeveynlerinin kabulünü ve onayını alabileceklerini düşünmelerine neden olarak mükemmeliyetçi davranış kalıpları sergilemelerine zemin hazırlar (Greenspot, 2008).

Kaygı düzeyleri yüksek olan anne babalar kendilerinin ve çocuklarının hatalarına karşı çok daha duyarlıdırlar. Bu nedenle kendileri mükemmel ebeveyn olmayı hedeflerken, çocuklarının da mükemmel çocuk olmalarını beklerler. Hatalara karşı aşırı duyarlı hale gelerek, hatanın “normal, olası, güzel” bir şey olmadığı ve “kesinlikle yapılmaması” gerektiği mesajını çocuklara iletirler.

2.2.4. Mükemmeliyetçilik ile İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yurtiçinde ve yurtdışında yapılmış, mükemmeliyetçiliği farklı boyutlarda ele alan, çoğunlukla ebeveynlik stilleri ile ilişkili çeşitli araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.4.1. Mükemmeliyetçilik ile ilgili yurtiçinde yapılmış araştırmalar

Oral (1999) Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)’nün farklı bölümlerinde okuyan toplam 333 üniversite öğrencinin katıldığı çalışmada mükemmeliyetçi kişilik özelliği ve yaşam olaylarının depresyon belirtileriyle ilişkisini incelemiştir. Bu çalışmada aynı zamanda Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’nin (Hewitt & Flett, 1991) Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; mükemmeliyetçilik alt boyutlarından kişinin kendine yönelik ve diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik puanları ile Beck Depresyon Ölçeği’nden alınan puanlar olumsuz yönde ilişkili bulunurken, sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçilik alt boyutu ile Beck Depresyon Ölçeği ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yaşam Olayları Ölçeği’nden elde edilen puanlar arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur.

Cenkseven, Önder ve Kırdök (2009) ön ergenlerin olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik düzeylerinin annelerini kabul ya da reddedici algılamalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre annelerini sıcak ve sevgi dolu algılayanlar ile annelerinden algıladıkları düşmanlık, ihmal gibi reddetme düzeyleri düşük olan ön ergenlerin daha fazla olumlu mükemmeliyetçilik özellikleri sergiledikleri bulunmuştur. Ancak olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Benk (2006) İstanbul’da çeşitli üniversitelerde okuyan öğrencilerin mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiyi incelemenin yanı sıra mükemmeliyetçiliği çeşitli bağımsız değişkenlere göre de incelemiştir. Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgulara göre; cinsiyet, mezun oldukları lise türü, kardeş sayısı,

doğum sırası, anne ve babanın eğitim durumu, ailenin algılanan gelir düzeyi, resmiyet, eleştiricilik, destekleyicilik, paylaşımcılık, huzur gibi algılanan anne-baba-çocuk ilişkileri, ebeveynlerin algılanan anne baba tutumu ve mükemmeliyetçilik düzeyleri ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bunun yanı sıra anne-baba birlikteliği, yaş, öğrencilerin okudukları bölüm, sınıf, ÖSS puan türü ve puanı, eğitim yaşamında algıladıkları başarı düzeyleri, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, ilgililik, sıcaklık, karşılıklı anlayış çatışma durumu gibi algılanan anne-baba-çocuk ilişkileri ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Yaoar (2008) üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçi kişilik özelliği ile empati düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemiştir. Mükemmeliyetçilik alt boyutları ile empati alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ele alınan değişkenler açısından incelendiğinde ise; mükemmeliyetçilik alt boyutları yaşa ve öğrenim görülen alan değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermezken, cinsiyet değişkeni ile anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sınıf değişkenine göre ise mükemmeliyetçilik alt boyutlarından davranışlardan şüphe alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Sayışman (2018) ön ergenlerin olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri ile iç ve dış özgüvenleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasına Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul ilinde bulunan iki farklı ortaokulda öğrenim gören 162'si kız, 142'si erkek toplam 304 öğrenci katılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre olumlu mükemmeliyetçilik ile iç özgüven ve dış özgüven arasında pozitif yönde bir ilişki bulunurken, olumsuz mükemmeliyetçilik ile iç ve dış özgüven arasında negatif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Araştırmanın diğer değişkenleri ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiye bakıldığında ise; olumlu mükemmeliyetçilik düzeyleri sahip olunan kardeş sayısına göre farklılaşmazken, 2,3,4,5 ve üzeri kardeşe sahip olanların olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri tek kardeşi olanlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Olumlu mükemmeliyetçilik düzeyi anne babanın eğitim seviyesine göre farklılaşırken, cinsiyet ve algılanan ebeveyn tutumu ise mükemmeliyetçilik düzeylerinin her ikisinde de anlamlı bir farklılığa sebep olmamıştır.

Tanzi (2018) algılanan ebeveyn kabul reddinin mükemmeliyetçilik ve sosyal kaygı düzeyleri ile ilişkisini incelediği yüksek lisans tez çalışmasını lisede öğrenim gören 306 ergen ile yürütmüştür. Araştırmanın sonuçlarına göre kızların annelerini erkeklere kıyasla daha kabul edici algıladıkları, mükemmeliyetçiliğin düzen alt boyutunda erkeklerden daha yüksek puan aldıkları bulunmuştur. Erkekler ise mükemmeliyetçilik alt boyutlarından davranışlardan

şüphe, aile beklentileri ve ailesel eleştiri boyutlarından kızlardan daha yüksek puanlar almıştır. Babaların kabul reddine ilişkin her iki cinsiyette de anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. EKAR ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiye bakıldığında; kızların mükemmeliyetçilik alt boyutlarından düzen, davranışlardan şüphe ve ailesel eleştiri boyutları anne ve baba kabulü ile ilişkili olduğu bulunurken, erkeklerde sadece ailesel eleştiri boyutu anne ve baba kabulü ile ilişkili bulunmuştur.

2.2.4.2. Mükemmeliyetçilik ile ilgili yurtdışında yapılmış araştırmalar

Flett, Hewitt ve Singer (1995), 100 lisans öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarında mükemmeliyetçilik boyutları ve ebeveyn otorite stilleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre ebeveyn otorite stillerinin bireylerin mükemmeliyetçilik puanlarına etki ettiği bulunmuştur. Buna göre; erkeklerin sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçilik boyutundan aldıkları puanlar ile otoriter ebeveynlik puanları arasında pozitif ilişki bulunurken, kadınlar için böyle bir ilişki bulunmamıştır. Kadınlar için ise, sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçilik ile babalarından algıladıkları serbest ebeveynlik stili arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Her iki cinsiyet içinde kendine yönelik mükemmeliyetçilik düzeyi ise otoriter ebeveyn stili ile ilişkili bulunmuştur.

Enns, Cox ve Clara (2002) üniversite öğrencilerinin ebeveynleri ile olan ilişkileri, uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçilik özellikleri ve depresyon eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Hem sert ebeveynlik hem de mükemmeliyetçi ebeveynlik, uyumsuz mükemmeliyetçilik ile ilişkili bulunmuştur. Buna karşılık mükemmeliyetçi ebeveynlik (ancak sert ebeveynlik değil) ile uyumlu mükemmeliyetçilik arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Uyumsuz mükemmeliyetçilik, depresyon eğilimi ile anlamlı bir ilişki gösterirken, uyumlu mükemmeliyetçilik, depresyon eğilimi ile ters bir ilişki göstermiştir. Uyumsuz mükemmeliyetçiliğin, sert ebeveynlik ve depresyon eğilimi arasındaki ilişkiye aracılık ettiği belirtilmiştir.

Kenney-Benson ve Pomerantz (2005) çocukların mükemmeliyetçi davranışlar geliştirmesinde annelerin kontrol sahibi olmaları ve çocuklarda depresyon gelişiminin belirtilerini araştırmışlardır. Araştırmaya 104 çocuk ve annesi dahil edilerek laboratuvar ortamında, annelerin kontrol sahibi olabilecekleri görevler çocuklara verilerek gözlemlenmiştir. Buna göre; kontrolü fazla olan annelerin çocuklarında sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik düzeyi ve depresif semptomları yüksek bulunmuştur.

Perrara ve Chang (2015) Asya kökenli Amerikan ve Avrupa kökenli Amerikan üniversite öğrencilerinde sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçiliğin ebeveynler dışındaki kişilerarası kaynaklardan (örn. Öğretmenler, akranlar, öğretmenler, kardeşler, arkadaşlar, romantik partner...) etkilenip etkilenmediğini incelemişlerdir. Araştırmaya devlet üniversitesinde öğrenim gören, yaş ve cinsiyet bakımından eşleşen 130 Asyalı Amerikan ve 130 Avrupalı Amerikan öğrenci alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre Asyalı Amerikalılar ile Avrupalı Amerikalılar arasında sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Asyalı Amerikalılarda sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçiliğin önemli belirleyicileri olarak; (önem sırasına göre) ebeveynler, akranlar, arkadaşlar, öğretmenler ve romantik partner bulunmuştur. Avrupalı Amerikalılarda ise, ebeveynler ve öğretmenler sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçiliğin önemli belirleyicileri arasındadır.

Curran ve Hill (2019) yaptıkları araştırmada kültürel değişikliklerin üniversite öğrencilerinde 1989-2016 yılları arasında çok boyutlu mükemmeliyetçilik artışına sebep olup olmadığını incelemişlerdir. Araştırma oldukça kapsamlı bir meta analiz çalışması olarak yapılmıştır. Buna göre araştırmaya dahil etme ölçütlerinin uygulanmasıyla birlikte 164 araştırmadan 41,641 Amerikan, Kanadalı ve İngiliz üniversite öğrencisinin çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeğinden elde edilen puanlar incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçilik ve diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik düzeylerinin doğrusal olarak arttığı bulunmuştur. Genel olarak, gözlemlenen artışın büyüklüğü sırasına göre, sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçilik, diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ve kendine yönelik mükemmeliyetçilik olarak bulunmuştur. Bunun nedeni olarak; bu dönem zarfında Amerikan, Kanada ve İngiliz kültürlerinin genellikle daha bireysel, materyalist ve sosyal açıdan muhalif hale gelmesi, gençlerin daha önceki nesillere göre daha rekabetçi ortamlara, daha gerçekçi olmayan beklentilere, daha endişeli ve kontrol eden ebeveynlere maruz kalmasından kaynaklandığı belirtilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Bu araştırmada algılanan ebeveyn kabul reddi ve mükemmeliyetçilik düzeyleri yaş, cinsiyet, öğrenim görülen fakülte türü ve sahip olunan kardeş sayısına göre incelenmiştir.

Araştırmada genel tarama modelinin bir çeşidi olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, herhangi bir zamanda mevcut bir durumun, üzerinde herhangi bir işlem yapılmadan nötr bir şekilde tasvir edilmesini sağlayan araştırma modellerinden biridir. İlişkisel tarama modeli ise, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan çeşitli istatistiksel yöntemleri kapsar (Karasar, 2008).

Bu çalışmaya katılmaya gönüllü olmuş kişiler sadece anketlerde yer alan soruları cevaplamışlar bunun haricinde herhangi bir deneysel işleme tabi tutulmamışlardır.

3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

Araştırmalarda evren ile ilgili iki kavram vardır. Bunlardan biri çalışma evreni diğeri ise araştırma evrenidir. Evrenin çok geniş olduğu ve araştırmacının evrenin tümüne erişemeyeceği durumlarda evrenden örnek alarak araştırmasını gerçekleştirdiği, üzerinde çalıştığı, birey ve objeleri gözlemlediği evrene “çalışma evreni” denir. Araştırma evreni ise; araştırma sonuçlarının genellenebileceği evrendir.

Araştırmanın evreni Türkiye’deki üniversite öğrencileridir. Çalışma evrenini Ege Üniversitesi öğrencileri oluşturmuştur. Örneklem, Ege Üniversitesi’nde 2018-2019 eğitim öğretim yılı içerisinde öğrenimine devam etmekte olan öğrencilerden tabakalı örnekleme yoluyla seçilmiştir.

Seçkisiz örnekleme türlerinden biri olan tabakalı örnekleme yönteminde ilk olarak evrende yer alan alt gruplar ve bunların oranları belirlenir , daha sonrasında bu oranlara göre örneklem seçimi yapılarak alt grupların temsil edilebilirliği sağlanmış olur (Özen ve Gül, 2007). Tabakalı örneklem sayesinde evrende yer alan her alt grup örnekleme temsil edilme hakkı bulur (Gay,1987, Akt. Özen ve Gül,2007).

Ege üniversitesi 2018-2019 eğitim öğretim yılında 4 yıllık fakültelerde öğrenimini sürdürmekte olan öğrenci sayısı 32.545'tir. Üniversite bünyesinde 15 tane fakülte bulunmaktadır. Her fakültede öğrenim görmekte olan öğrenci sayısının bilgisine ulaşılmış ve hata payı .05 olarak kabul edilerek çalışılacak örneklem sayısı gerekli formüller uygulanarak 383 kişi olarak belirlenmiştir (Karasar, 2008). Fakülteler fen bilimleri temelli, sosyal bilimler temelli ve özel yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden fakülteler olmak üzere 3 ana başlıkta toplanarak incelenmiştir. Tabakalı örnekleme yoluyla her fakültenin öğrenci sayısı oranında çalışmaya katılacak öğrenci sayıları şu şekildedir:

Fen bilimleri: Tıp fak. 30, diş hekimliği fak. 11, eczacılık fak. 8, fen fak. 54, mühendislik fak. 60, ziraat fak. 29, su ürünleri fak. 6, sağlık bilimleri fak. 8, hemşirelik fak. 18,

Sosyal bilimler: Edebiyat fak. 65, iletişim fak. 26, İİBF 37, eğitim fak. 27, güzel sanatlar ve mimarlık fak. 1,

Özel yetenek sınavı ile alanlar: Spor bilimleri fak. 3.

Belirlenen sayılar çerçevesinde veri topla işlemine başlanmış ancak tıp fakültesi öğrencilerinin yoğun ders programları, kampüse uzaklıkları nedeniyle 16 kişiye ulaşılmıştır.

Araştırmaya 369 üniversite öğrencisi katılmıştır. Ancak altı üniversite öğrencisine ait veride % 10 üzeri verinin eksik olması nedeniyle altı öğrenciye ait veri, veri setinden çıkarılmıştır. Analizler 363 üniversite öğrencisi üzerinden yapılmış olup bir öğrencinin Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği'nin anne formunu doldurmamış olması nedeniyle anneye ilişkin ebeveyn kabul-reddi analizleri 362 öğrenciye ait verilerle; dört öğrencinin Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği'nin baba formunu doldurmamış olması nedeniyle babaya ilişkin ebeveyn kabul-reddi analizleri 359 öğrenciye ait verilerle analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik bilgilerine ilişkin betimsel istatistikler

	<i>Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Cinsiyet</i>	Kadın	249	68,6
	Erkek	114	31,4

Yaş	20 yaş ve altı	126	34,7
	21- 25 yaş	224	61,7
	26-30 yaş	11	3,0
	31 ve üstü yaş	2	0,6
Öğrenim Görülen Fakülte	Sosyal bilimler fakültesi	153	42,1
	Fen bilimleri fakültesi	206	56,7
	Özel yetenek	4	1,1
Öğrenim Görülen Bölüm	Tıp fakültesi	14	3,9
	Diş hekimliği fakültesi	11	3,0
	Eczacılık fakültesi	8	2,2
	Fen fakültesi	54	14,9
	Mühendislik fakültesi	60	16,5
	Ziraat fakültesi	27	7,4
	Hemşirelik fakültesi	18	5,0
	Su ürünleri fakültesi	5	1,4
	Sağlık bilimleri fakültesi	8	2,2
	Edebiyat fakültesi	66	18,2
	İletişim fakültesi	26	7,2
	İktisadi ve idari bilimler fakültesi	35	9,6
	Eğitim fakültesi	27	7,4
	Spor bilimleri fakültesi	3	0,8
	Güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi	1	0,3
Sınıf Düzeyi	Hazırlık sınıfı	4	1,1
	1. sınıf	50	13,8
	2. sınıf	125	34,4
	3. sınıf	115	31,7
	4. sınıf	69	19,0
Annenin Durumu	Sağ	358	98,6
	Vefat etmiş	5	1,4
	Öz	363	100,0
	Üvey	0	0,0
Babanın Durumu	Sağ	356	98,1
	Vefat etmiş	7	1,9
	Öz	363	100,0
	Üvey	0	0,0
Kardeş Sayısı	Tek çocuk	53	14,6
	1 kardeş	159	43,8
	2 kardeş	89	24,5
	3 kardeş	37	10,2
	4 kardeş	10	2,8
	5 ve üstü kardeş	15	4,3
Doğum Sırası	İlk çocuk	53	14,6
	2. çocuk	143	39,4
	3. çocuk	114	31,4
	4. çocuk	33	9,1
	5. çocuk ve sonrası	20	5,6

Gelir Durum	Düşük gelir	15	4.1
	Ortaya yakın gelir	65	17.9
	Orta gelir	267	73.6
	Yüksek gelir	16	4.4

Araştırmaya 249 kadın, 114 erkek olmak üzere toplam 363 üniversite öğrencisi katılmıştır. Yaşları 18 ile 35 arasında değişen üniversite öğrencilerinin % 61,7'si 21-25 yaş aralığında bulunurken, % 34,7'si 20 yaş altında bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası Fen Bilimleri temelli fakültelerde (% 56,7) eğitimine devam ederken, % 42,1'i Sosyal Bilimler temelli fakültelerde ve % 1,1'i de özel yetenekle girilen fakültelerde eğitimlerine devam etmektedir. Eğitim görülen bölümlere göre bakıldığında ise en fazla katılımın Edebiyat Fakültesi (% 18,2) öğrencileri oluştururken bunu sırayla % 16,5 ile Mühendislik ve % 14,9 ile Fen Fakültesi öğrencileri izlemektedir. Öğrencilerin sınıf düzeylerine bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasını 2. sınıf (%34,4) ve 3. sınıf (31,7) öğrencileri oluşturmaktadır. Katılan öğrencilerin % 19'u son sınıfta eğitimlerine devam ederken, % 13,8'i 1. sınıfta, çok az bir oranı da hazırlık (% 1,1) sınıfında eğitimine devam etmektedir.

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin tamamı öz anne ve babaya sahiptir. Öğrencilerin % 96'sının annesi sağ iken % 1,4'ünün annesi vefat etmiştir, benzer bir durum babalar ile de geçerli olmakla birlikte öğrencilerin % 98,1'in babası sağ iken % 1,9'unun babasının vefat ettiği saptanmıştır.

Öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısına bakıldığında % 14,6'sının ailenin tek çocuğu olması nedeniyle kardeşinin bulunmadığı, % 43,8'inin bir kardeşe, % 24,5'inin iki kardeşe, % 10,2'sinin üç kardeşe, % 2,8'inin dört kardeşe ve % 4'ünün beş ve daha fazla kardeşe sahip olduğu belirlenmiştir.

Katılımcı öğrencilerin doğum sırasına bakıldığında ise büyük bir çoğunluğunun ailenin ikinci (% 39,4) ve üçüncü (% 31,4) çocuğu olduğu anlaşılmıştır.

Öğrencilerin % 73,6'sı ailesinin gelir durumunu orta düzeyde belirtirken, % 17,9'u ortaya yakın, % 4,4 yüksek, % 4,1'i de ailesinin gelirini düşük olarak belirtmiştir.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Araştırmada kullanılmış olan iki ölçek ve bir kişisel bilgi formu aşağıda kısaca tanıtılmıştır. Ölçme araçlarının örnekleri Ekler (EK 2, EK 4 ve EK 5) bölümünde sunulmuştur.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan yaş, cinsiyet, öğrenim görülen fakülte gibi özelliklerin sorulduğu toplam 8 sorudan oluşan bir formdur.

3.3.2. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ)

Çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği Hewit ve Flett (1991) tarafından Multidimensional Perfectionism Scale (MPS) adıyla kişilerin mükemmeliyetçilik eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir.

Ölçek 45 maddeden oluşmakta ve 7'li Likert tipinde (1=Kesinlikle katılmıyorum, 7=Kesinlikle katılıyorum) puanlanmaktadır. Her birinde on beş madde bulunan kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik olmak üzere 3 alt boyuttan oluşur. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu, kişinin kendine koyduğu ulaşılması güç standartları ve buna yönelik değerlendirmelerini içerir. Bu alt boyut ölçekte şu maddeleri kapsar: 1, 6, 8, 12, 14, 15, 17, 20, 23, 28, 32, 34, 36, 40, 42. Diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu, kişinin diğerlerinden beklentilerini ve onların davranışlarına yönelik eleştirilerini ölçer. Bu alt boyut ölçekte şu maddeleri kapsar: 2, 3, 4, 7, 10, 16, 19, 22, 24, 26, 27, 29, 38, 43, 45. Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik alt boyutu ise kişinin önem verdiği diğerlerinden algıladığı beklentileri ve onlara yönelik inançlarını kapsar. Bu alt boyut ölçekte şu maddeleri kapsar: 5, 9, 11, 13, 18, 21, 25, 30, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 44.). Ölçeğin orijinal formunun iç tutarlık katsayıları ise şu şekildedir; kendine yönelik mükemmeliyetçilik için .86, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik için .82 ve sosyal olarak dayatılan mükemmeliyetçilik için .87'dir.

Oral (1999), 333 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmasında ölçeğin Türkçe uyarlamasını da yapmıştır. Yapılan faktör analizi sonucu %37.5 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayıları ise; "kendine yönelik mükemmeliyetçilik" alt boyutunun .91, "diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik" alt boyutunun .80, "sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik" alt boyutunun ise .73 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin madde toplam korelasyon katsayıları ise "kendine yönelik mükemmeliyetçilik" alt boyutunun .20 ile .75 arasında, "diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik" alt boyutunun .22 ile .60 "sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik" alt boyutunun .31 ile .52 arasında

bulunmuştur. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik ölçeğinin güvenilirlik geçerliliği ile ilgili yapılan bir diğer çalışma Dinç'in (2001) 210 üniversite öğrencisi ile yürüttüğü çalışmadır. Bu çalışmada da, ölçeğin toplam varyansın % 34.33'sini açıkladığını bulmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı "kendine yönelik mükemmeliyetçilik" alt boyutunun .90, "diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik" alt boyutunun .83 "sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik" alt boyutunun ise .74 olarak bulunmuştur. Bu iki çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Bu çalışma kapsamında ise Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .70 olarak hesaplanmıştır. Bu durum Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin araştırmanın örneklem grubunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

3.3.3. Ebeveyn Kabul-Red / Kontrol Ölçeği (EKRÖ/K)

Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği (EKRÖ) kişilerin çocukluklarında ebeveynlerinden algıladıkları kabul- red düzeylerini belirlemek için Rohner ve arkadaşları tarafından 1978 yılında geliştirilmiştir (Rohner ve Khaleque, 2005).

Yetişkin EKRÖ, ilk olarak 60 maddeden, dört alt ölçekten ve dörtlü likert tipi ölçek şeklinde oluşturulmuştur. Buna göre "hemen hemen her zaman doğru" cevabı 4 puan, "bazen doğru" 3 puan, "nadiren doğru" 2 puan ve "hiç bir zaman doğru değil" 1 puan şeklinde puanlanarak ölçekten en düşük 60 en yüksek 240 puan alınabilir. 60 puan en yüksek düzeyde kabulü temsil ederken, 240 puan en yüksek düzeyde reddi temsil eder. Ölçekte 150 puan orta nokta olarak belirlenmiştir. Ölçekten elde edilen puanlara göre kişinin çocukluğunda algıladığı ebeveyn kabul – reddi hakkında fikir sahibi olmak mümkündür (Varan, 2003).

Varan (2003), 17-78 yaş aralığında, normal ve klinik örneklemde toplam 1700 kişi ile ebeveyn kabul red ölçeğinin geçerlik güvenilirlik çalışmalarını yapmıştır. Ölçekte yer alan alt ölçeklerin iç tutarlık katsayıları .86 ile .96 arasında değişmekle birlikte toplam iç tutarlık katsayısının .97 olarak bulunmuştur. Yapı geçerliliğini test etmek için yapılan faktör analizi sonucunda ise, "red" ve "kabul" olmak üzere iki faktör bulunmuştur. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre EKRÖ'nün hem anne hem de baba formlarının ülkemizde geçerli ve güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

İlk olarak 60 madde olarak kullanılan ölçeğe Rohner sonrasında kontrol boyutunu eklemiştir. Kontrol boyutu 13 maddeden oluşmakta ve algılanan ebeveyn kontrolünü ölçmeyi amaçlamaktadır.

İlk olarak 60 madde olarak kullanılan ölçeğe Rohner sonrasında 13 maddelik kontrol boyutunu ekleyerek ölçeği 73 maddelik EKRÖ/K (Ebeveyn kabul-red/kontrol) haline getirmiştir (Varan, 2003). Kontrol boyutunun eklenmesiyle birlikte ölçek algılanan ebeveyn kabul-reddinin yanında algılanan ebeveyn kontrolünü (izin vericilik, kısıtlayıcılık) de ölçmektedir. Rohner ve Brothers (1999) kontrol ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yapmıştır. Buna göre iç tutarlık tutarlık katsayıları, anne kontrolü için .77, baba kontrolü için .91 olarak bulunmuştur.

Ölçekte yer alan maddelerin alt ölçeklere göre sınıflandırılmasına aşağıda yer verilmiştir:

1. Sıcaklık/Şefkat alt ölçeği: Bu alt ölçek şu 20 maddeden oluşur: 1, 6, 10, 15, 19, 24, 28, 33, 37, 42, 46, 51, 55, 60, 63, 67, 68, 70, 71, 73. Bu alt ölçekteki tüm maddeler ters puanlanır.

2. Düşmanlık/Saldırganlık alt ölçeği: Bu alt ölçek şu 15 maddeden oluşur: 2, 7, 11, 16, 20, 25, 29, 34, 38, 43, 47, 52, 56, 61, 64.

3. İhmal/Kayıtsızlık alt ölçeği: Bu alt ölçek şu 15 maddeden oluşur: 3, 8*, 12, 17*, 21, 26*, 30, 35*, 39, 44*, 48, 53*, 57, 62*, 65. Ters puanlanan maddeler (*) ile işaretlenmiştir.

4. Ayrışmamış Red alt ölçeği: Bu alt ölçek şu 10 maddeden oluşur: 4, 13, 22, 31, 40, 49, 58, 66, 69, 73

5. Kontrol alt ölçeği: Bu alt ölçek şu 13 maddeden oluşur: 5, 9, 14, 18, 23, 27, 32, 36, 41, 45, 50.

Bu araştırmada yetişkin Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol (Anne/Baba) ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında Ebeveyn Kabul- Red/Kontrol Ölçeği'nin anne formunun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .80, baba formunun .84 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuç, Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği'nin hem anne hem de baba formlarının araştırmanın örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS-22 (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı) paket programı ile analiz edilmiş, analizlerde hata payının üst sınırı .05 olarak belirlenmiştir.

İlk olarak araştırmadaki değişkenlerin normallik varsayımları incelenmiş daha sonra araştırmanın amacına yönelik analizlere başlanmıştır. Normallik varsayımları için araştırmanın değişkenleri olan mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul-reddinin (anne ve baba için ayrı ayrı) çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Bu kapsamda mükemmeliyetçilik için ölçme aracı olarak kullanılan Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin çarpıklık ve basıklık katsayısı 0,0 ve 1,42 bulunmuştur. Bir diğer değişken olan ebeveyn kabul-reddinin ölçme aracı olan Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği'nin anne formu için çarpıklık ve basıklık katsayıları 1,600 ve 9,024, baba formu için 0,202 ve 2,006 olarak belirlenmiştir. Bir araştırmanın normal dağılım gösterdiğinin söylenebilmesi için çarpıklık katsayısının -1 ile +1 arasında bir değere sahip olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2015). Bu çalışmada çarpıklık katsayısından elde edilen değerlere göre çalışmanın normal dağılım göstermediğini söylemek mümkündür. Bu nedenle elde edilen verilerin analizinde parametrik testler yerine nonparametrik testler kullanılmıştır.

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul-reddi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Analizi ile incelenmiştir. Alt amaçlar doğrultusunda da öğrencilerin mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul-reddinin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu kapsamda değişkenler olarak öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, öğrenim gördüğü fakülte ve kardeş sayısı alınmıştır. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak yaş ve kardeş sayısı ile mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul-reddi arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Analizi ile incelenmiştir. Öğrencilerin mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul-reddi ile cinsiyete göre farklılaşma durumu ilişkisiz örneklem için Mann Whitney U-Testi ile analiz edilmiştir. Öğrenim görülen fakülte ile mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul reddinin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ise, Kruskal Wallis H Testi bakılmıştır.

3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmada kullanılan Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Bu çalışma kapsamında; Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .70 olarak hesaplanmıştır. Bu durum Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik

Ölçeği'nin araştırmanın örneklem grubunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği'nin Anne formunun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .80, baba formunun .84 olarak hesaplanmıştır. Bu durum Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği'nin hem anne hem de baba formlarının araştırmanın örneklem grubunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

3.6. Araştırmacının Rolü

İlk olarak çalışmada kullanılacak olan ölçeklerin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yapmış araştırmacılardan anketlerini uygulamak için izin istenmiştir. Tez öneri formu ve anket uygulama izinleri ile birlikte Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü etik kuruluna başvurulmuştur. Araştırmacılara ait onay mailleri ve etik kurul izni EK 6 'da yer almaktadır. Etik kurulun onayından sonra uygulamanın yapılabilmesi için Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği kurulundan (BAYEK) uygulama izni alınmıştır. Uygulamaya Ege Üniversitesi'nde 2018-2019 eğitim öğretim yılı içerisinde dört yıllık fakültelerde öğrenimine devam etmekte olan öğrenciler alınmıştır.

Uygulamalar ilgili fakültenin müsait bir dersine girilerek ya da üniversite bünyesinde yer alan öğrenci topluluklarına yapılan ziyaretler vasıtasıyla yapılmıştır. Öğrencilere öncelikle araştırmanın süresi, amacı, gizlilik koşulları ve etik kuralları açıklanmış, çalışmaya katılmaya gönüllü olan kişilere anketler dağıtılmıştır. Uygulama materyalleri; çalışmaya dair bilgilerin ve çalışmaya katılmaya gönüllü olduklarına dair onay verdikleri Bilgilendirilmiş Onam Formu, Kişisel Bilgi Formu, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği Anne ve Baba formundan oluşmaktadır. Kişiler çalışmaya gönüllü olduklarına dair bilgilendirilmiş formu imzaladıktan sonra diğer ölçekleri doldurmaya başlayabilir ve yaklaşık 20-25 dakikada uygulamalar sona ermiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde yapılan istatistiksel analizler ve elde edilen bulgular, tablolar yardımıyla açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerini ölçmek için Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin alt boyutları olan kendine yönelik mükemmeliyetçilik, diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik alt boyut toplam puanları kullanılmıştır. Katılımcıların algıladıkları ebeveyn kabul reddini belirleyebilmek için Ebeveyn Kabul- Red/Kontrol Ölçeği'nin alt boyutları olan sıcaklık/şefkat, düşmanlık/saldırganlık, ilgisizlik/ihtimal, ayrışmamış red ve kontrol boyutlarının toplam puanları kullanılmıştır. Belirtilen beş alt boyut anne ve baba için ayrı ayrı analizlerde kullanılmıştır.

Araştırmanın bulguları iki aşamalı olarak verilmiştir. İlk olarak öğrencilerin mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul-red düzeyleri bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgulara yer verilmiş, ikinci olarak üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul-reddi arasındaki ilişkiye dair bulgular incelenmiştir.

4.1. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, yaş, öğrenim görülen fakülte, sahip olunan kardeş sayısına göre mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn kabul-reddi düzeyleri incelenmiştir.

4.1.1. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

“Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn kabul-reddi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine göre üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn kabul-reddinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için ilişkisiz örneklemelerde Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn kabul-red düzeylerinin ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler		Cinsiyet	n	$\bar{x}$	Sıra Toplamı	Anlamlılık
Mükemmeliyetçilik	Kendine Yönelik	Kadın	249	185,86	46278,50	U=13232,5
		Erkek	114	173,57	19787,50	p=.300
	Diğerlerine Yönelik	Kadın	249	190,88	47530,00	U=11981
		Erkek	114	162,60	18536,00	p=.017
	Sosyal Olarak Algılanan	Kadın	249	178,89	44544,50	U= 13419,5
		Erkek	114	188,79	21521,50	p=.404
Anne Kabul-Reddi	Sıcaklık/Şefkat	Kadın	249	191,31	47635,00	U=11627
		Erkek	113	159,89	18068,00	p=.008
	Düşmanlık/Saldırganlık	Kadın	249	173,78	43270,50	U=12145,5
		Erkek	113	198,52	22432,50	p=.037
	İlgisizlik/İhmal	Kadın	249	183,63	45723,00	U=13539
		Erkek	113	176,81	19980,00	p=.562
Baba Kabul-Reddi	Ayrışmamış Red	Kadın	249	171,79	42776,00	U=11651
		Erkek	113	202,89	22927,00	p=.008
	Kontrol	Kadın	249	178,48	44442,50	U= 13317,5
		Erkek	113	188,15	21260,50	p=.415
	Sıcaklık/Şefkat	Kadın	247	196,42	48516,00	U=19776
		Erkek	112	143,79	16104,00	p=.000
	Düşmanlık/Saldırganlık	Kadın	247	163,93	40489,50	U=9861,5
		Erkek	112	215,45	24130,50	p=.000
	İlgisizlik/İhmal	Kadın	247	188,57	46577,00	U=11715
		Erkek	112	161,10	18043,00	p=.020
	Ayrışmamış Red	Kadın	247	162,76	40202,00	U=9574
		Erkek	112	218,02	24418,00	p=.000
	Kontrol	Kadın	247	176,43	43577,50	U= 12949,5
		Erkek	112	187,88	21042,50	p=.332

U: Mann Whitney U testi, $p < 0,05$ Anlamlılık düzeyi

Tablo 2'ye göre üniversite öğrencilerinin diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, $U=11981$, $p < .05$. Diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik puan ortalamalarına bakıldığında kadınların puan ortalaması ($\bar{x}=190,88$) erkeklerinkinden ($\bar{x}=162,60$) daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu kadınların erkeklere göre diğerlerine ulaşılması güç hedefler koyduğunu ve onlardan beklentilerinin daha

yüksek olduğunu göstermektedir. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır.

Anne kabul-reddinin cinsiyete göre farklılaşma durumuna bakıldığında cinsiyete göre sıcaklık/şefkat, ($U=11627$, $p<.05$); düşmanlık/saldırganlık, ($U=12145,5$, $p<.05$) ve ayrışmamış red, ($U=11651$, $p<.05$) boyutlarının puan ortalamaları anlamlı farklılıklar göstermektedir. Bu bulguya göre kadınların sıcaklık/şefkat puan ortalaması ($\bar{x}=191,31$) erkeklerin puan ortalamasından ($\bar{x}=159,89$) daha yüksektir. Buna göre kadınların erkeklerden daha az sıcaklık algıladığı ve şefkat gördüğü söylenebilir. Düşmanlık/saldırganlık boyutu cinsiyete göre incelendiğinde ise kadınların puan ortalaması ($\bar{x}=173,78$) erkeklerin puan ortalamasından ($\bar{x}=198,52$) daha düşük bulunmuştur. Bu bulguya göre, erkeklerin kadınlara göre annelerinden daha fazla düşmanca duygu algıladığı ve annenin saldırgan davranışlarına maruz kaldığı söylenebilir. Bir diğer anlamlı farklılık çıkan anne kabul-red boyutu da ayrışmamış reddir. Bu sonuca göre kadınların ayrışmamış red puan ortalaması ($\bar{x}=171,79$) erkeklerinkinden ($\bar{x}=202,89$) daha düşük bulunmuştur. Bu durum erkeklerin kadınlara göre daha fazla anne ayrışmamış reddi algısının bulunduğunu göstermektedir.

Baba kabul-reddinin cinsiyete göre farklılaşma durumuna bakıldığında cinsiyete göre sıcaklık/şefkat, ($U=19776$, $p<.05$); düşmanlık/saldırganlık, ($U=9861,5$, $p<.05$); ilgisizlik/ihmal, ($U=11715$, $p<.05$) ve ayrışmamış red, ($U=9574$, $p<.05$) boyutlarının puan ortalamaları anlamlı farklılıklar göstermektedir. Bu bulguya göre kadınların sıcaklık/şefkat puan ortalaması ($\bar{x}=166,42$) erkeklerin puan ortalamasından ($\bar{x}=143,79$) daha yüksektir. Buna bulgu kadınların babalarından erkeklerden daha az sıcaklık ve şefkat algıladığını göstermektedir. Düşmanlık/saldırganlık boyutu cinsiyete göre incelendiğinde ise kadınların puan ortalaması ($\bar{x}=163,93$) erkeklerin puan ortalamasından ($\bar{x}=215,45$) daha düşük bulunmuştur. Bu bulguya göre, erkeklerin kadınlara göre babalarından daha fazla düşmanca duygu algıladığı ve babanın saldırgan davranışlarına maruz kaldığı söylenebilir. Bir diğer anlamlı farklılık çıkan baba ilgisizlik/ihmal boyutundadır. Buna göre kadınların ilgisizlik/ihmal ortalama puanı ($\bar{x}=188,57$) erkeklerin ortalama puanından ($\bar{x}=161,10$) daha yüksektir. Bu bulgu kadınların erkeklerden daha fazla babanın ilgisiz ve ihmalkar davranışlarına maruz kaldığını göstermektedir. Ayrışmamış red ortalama puanlarına bakıldığında ise kadınların ortalaması ($\bar{x}=162,76$) erkeklerinkinden ($\bar{x}=218,02$) daha düşük bulunmuştur. Bu durum erkeklerin kadınlara göre daha fazla baba ayrışmamış red algısının bulunduğunu göstermektedir.

Ebeveyn kabul-red/kontrol ölçeğinin kontrol alt boyutu hem anne hem de baba formunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık yaratmamıştır. Ebeveyn kabul-red/ kontrol ölçeği anne formunun ilgisizlik/ihmal alt boyutu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.1.2. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Ebeveyn Kabul-Reddinin Yaş İle İlişkisi

“Üniversite öğrencilerinin yaşı ile mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul reddi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” alt problemine göre üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn kabul-reddinin yaşa göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için Spearman Korelasyon Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algıladıkları ebeveyn kabul-reddi ile yaş arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Korelasyon Tablosu

Değişkenler		N	$\bar{X}$	p
Yaş		363	21,35	-
	Kendine Yönelik	363	62,97	,056
Mükemmeliyetçilik	Diğerlerine Yönelik	363	61,12	,020
	Sosyal Olarak Algılanan	363	55,33	,031
	Sıcaklık/Şefkat	362	69,16	-,125*
	Düşmanlık/Saldırganlık	362	23,56	,073
Anne Kabul-Reddi	İlgisizlik/İhmal	362	34,94	-,080
	Ayrışmamış Red	362	16,61	,029
	Kontrol	362	32,33	-,049
	Sıcaklık/Şefkat	359	63,22	-,138**
Baba Kabul Reddi	Düşmanlık/Saldırganlık	359	22,93	,103
	İlgisizlik/İhmal	359	33,88	-,057
	Ayrışmamış Red	359	14,98	,069
	Kontrol	359	31,29	-,016

** $p < .01$ * $p < .05$

Değişkenler arasında ikili korelasyonlar incelendiğinde yaş ile anne ($r = -0,125$, $p < 0,05$), ve baba ($r = -0,138$, $p < 0,01$), sıcaklık/şefkat puanları arasındaki ilişki istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur. Buna göre yaş ile ebeveyn sıcaklık/ şefkat boyutu arasında negatif yönlü

ve düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Buna göre yaş arttıkça ebeveyne sıcaklık/şefkat puanlarının azaldığı, dolayısıyla ebeveynden algılanan sıcaklık ve şefkatin arttığı söylenebilir.

Yaş ile mükemmeliyetçilik boyutları ve ebeveyn düşmanlık/saldırganlık, ilgisizlik/ihtimal, ayırışmamış red ve kontrol alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.1.3. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddinin Öğrenim Görülen Fakülteye Göre İncelenmesi

“Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn-kabul reddi öğrenim görülen fakülteye göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine göre üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve algıladıkları ebeveyn kabul-reddinin öğrenim görülen fakülteye göre farklılaşma durumu ilişkisiz örneklemelerde Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4

Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul reddinin öğrenim görülen fakülteye göre karşılaştırılması

Değişkenler		Öğrenim Görülen Fakülte	n	Sıra Ort.	sd	Anlamlılık	İkili Karşılaştırmalar
Mükemmeliyetçilik	Kendine Yönelik	Sosyal bilimler fakültesi	153	189,01	2	KW=2,007 $p=,367$	***
		Fen bilimleri fakültesi	206	175,98			
		Özel yetenek	4	224,00			
	Diğerlerine Yönelik	Sosyal bilimler fakültesi	153	180,79	2	KW=0,083 $p=,959$	***
		Fen bilimleri fakültesi	206	182,66			
		Özel yetenek	4	194,25			
	Sosyal Olarak Algılanan	Sosyal bilimler fakültesi	153	190,81	2	KW=2,999 $p=,223$	***
		Fen bilimleri fakültesi	206	176,65			
		Özel yetenek	4	120,38			
Anne Kabul-Reddi	Sıcaklık/Şefkat	Sosyal bilimler fakültesi	152	178,79	2	KW=0,328 $p=,849$	***
		Fen bilimleri fakültesi	206	183,85			
		Özel yetenek	4	163,25			
	Düşmanlık/Saldırganlık	Sosyal bilimler fakültesi	152	188,12	2	KW=3,051 $p=,218$	***
		Fen bilimleri fakültesi	206	178,13			
		Özel yetenek	4	103,63			

Baba Kabul - Reddi	İlgisizlik/İhmal	Sosyal bilimler fakültesi	152	178,24	2	KW=1,868 p=,393	***
		Fen bilimleri fakültesi	206	185,13			
		Özel yetenek	4	118,75			
	Ayrıışmamış Red	Sosyal bilimler fakültesi	152	189,42	2	KW=2,584 p=,275	***
		Fen bilimleri fakültesi	206	176,79			
		Özel yetenek	4	123,13			
	Kontrol	Sosyal bilimler fakültesi	152	182,69	2	KW=1,242 p=,538	***
		Fen bilimleri fakültesi	206	181,74			
		Özel yetenek	4	123,75			
	Sıcaklık/Şefkat	Sosyal bilimler fakültesi	153	172,40	2	KW=1,643 p=,440	***
		Fen bilimleri fakültesi	202	186,11			
		Özel yetenek	4	162,13			
	Düşmanlık/Saldırganlık	Sosyal bilimler fakültesi	153	188,26	2	KW=2,055 p=,358	***
		Fen bilimleri fakültesi	202	174,47			
		Özel yetenek	4	143,50			
	İlgisizlik/İhmal	Sosyal bilimler fakültesi	153	182,77	2	KW=,194 p=,908	***
		Fen bilimleri fakültesi	202	177,89			
		Özel yetenek	4	180,63			
	Ayrıışmamış Red	Sosyal bilimler fakültesi	153	187,47	2	KW=1,405 p=,495	***
		Fen bilimleri fakültesi	202	174,46			
		Özel yetenek	4	174,13			
	Kontrol	Sosyal bilimler fakültesi	153	180,46	2	KW=0,010 p=,995	***
		Fen bilimleri fakültesi	202	179,58			
		Özel yetenek	4	183,25			

KW: Kruskal Wallis testi, $p < 0,05$ Anlamlılık düzeyi

Tablo 4'e bakıldığında Kruskal Wallis Testi sonucunda üniversite öğrencilerinin öğrenim görülen fakülteye göre mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul-reddinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Bu sonuca göre mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul-reddinin öğrenim görülen fakülteye göre farklılık göstermediği söylenebilir.

4.1.4. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Ebeveyn Kabul-Reddinin Kardeş Sayısı İle İlişkisi

“Üniversite öğrencilerinin sahip oldukları kardeş sayısı ile mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul reddi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” alt problemine göre değişkenler

arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5

Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algıladıkları ebeveyn kabul-reddi ile kardeş sayısı arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Korelasyon Tablosu

Değişkenler		N	$\bar{X}$	p
Kardeş Sayısı		363	1,61	-
	Kendine Yönelik	363	62,97	,096
Mükemmeliyetçilik	Diğerlerine Yönelik	363	61,12	,039
	Sosyal Olarak Algılanan	363	55,33	,101
	Sıcaklık/Şefkat	362	69,16	-,187**
	Düşmanlık/Saldırganlık	362	23,56	,064
Anne Kabul-Reddi	İlgisizlik/İhmal	362	34,94	-,192**
	Ayrışmamış Red	362	16,61	,037
	Kontrol	362	32,33	,014
	Sıcaklık/Şefkat	359	63,22	-,172**
	Düşmanlık/Saldırganlık	359	22,93	,129*
Baba Kabul Reddi	İlgisizlik/İhmal	359	33,88	-,043
	Ayrışmamış Red	359	14,98	,127*
	Kontrol	359	31,29	,032

**p< .01 *p< .05

Değişkenler arasında ikili korelasyonlar incelendiğinde kardeş sayısı ile anne sıcaklık/şefkat ($r=-0,187$, $p<0,01$), anne ilgisizlik/ihmal ($r=-0,192$, $p<0,01$), baba sıcaklık/şefkat puanları ($r=-0,172$, $p<0,01$) arasındaki ilişki istatistiki açıdan anlamlı bulunmakla birlikte negatif yönde düşük ilişki saptanmıştır. Bu bulguya göre kardeş sayısı arttıkça anneden ve babadan algılanan sıcaklık ve şefkat puan ortalaması ile anneden algılanan ilgisizlik/ihmal puan ortalamasının azaldığı söylenebilir. Buna göre kardeş sayısı arttıkça bireyler ebeveynlerinden daha fazla sıcaklık algılamakta ve şefkat görmekle birlikte; daha az ilgisizlik ve ihmal tutumlarıyla karşılaşmaktadır. Tablo 5’e bakıldığında ayrıca kardeş sayısı ile baba düşmanlık/saldırganlık ($r=-0,043$ $p<0,05$) ve baba ayrışmamış red ($r=0,127$, $p<0,05$) arasında pozitif yönlü düşük anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre kardeş sayısı arttıkça babadan algılanan düşmanlık/ saldırganlık ve ayrışmamış red puan ortalamaları da

artmaktadır. Bu bulguya göre kardeş sayısı arttıkça babanın düşmanca tutumlarının ve saldırganca davranışlarının arttığı, ayrıca babadan algılanan ayrışmamış reddin de arttığı söylenebilir.

Mükemmeliyetçilik alt boyutları ile sahip olunan kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. EKRÖ anne düşmanlık/saldırganlık, ayrışmamış red ve kontrol alt boyutları, EKRÖ baba ilgisizlik/işmal ve kontrol alt boyutları ile sahip olunan kardeş sayısı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.1.5. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Ebeveyn Kabul-Reddinin Doğum Sıralaması ile İlişkisi

“Üniversite öğrencilerinin doğum sırası ile mükemmeliyetçilik ve ebeveyn kabul reddi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” alt problemine göre değişkenler arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algıladıkları ebeveyn kabul-reddi ile doğum sırası arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Korelasyon Tablosu

Değişkenler	N	$\bar{X}$	p
Doğum Sırası	363	1,56	-
Mükemmeliyetçilik			
Kendine Yönelik	363	62,97	-0,042
Diğerlerine Yönelik	363	61,12	-0,026
Sosyal Olarak Algılanan	363	55,33	-,0060
Sıcaklık/Şefkat	362	69,16	-,140**
Düşmanlık/Saldırganlık	362	23,56	0,067
Anne Kabul-Reddi			
İlgisizlik/İşmal	362	34,94	-0,151**
Ayrışmamış Red	362	16,61	-0,047
Kontrol	362	32,33	0,025
Sıcaklık/Şefkat	359	63,22	-0,150**
Düşmanlık/Saldırganlık	359	22,93	0,086
Baba Kabul Reddi			
İlgisizlik/İşmal	359	33,88	-0,117*
Ayrışmamış Red	359	14,98	0,093
Kontrol	359	31,29	0,002

** $p < .01$ * $p < .05$

Değişkenler arasında ikili korelasyonlar incelendiğinde doğum sırası ile anne sıcaklık/şefkat ($r=-0,140$, $p<0,01$), anne ilgisizlik/ihmal ($r=-0,151$, $p<0,01$), baba sıcaklık/şefkat ($r=-0,150$, $p<0,01$) ve baba ilgisizlik/ihmal ($r=-0,117$, $p<0,05$) puanları arasındaki ilişki istatistiki açıdan anlamlı bulunmakla birlikte negatif yönde düşük ilişki saptanmıştır. Bu bulguya göre doğum sırası arttıkça anneden ve babadan algılanan sıcaklık ve şefkat puan ortalaması ile ilgisizlik/ihmal puan ortalamasının azaldığı söylenebilir. Buna göre doğum sırası arttıkça bireyler ebeveynlerinden daha fazla sıcaklık algılamakta ve şefkat görmekle birlikte; daha az ilgisizlik tutumlar ve ihmal davranışıyla karşılaşmaktadır.

Mükemmeliyetçilik alt boyutları ve ebeveyn düşmanlık/saldırganlık, ayrışmamış red ve kontrol alt boyutlar ile doğum sırası arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.2. Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul Reddi Arasındaki İlişki

Bu araştırmanın ana problemi olan “Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn kabul-reddi arasında ilişki var mıdır?” sorusunun yanıtlanması için üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve algıladıkları ebeveyn kabul-reddi arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Analizi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 7

Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve algılanan ebeveyn kabul-reddi arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman Korelasyon Tablosu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2	,209**											
3	,309**	,292**										
4	,048	-,045	-,223**									
5	-,011	,050	,229**	-,595**								
6	,039	,148**	,106*	,285**	,048							
7	,003	,035	,229**	-,491**	,770**	,116*						
8	,093	,072	,249**	,353**	,520**	,177**	,500**					
9	,040	,003	-,164**	,550**	-,306**	,154**	-,281**	-,195**				
10	,042	,090	,260**	-,348**	,433**	,140**	,442**	,309**	-,599**			
11	,108*	,107*	,131*	,134*	,119*	,366**	,141**	,161**	,418**	,025		

12	,066	,084	,244**	-,379**	,458**	,102	,527**	,278**	-,576**	,824**	,055	
13	,016	,024	,149**	-,042	,144**	,198**	,227**	,466**	-,107**	,363**	,225**	,399**

1: Kendine Yönelik Mükemmeliyetçilik, 2: Diğerlerine Yönelik Mükemmeliyetçilik, 3: Sosyal Olarak Algılanan Mükemmeliyetçilik, 4: Anne Sıcaklık/Şefkat, 5: Anne Düşmanlık/Saldırganlık, 6: Anne İlgisizlik/İhmal, 7: Anne Ayrışmamış Red, 8: Anne Kontrol, 9: Baba Sıcaklık/Şefkat, 10: Baba Düşmanlık/Saldırganlık, 11: Baba İlgisizlik/İhmal, 12: Anne Ayrışmamış Red, 13: Anne Kontrol

** $p < 0,01$, * $p < 0,05$ Anlamlılık düzeyi

Mükemmeliyetçilik alt boyutlarından biri olan kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile diğer değişkenler arasında ikili korelasyonlar incelendiğinde kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ($r=0,209$, $p<0,01$), sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik ($r=0,309$, $p<0,01$) ve baba ilgisizlik/ihmal ($r=0,108$, $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Buna göre kendine yönelik mükemmeliyetçilik arttıkça diğerlerine yönelik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçiliğin arttığı, babadan algılanan ilgisizlik ve ihmalin de arttığı söylenebilir.

Diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ile diğer değişkenler arasında ikili korelasyonlara bakıldığında; diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ile kendine yönelik mükemmeliyetçilik ($r=0,209$, $p<0,01$), sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik ($r=0,292$, $p<0,01$), anne ilgisizlik/ihmal ($r=0,148$, $p<0,01$) ve baba ilgisizlik/ihmal ($r=0,107$, $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Buna göre diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik arttıkça kendine yönelik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçiliğin arttığı, babadan ve anneden algılanan ilgisizlik ve ihmalin de arttığı söylenebilir.

Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik ile diğer değişkenler arasında ikili korelasyonlara bakıldığında ise; kendine yönelik mükemmeliyetçilik ($r=0,309$, $p<0,01$), diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ($r=0,292$, $p<0,01$), anne ilgisizlik/ihmal ($r=0,106$, $p<0,05$), anne düşmanlık/saldırganlık ($r=0,229$, $p<0,01$), anne ayrışmamış red ($r=0,229$, $p<0,01$), anne kontrol ($r=0,249$, $p<0,01$), baba düşmanlık saldırganlık ($r=0,260$, $p<0,01$), baba ilgisizlik/ihmal ($r=0,131$, $p<0,01$), baba ayrışmamış red ($r=0,244$, $p<0,01$) ve baba kontrolü ($r=0,149$, $p<0,01$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Buna göre sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik arttıkça kendine ve diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik, ebeveynlerden algılanan ilgisizlik/ihmal, düşmanlık/saldırganlık, ayrışmamış red ve kontrolü de artmaktadır.

Tablo 6'ya bakıldığında sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik ile anne sıcaklık/şefkat ($r=-0,223$, $p<.01$) ve baba sıcaklık/şefkat ($r=-0,164$, $p<.01$) arasında negatif yönlü ilişki bulunmaktadır. Buna göre sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik azaldıkça ebeveynlerden algılanan sıcaklık ve şefkatin de arttığı söylenebilir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu çalışma algılanan ebeveyn kabul reddi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenlere göre incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde ilk olarak ebeveyn kabul reddi ve mükemmeliyetçilik alt boyutlarının yaş, cinsiyet, öğrenim görülen fakülte ve kardeş sayısı değişkenlere göre yapılan analizlerin bulguları tartışılacaktır. Daha sonrasında ebeveyn kabul reddi ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiye yönelik elde edilen bulgular mevcut literatür çerçevesinde tartışılacaktır.

5.1.1. Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği ile Yaş, Cinsiyet, Öğrenim Görülen Fakülte ve Sahip Olunan Kardeş Sayısı Değişkenlerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Ebeveyn kabul red/kontrol ölçeğinin hem anne hem de baba formlarının düşmanlık/saldırganlık ve ayrışmamış red alt boyutlarında erkeklerin kadınlardan daha yüksek puanlar aldığı bulunmuştur. Buna göre erkekler kadınlardan daha fazla ebeveynlerinden düşmanca duygu algılamışlar, ebeveynlerinin saldırganca davranışlarına maruz kalmışlar ve daha fazla reddedilmiş hissetmişlerdir. Sıcaklık/şefkat alt boyutunda ise kadınlar hem anne hem de baba formlarından daha yüksek puan almışlardır. Yani kadınlar erkeklere göre anne ve babalarından daha az sıcaklık ve şefkat hissetmektedirler. Buna göre erkekler hem anne ve babalarından daha fazla şiddete maruz kalmışlar ve reddedilmiş hissetmişler hem de anne ve babalarını daha sıcak ve şefkatli algıladıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular birbiri ile çelişiyor gibi gözüксе de Türk toplumunun aile yapısı ve aile içi şiddete yönelik araştırmalar incelendiğinde de benzer sonuçlar elde edildiği görülecektir (Ayan, 2007, Duran ve Ünsal, 2014). Ayrıca erkek çocuklarının aile içerisinde söz hakkı elde etme, özerkliklerini kazanma çabaları aileleri ile daha fazla çatışmaya girmelerine neden olmakta ve bu durumda ebeveynlerinin saldırganca davranışlarına daha fazla maruz kalmalarına neden olmaktadır. Toplumumuzun ataerkil yapısı düşünüldüğünde ise erkek çocuğa kız çocuklarından daha fazla önem verilmesi ve daha fazla ilgilenilmesi dolayısı ile onlarla daha fazla etkileşimde bulunulması onların ebeveynlerini daha sıcak ve sevgi dolu algılamalarına neden olmuş olabilir. Sıcaklık ve şefkat bakım verenlerin çocuk ile girdikleri sosyal etkileşime göre belirlenmesinin yanı sıra çocuğun bu etkileşime yüklediği anlamlar ile hissedilmektedir. Ailesi ile çatışma kaynaklı bir etkileşimde bulunmak bile erkek çocuklarının kendilerini daha önemli

hissetmelerine ve zihinsel temsillerini ebeveynlerinin sıcaklık veren ve şefkatli olduğuna yönelik oluşturmalarına neden olmuş olabilir.

Literatür incelendiğinde bu çalışmada elde edilen bulguları destekleyen araştırmalar olduğu gibi desteklemeyen de bir çok araştırmaya denk gelmek mümkündür. Dural ve Yalçın (2014)'ın üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında benzer şekilde erkeklerin kadınlara göre annelerini daha düşmanca algıladıklarını ve annelerinin saldırganca davranışlarına daha fazla maruz kaldıklarını bulmuştur. Yıldız ve Dağ (2017) yaptıkları çalışmalarında ebeveyn kabul reddinin sadece anne formunun sıcaklık alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulmuştur. Buna göre erkekler kadınlara göre annelerini daha sıcak ve şefkatli algıladıklarını ifade etmiştir. Salahur (2010) ise yaptığı çalışmasında anne kabul-reddinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık yaratmadığını, baba kabul reddinin sadece ayrışmamış red alt boyutunda erkeklerin kadınlardan daha yüksek puanlar aldığını bulmuştur.

Ebeveyn kabul-red/kontrol ölçeğinin anne formunun ilgisizlik/ihmal ve kontrol alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Baba formunun kontrol boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmazken, ilgisizlik/ ihmal alt boyutunda kadınlar erkeklerden daha yüksek puan almışlardır. Buna göre kadınların babalarını erkeklerden daha ilgisiz buldukları ve babaları tarafından ihmal edildiklerini düşündükleri söylenebilir. Kişilerinden annelerini ilgisiz ya da ihmal eden olarak algılamazken babalarını bu şekilde algılamalarının nedeni; toplumumuzda babaların annelere göre otorite figürü olarak çocuklarına daha mesafeli davranmasıyla ilişkili olabilir. Cinsiyete yönelik oluşan farklılık ise, babaların kadınların hayatında daha önemli bir yere sahip olmasının yanı sıra babaların otorite figürü olarak duygusal bağ kurmada yetersiz kalması kız çocuklarının ödipal dönemlerinde ve sonrasında gerekli ilgiyi, sıcaklığı yeterince karşılayamamış olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Akün (2014) yaptığı araştırmasında benzer şekilde kadınların erkeklere göre babalarını daha ihmalkar ve ilgisiz bulduklarını ortaya koymuştur.

Ebeveyn kabul red/ kontrol ölçeğinin yaş ile ilişkisi incelendiğinde hem anne hem de baba formunda sadece sıcaklık/ şefkat alt boyutunda negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Buna göre yaş arttıkça anne-baba sıcaklık/ şefkat puanı azalacak, dolayısıyla anne ve babadan algılanan sıcaklık ve şefkat artacaktır. Bu durum yaş ile birlikte bireylerin kişiliği geliştikçe sosyal ve aile ilişkilerini daha iyi düzenlemeye başlamaları, aynı zamanda ebeveynlerin de çocukları büyüdükçe aile içerisinde alınacak olan kararlarda onlara daha çok söz hakkı tanımaları ile ilişkili olabilir. Ebeveynler, çocuklarının yaşının artmasıyla birlikte daha özgürlükçü ve demokratik bir aile tutumu benimsemeye başlar (Yapıcı, 2010). Böyle bir aile ortamı bireylerin sevildiğini ve sayıldığını hissetmelerine katkıda bulunur. Bu nedenle

yaşın artması ile birlikte kişiler ebeveynlerini daha sıcak ve şefkatli algılama eğiliminde olabilirler. Akün de (2014) yaptığı araştırmasında 45 yaş ve üstü, 30-44 yaş ve 17-29 yaş olmak üzere üç farklı yaş grubunda EKRÖ puanlarını incelemiştir. Elde edilen sonuçlarda EKRÖ anne formunda yaşa göre farklılık bulunmadığı tespit edilmiş ve bizim araştırmamızla örtüşmemiştir, hem de bizim araştırmamızı destekler nitelikte en yüksek baba kabulünün 45 yaş ve üzeri grupta olduğu bulunmuştur.

Algılanan ebeveyn kabul reddinin fen bilimleri temeliyle, sosyal bilimler temeliyle ya da özel yetenek sınavı ile kabul alan fakülte türlerine göre farklılık göstermediği bulunmuştur.

Sahip olunan kardeş sayısı ile ebeveyn kabul-red/ kontrol ölçeğinden elde edilen puanlar incelendiğinde anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Kardeş sayısı arttıkça bireylerin ebeveynlerinden daha fazla sıcaklık algıladığı ve şefkat gördüğü; daha az ilgisizlik ve ihmal tutumlarıyla karşılaştığı bulgusuna erişilmiştir. Bu durum ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısı arttıkça ebeveynlik becerilerinin gelişmesi ve çocuklarına karşı daha sıcak, şefkatli ve ilgili ebeveynler olmaya çalışmalarından kaynaklanıyor olabilir (Öztürk ve Giren, 2015). Kardeş sayısının artması ile birlikte kişilerin ebeveynlerinden kendisine ilgi ve sıcaklık göstermelerine yönelik beklentileri azalmış olabileceği gibi, ebeveynlerini kardeşleri ile paylaşmak durumunda olduklarının farkına varmaları da kardeş sayıları artsa bile ebeveynlerinden algıladıkları sıcaklığın ve ilginin artmasına neden olmuş olabilir. Benzer şekilde Yetkin (2016) yaptığı araştırmasında annelerin kendi annelerinden algıladıkları kabul-red düzeylerinin sahip olunan kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık yarattığını bulmuştur. Buna göre annelerin sahip oldukları kardeş sayısı arttıkça kendi annelerinden algıladıkları kabul düzeyinin de arttığı bulunmuştur. Kaytez ve Durualp'in (2016) annelerin kabul-red düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelediği araştırmasında, annelerin sahip oldukları çocuk sayısının anne kabul-reddinin ilgisizlik/ihmal alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bizim araştırma bulgumuzun tersine; üç ve daha fazla çocuğa sahip annelerin çocuklarını daha fazla red ettiği bulunmuştur.

Sahip olunan kardeş sayısı ile babadan algılanan düşmanlık/saldırganlık ve ayrışmamış red alt ölçekleri arasında pozitif yönlü düşük ilişki saptanmıştır. Buna göre sahip olunan kardeş sayısı arttıkça bireyler babalarından daha fazla düşmanlık algılamakta, daha fazla saldırganca davranışlara maruz kalmakta ve ayrışmamış red hissetmektedirler. Bu duruma neden olabilecek olgulardan biri de toplumumuzda babanın aile içerisindeki disiplini sağlamakta annelerden daha fazla görev üstlenmesi olabilir. Babaların aile içerisindeki disiplin sağlama yöntemleri de düşünüldüğünde çoğunlukla şiddete eğilimli oldukları görülmektedir. Evdeki çocuk sayısının artmasıyla birlikte baba disiplini sağlamak adına daha fazla şiddete

başvurmaya başlamış olabilir (Tahiroğlu ve ark. 2009, Fox ve ark. 1995, Quasem ve ark. 1988). Bu durum da kardeş sayısının artması ile birlikte babadan algılanan düşmanca tutumların ve saldırganca davranışların artmasına neden olmuş olabilir.

Ebeveyn kabul red üzerinde kardeş sayısına göre farklılık bulunması üzerine doğum sırasına yönelik ek bir inceleme yapılmış ve anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Anneden ve babadan algılanan sıcaklık/şefkat ve ilgisizlik ihmal alt boyutları ile doğum sırası arasında negatif yönlü düşük ilişki saptanmıştır. Buna göre doğum sırası arttıkça bireyler ebeveynlerinden daha fazla sıcaklık algılamakta ve şefkat görmekle birlikte; daha az ilgisiz tutumlar ve ihmal davranışıyla karşılaşmaktadır. Bu durum ailede sonra doğan bireylerin, en küçük olma sıfatıyla ailenin tüm ilgisini ve sevgisini kendilerinde hissetmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Literatür incelendiğinde doğum sırası ile ebeveyn kabul-red arasında anlamlı farklılık bulunmayan araştırmalar mevcuttur. (Yetkin,2016)

5.1.2. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ile Yaş, Cinsiyet, Öğrenim Görülen Fakülte ve Sahip Olunan Kardeş Sayısı Değişkenlerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Mükemmeliyetçilik alt boyutlarının yaşa göre incelenmesinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum çalışmamızdaki yaş aralıklarının çok fazla olmamasından ve üniversite öğrencisi örnekleminde kaynaklandığı için olabilir. Ancak literatürde de mükemmeliyetçilik ve yaş arasında anlamlı bir farklılık bulunmayan çalışmalar mevcuttur (Alim,2018, Yaoar, 2008).

Mükemmeliyetçilik alt boyutlarının cinsiyete ile ilişkisi incelendiğinde, diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik boyutunda anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Kadınlar erkeklerden daha fazla diğerlerinin mükemmel olmasını bekleyip, onlar için yüksek standartlar koyarak bu standartlar üzerinden onları değerlendirme eğilimindedir. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu konuda literatürde her iki bulguyu da destekleyen kanıtlar mevcuttur. Sapmaz (2006), Cesur (2017), Demirci (2018) ve Sarıkaya (2018) yaptıkları çalışmalarda mükemmeliyetçilik düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulamazken, mükemmeliyetçiliğin cinsiyete göre değiştiği bir çok araştırmada mevcuttur (Flett ve diğ., 1995, Tuncer ve Voltan Acar,2006, Satılmış (2010)).

Mükemmeliyetçilik alt boyutları ile öğrenim görülen fakültenin türü (Sosyal bilimler temelli, fen bilimleri temelli ve özel yetenek ile kabul alan) açısından yapılan karşılaştırmalarda beklenenin tersine anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Mükemmeliyetçiliğin kişinin kendine daha yüksek standartlar koyma alt boyutu

düşünüldüğünde yüksek sınav puanları ile öğrenci kabul eden fen bilimleri temelli fakülteler de anlamlı bir farklılık beklenmiştir. Ancak böyle bir sonuçla karşılaşılmasının nedenlerinden biri fen bilimleri temelli fakültelerden özellikle tıp fakültesi alanında yeterli örneklem sayısına ulaşılamaması olabilir. Literatüre de baktığımızda bu bulguyu destekler nitelikte Yaoar (2008) yaptığı araştırmasında mükemmeliyetçiliğin fen ve sosyal bilimler alanlarına göre anlamlı bir farklılık yaratmadığını bulmuştur. Acuner, Camadan ve Türkan (2014) eğitim fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin mükemmeliyetçilik puanlarını incelediklerinde, öğrenim görülen programın mükemmeliyetçilik üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını bulmuşlardır. Birol (2005)'un Fen lisesi ve sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin karşılaştırıldığı araştırmasında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Buna göre öğrenim görülen alanın hem lisede hem de üniversitede mükemmeliyetçilik düzeyleri üzerinde bir etkisi olmadığını söylemek mümkündür.

Mükemmeliyetçilik alt boyutları ile sahip olunan kardeş sayısı arasında yapılan incelemelerde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde bunun tersi sonuçlar elde etmiş araştırmalar mevcuttur. Benk (2006) üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmasında mükemmeliyetçiliğin kardeş sayısına göre farklılaştığını bulmuştur. Buna göre üç ve daha fazla kardeşe sahip olanların tek kardeşe sahip olanlara göre daha mükemmeliyetçi oldukları bulunmuştur. Sayışman (2018) ergenlerle yaptığı araştırmasında olumlu mükemmeliyetçiliğin kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık yaratmadığını bulurken, 2, 3, 4, 5 ve üzeri kardeşi olanların olumsuz mükemmeliyetçilik seviyelerinin tek kardeşi olanlardan anlamlı olarak daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Mükemmeliyetçilik alt boyutlarının doğum sırasına göre de farklılaşmadığı bulunmuştur. Literatürde bu sonuçla çelişen çeşitli araştırmalara rastlamak mümkündür. Benk (2006)'ın yaptığı araştırmada doğum sırasının sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikte anlamlı bir farklılığa yol açtığını bulmuştur. Buna göre son sırada doğan çocuklar ikinci sırada doğan kardeşlerine göre toplumun ondan daha mükemmel olması gerektiğini beklediğini algılamaktadır. Siegle ve Schuler (2000) tarafından ortaokul seviyesindeki üstün yetenekli öğrencilerle yaptığı araştırmada da bizim bulgumuzla çelişen sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre önce doğan ergenlerin mükemmeliyetçilik alt boyutlarından anne-baba eleştirileri ve beklentilerinden, sonra doğan ergenlere göre daha fazla etkilendiği bulunmuştur.

5.1.3.Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Algılanan Ebeveyn Kabul Reddi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulguların Tartışılması

Mükemmeliyetçilik alt boyutlarından kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile diğer değişkenler arasındaki ikili korelasyonlar incelendiğinde kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik, sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik ve EKRÖ/K baba formunun ilgisizlik ihmal alt boyutu arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kişilerin kendilerine yönelik mükemmeliyetçilikleri arttıkça diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilikleri ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikleri artmış ve babadan algılanan ilgisizlik ve ihmali de arttığı bulunmuştur. Buna göre çocukların babaları tarafından ihmal edilme ve ilgisiz davranılma düzeyi arttıkça kendilerine yönelik mükemmeliyetçi kişilik özelliği sergileme olasılıkları da artacaktır. Diğer bir deyişle babalarının ilgisiz davranışları arttıkça kişiler kendilerine daha ulaşılmaz hedefler koyacaklar ve bu standartlara ulaşamama kaygısı daha yoğun yaşayacaklardır.

Diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik ile diğer değişkenlerin ilişkisi incelendiğinde ise; kendine yönelik mükemmeliyetçilik, sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik, anne ve babadan algılanan ilgisizlik ve ihmal arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre anne ve babadan algılanan ilgisizlik ve ihmal arttıkça kişilerin diğerlerine yüksek standartlar koyarak onları bu standartlar üzerinden değerlendirme eğilimi göstermesi, kısacası onların mükemmel olmalarını beklemesi gözlenebilir.

Ebeveyni tarafından ihmal edilmek çocuğun kendisini önemsiz ve değersiz hissetmesine neden olur. Bu değersizlik duyguları ile baş etmek adına çocuklar kendilerine ve diğerlerine ulaşılması güç hedefler koyarak, kendilerinin ve diğerlerinin değerini bu gerçekçi olmayan performanslar üzerinden değerlendirebilir. Mükemmeliyetçiliğin ortaya çıkışı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde anne ve babanın çocuğa karşı ilgisizliği ve ihmali arttıkça çocuğun mükemmeliyetçiliğe olan eğiliminin arttığı bulunmuştur (Sorotzkin, 1998; Blatt, 1995; Hamachek, 1978; Ward ve Ashby, 2008, Akt. Kala,2014).

Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik ile diğer değişkenler arasındaki ikili korelasyonlar incelendiğinde, kendine ve diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik, ebeveynen algılanan ilgisizlik/ihmal, düşmanlık/saldırganlık, ayrışmamış red ve kontrol alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durumda kişilerin ebeveynlerinden algıladıkları red düzeyi arttıkça toplumun ondan mükemmel olmasını beklediğine yönelik algısının arttığı söylenebilir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde olumsuz mükemmeliyetçiliğin temelinde çocuğun ebeveyninden ihtiyaç duyduğu olumlu şartsız kabulün, saygı ve sevilme ihtiyacının yeterince karşılanmadığı bulunmuştur (Enns vd., 2002; Frost vd., 1991; Frost, Lahart ve Rosenblate, 1991; Hewitt ve Flett, 1991; Pacht, 1984; Rice, Ashby ve Preusser, 1996; Rice ve Mirzadeh, 2000).

Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik ile ebeveyn sıcaklık ve şefkat alt boyutu arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur. Buna göre ebeveynlerden algılanan sıcaklık ve sevgi arttıkça sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik düşecektir.

Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik alt boyutunda bireylerin çevresinde bulunan önemli kişilerin ondan yüksek standartlar beklediğine, ona ulaşılması güç hedefler koyduğuna dair düşünceleri vardır. Çevrelerinden kabul ve onay almak bu kişiler için oldukça önemlidir (Hewitt ve Flett, 1991). Bu perspektif ile bakıldığında ebeveynleri tarafından ihmal edilen, saldırganca davranışlara ve yüksek ebeveyn kontrolüne maruz kalan bireylerin kısacası ebeveynleri tarafından reddedildiğini algılayan kişiler için toplum tarafından kabul edilmek ve onaylanmak daha da önemli hale gelir. Araştırmamızda da elde edilen sonuçlar incelendiğinde ebeveynlerden algılanan sıcaklık, sevgi yani kabul arttıkça kişinin toplumun ondan mükemmel olması gerektiğini beklemesine dair inancının azaldığı bulunmuştur. Bu bağlamda elde edilen bilgilerin literatür ile uyumlu olduğunu söylemek mümkündür.

Elde edilen sonuçlar literatürdeki teorik bilgiler ile uyumlu olsa da bu bulguları birebir destekleyen nitelikte araştırmalara rastlanmamıştır. Bu da araştırmamızın literatürde eksik kalan bir alanı doldurmaya yardımcı olacağını ve mükemmeliyetçi kişilik özelliği ile ebeveyn kabul-red algısı arasındaki ilişkiyi değişik açılardan aydınlatmak adına daha fazla yayına ihtiyaç olduğunu gözler önüne sermektedir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma algılanan ebeveyn kabul red ile mükemmeliyetçilik düzeylerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bunun yanı sıra cinsiyet, yaş, öğrenim görülen fakülte ve sahip olunan kardeş sayısına göre de çeşitli incelemeler yapılmıştır.

Elde edilen sonuçlarda beklenen şekilde ortaya çıkanlar olduğu gibi beklenmeyen etkilerin varlığı da söz konusudur. Örneğin öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültenin sosyal bilimler/ fen bilimleri/özel yetenek sınavı ile kabul almasına göre hem algılanan ebeveyn kabul red/ kontrol üzerinde hem de mükemmeliyetçilik üzerinde anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Oysa fen bilimleri temelli fakültelerde eğitim gören öğrencilerin mükemmeliyetçilik puanlarının daha yüksek olacağı beklenmekteydi. Literatür incelendiğinde bu bulguyu destekleyen kanıtlar olduğu gibi desteklenmeyen kanıtlarda mevcuttur. Bu nedenle böyle bir araştırmanın daha geniş bir örneklemle tekrarlanması literatüre katkı sağlayabilir.

Bizi şaşırtan bir diğer sonuç ise sahip olunan kardeş sayısı değişkeninde yaşanmıştır. Ebeveyn kabul red/kontrol ölçeğinde sahip olunan kardeş sayısına göre anlamlı farklılıklar bulunması üzerine inceleyeceğimiz değişkenler arsında belirtmesek bile doğum sırası değişkenini de incelemeye alarak yeniden analiz etmiş ve anlamlı farklılıklar elde edilmiştir.

Ancak beklenenin tersine mükemmeliyetçilik düzeyleri hem kardeş sayısına göre hem de doğum sırasına göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır. Oysa Adler doğum sırasının aile içerisindeki önemine değinmiş, kardeş rekabeti faktörlerini incelemiş, kaçınıcı çocuk olduğumuzun kişiliğimizi şekillendirdiğini çeşitli etkileri olduğunu öne sürmüştür (Adler, 2009). Mükemmeliyetçiliğinde kişilik özelliklerinden biri olduğu düşünülürse farklılık çıkmaması şaşırtıcıdır ve literatür ile uyusmamaktadır.

Araştırmada etkisi incelenen bir diğer değişken yaş değişkenidir. Çalışmanın örneklemini üniversite öğrencilerinden oluştuğu için yaş farklılıkları çok belirgin olmasa da ebeveyn kabul-red/kontrol ölçeğinin sıcaklık alt ölçeğinde anlamlı bir farklılık bulunmuş ancak mükemmeliyetçilik düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum daha önce de değinildiği gibi örneklemin yaş dağılımlarının çok farklı olmamasından kaynaklanıyor olabileceği için daha geniş yaş gruplarında mükemmeliyetçilik düzeylerinin yeniden incelenmesi daha sağlıklı bir bilginin elde edilmesini sağlayabilir.

Son olarak algılanan ebeveyn kabul-red/ kontrol ve mükemmeliyetçilik ilişkisi incelenmiş ve anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Mükemmeliyetçilik düzeyleri ebeveyn sıcaklık alt boyutu hariç diğer alt boyutlar ile pozitif yönlü anlamlı ilişkili bulunurken, sıcaklık alt boyutu ile negatif yönlü ilişkili bulunmuştur. Yani ebeveynlerinden red algılayan bireylerin mükemmeliyetçilik düzeyleri artarken, sıcaklık ve şefkat algılayan yani kabul edildiğini algılayan bireylerin sosyal olarak algıladıkları mükemmeliyetçilik puanları düşmüştür. Bu durum araştırmanın çıkış yolu belirlenirken ortaya konan hipotezi desteklemiştir. Buna göre ebeveynleri tarafından red edildiğini algılayan bireylerin mükemmeliyetçi kişilik özelliği sergileyerek onların ve önemli diğerlerinin kabulünü sağlamaya çalışacakları düşünülmüştür. Literatür ile de uyumlu bu bulgu araştırmamızda birebir neden-sonuç ilişkisi olarak incelenmese de aradaki ilişkinin varlığı bize bu konuda ipucu sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acuner, H. Y. , Camadan, F. , Türkan, M. (2014) Ahlaki gelişim düzeyleri ile mükemmeliyetçiliğin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27) 7-40.
- Adler, A. (2009) *Yaşama sanatı*. (K. Şipal, Çev.) İstanbul: Say Yayınları
- Adler, A. (2011) *Psikolojik aktivite: Üstünlük duygusu ve toplumsal ilgi*. (B. Çorakçı, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
- Akün, E. (2014). *Algılanan ebeveyn kabul-reddinin çeşitli psikopatolojilerle ilişkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ali, S., Khatun, N., Khaleque, A. ve Rohner, R.P. (2019) They love me not: A meta-analysis of relations between parental undifferentiated rejection and offspring's psychological maladjustment. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 50(2) 185-199. DOI: 10.1177/0022022118815599.
- Alim, E. (2018). *Ergenlerde mükemmeliyetçilik, öznel iyi oluş ve depresyon arasındaki ilişkilerin incelenmesi*.(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arıcı, H.(2006) *İstatistik Yöntemler ve Uygulamalar*. (16. Baskı) Meteksan A.Ş.: Ankara.
- Arslan, H. (2010) *Algılanan ebeveyn kabul ve reddinin mizaç ve karakter özelliklerine etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aslan, B., Batıgün, A.D. (2017). Ebeveyn kabul/reddi ile intihar olasılığı arasındaki ilişkide yaşam amaçlarının aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 32 (79), 67–76.
- Ataş, S.N. (2018). *Ergenlerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi ,Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R.C., Smith E.E., Bem, D.J. ve Ho eksema, S.N. (1999). *Psikolojiye Giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 206-214.

- Aziz, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem ve teknikleri*. (10. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Başsayın, Ö. A. K. (2018). *Evli bireylerde mükemmeliyetçilik, evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayat, B. (2015) *Algılanan ebeveyn kabul-reddinin yetişkinlik dönemindeki psikopatoloji ile ilişkisi: kontrol odağının ve benlik kurgularının aracı rolü*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Beck, S. J. (2001). *Bilişsel terapi temel ilkeler ve ötesi*. (N. Hisli Şahin, Çev.) Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Benk, A. (2006). *Üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçi kişilik özelliğinin psikolojik belirtilerle ilişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bilen, J. (2013). *Anne-baba kabul-reddinin psikolojik uyum üzerindeki etkisinin kimlik duygusu açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Aydın Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Birol, Z. N. (2005). *Fen lisesi ve Sosyal Bilimler lisesi öğrencilerinin mükemmeliyetçilik, benlik saygısı, liderlik özelliklerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Brown, M.C., Homa, N.L., Cook, R.E., Nadimi, F.ve Cummings, N. (2015) Perceived parental acceptance-rejection and artistic preference: Replication thirty years later. *Acta De Investigación Psicológica*, 5 (3), 2204 – 2210.
- Büyükbayraktar, Ç. (2011). *Üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçilik ve öfke ilişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Büyüköztürk, Ş. (2009) *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (10. Baskı) Pegem Akademi: Ankara.

- Canoya, S. (2010). *Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik boyutları ile sosyal anksiyete durumları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, KKTC-Lefkoşa.
- Cenkseven Ö., F., Kırdök, Ö. (2009). Ön ergenlerin olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik düzeylerinin anne-çocuk ilişkisini algılamaları açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 263-274
- Cesur,C.(2017). *Bir grup çalışan yetişkinde kaygı düzeyi, mükemmeliyetçilik ve öfke arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Curran, T., Hill, A.P. (2019) Perfectionism is increasing over time: A meta-analysis of birth cohort differences from 1989 to 2016. *American Psychological Association* , 145(4), 410-429.
- Çarkıt, E., Yalçın, S. B. (2018). Üniversite öğrencilerinin düşünce hataları ve duyguları ifade etmelerinin mükemmeliyetçilik tutumlarını yordaması. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 195-210.
- Demirci, E. (2018). *Ergenlerde temel psikolojik ihtiyaçlar irrasyonel inanışları ile mükemmeliyetçilik ve sınav kaygısı arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dural, G., ve Yalcin, I. (2014). Investigation of relationship between parental acceptance and psychological adjustment among university students. *Düşünen Adam: Journal Of Psychiatry ve Neurological Sciences*, 27 (3), 221-232.
- Duran, S., ve Ünsal, G. (2014). Öğrencilerin aile içi şiddete maruz kalma oranı ile başkalarına karşı şiddet kullanımı ve saldırganlık eğilimleri arasındaki ilişki. *Literatür Sempozyum Psikiyatri Nöroloji Davranış Bilimleri Dergisi*, 1, 2-8.
- Dusek, B. Jerome (1987). Adolescent development and behavior. *Prentice-Hall International Editions Syracuse University*, 363-397.
- Enns, M.W., Cox, B.J., ve Clara, I. (2002). Adaptive and maladaptive perfectionism: Developmental origins and association with depression proneness. *Personality and Individual Differences*, 33, 921-935.

- Eryavuz, A. (2006). *Çocuklukta algılanan ebeveyn kabul veya reddinin yetişkinlik dönemi yakın ilişkileri üzerindeki etkileri*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Eryılmaz, A., Kara, A. (2016). Mükemmeliyetçilik kişilik özelliğinin motivasyonel yönü: amaçlar için mücadele etmeyle ilişkisi. *Journal of Mood disorder*, 6 (1),14-19 DOI: 10.5455/jmood.20160220093116.
- Eymen, E.U. *SPSS 15.0 Veri Analiz Yöntemleri*. Erişim adresi: http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2009/bby606/SPSS_15.0_ile_Veri_Analizi.pdf.
- Flett, G.L., Hewitt, P.L., ve Singer, A. (1995). Perfectionism and parental authority styles. *Individual Psychology*, 51, 50-60.
- Flett, G. L. , Hewitt, P.L. ve Heisel, M. J. (2014) The destructiveness of perfectionism revisited: Implications for the assessment of suicide risk and the prevention of suicide. *Review of General Psychology* , 18(3), 156–172.
- Fox, R.A., Platz, D.L. ve Bentley, K.S. (1995) Maternal factors related to parenting practices, developmental expectations, and perceptions of child behavior problems. *J Genet Psychol* ,156(4), 431-441.
- Frost, R. O., Lahart, C. M. ve Rosenblate, R. (1991). The development of perfectionism: A study of daughters and their parents. *Cognitive Therapy and Research*, 15(6), 469-489.
- Greenspot, T., S. (2008). Making sense of error: A view of the origins and treatment of perfectionism. *American Journal of Psychotherapy*, 62 (3), 263-282.
- Gültekin, Z. (2011). *Üniversite öğrencilerinin algılanan anne-baba reddiyle baş etmeleri ile denetim odağı, öğrenilmiş güçlülük ve eş kabul -reddiyle ilişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology*, 15, 27-33.
- Hewitt, P. L. (1989). The Multidimensional perfectionism scale: development and validation. *Canadian Psychology*, 30,2, 339 (abstract).
- Hewitt, P. L., ve Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts:

- conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 465-470.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., ve Mikail, S. F. (2017) Perfectionism: A relational approach to conceptualization, assessment, and treatment. *Guilford Publications*, New York.
- Hill, R. V., Zrull M. C. & Turlington, S.(1997). Perfectionism and interpersonal problems. *Journal of Personality Assessment*, 69(1), 81-103.
- Horney, K. (1950). *Nevrozlar ve insan gelişimi*. (S. Budak, Çev.) Ankara: Öteki Yayınevi.
- Kahraman, H. (2009). *Yatılı ilköğretim bölge okulu (yibo) ve normal okullara devam eden ergenlerde mizah duygusu ile benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kala, G.Ö. (2014). *Çocuğun benlik kavramının olumluluğu, annenin mükemmeliyetçiliği ve anne kabul red algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karababa, A. (2012). *Psikolojik danışmanlarda olumlu mükemmeliyetçilik ve olumsuz mükemmeliyetçilik düzeylerinin iş doyumunu ve yaşam doyumunu yordamadaki rolü*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Karahan, F.T. ve Sardoğan, M.E. (1994). Rasyonel emotif terapi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 110-135.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi* (18. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Kavut, S. (2018). Karen Horney ve nevroitik kişilik üzerine bir araştırma: Blue Jasmine örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), 512-524.
- Kaytez, N., Durualp, E. (2016). Annelerin kabul-red düzeylerinin çocuğun mizacı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 58, 418-431.
- Kenny -Benson G.A. ve Pomerantz, E. M. (2005). The role of mothers' use of control in children's perfectionism: implications for the development of children's depressive symptoms. *Journal of Personality*, 73(1), 23-46.

- Kılıç Yıldız, M. Dağ, İ. (2017). Algılanan ebeveyn kabul-reddinin öfke ifade tarzı ve depresif belirtiler ile ilişkisinin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 20, 84-95. DOI:10.5505/kpd.2017.98698.
- Kiper, Y.C. (2016) Üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçlarının v e sosyal kaygılarının, mükemmeliyetçilik tutumlarını yordaması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6 (10), 127-155.
- Khaleque, A., Rohner, R. P. (2012). Pancultural associations between perceived parental acceptance and psychological adjustment of children and adults A meta-analytic review of worldwide research. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 43(5), 784-800. DOI: 10.1177/0022022111406120.
- McLean, K. C. (2005). Late adolescent identity development: Narrative meaning making and memory telling. *Developmental Psychology*. 41(4), 683-691.
- McWilliams, N. (2016). *Psikanalitik tanı : Klinik süreç içerisinde kişilik yapısını anlamak* (E. Kalem, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Missildine, W. H. (1963). *Your inner child of the past*, Simon and Schuster, New York.
- Oral, M. (1999). *The relationship between dimensions of perfectionism, stressful life events and depressive symptoms in university students 'a test of diatheis-stress model of depression'*. The Middle East Technical University, Ankara.
- Öngider, N. (2013) Boşanmış ve evli ailelerden gelen çocukların algıladıkları ebeveyn kabul-red düzeyleri ile psikolojik uyum düzeylerinin karşılaştırılması. *Klinik Psikiyatri*, 16, 164-174.
- Özen, Y. , Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 394-422.
- Öztürk, M. , Giren, S. (2015). Annelerin ebeveynlik algıları ile çocuklarının problem davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 477-503. DOI= 10.17556/jef.23074.
- Özyavru, N.Ç. (2008). *İlköğretim ve lise öğrencilerinin ağabey ve ablalarıyla ilişkide algıladıkları kabul reddin anne-baba kabul reddi, psikolojik uyum, aile-içi çatışma ve eş kabul reddi ile ilişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Maltepe

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pacht, A. R. (1984). Reflections on perfection. *American Psychologist*, 3(4), 386-390.

Pektaş, E.(2015) *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn kabul-reddi ile depresyon ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: duygu düzenleme güçlüklerinin aracı rolü.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Perara, M.J., Chang, E.C. (2015) Ethnic variations between Asian and European Americans in interpersonal sources of socially prescribed perfectionism: It's not just about parents! *Asian American Journal of Psychology*, 6(1), 31–37.

Pettingill, S. M., Rohner, R. P. (1985). Korean-American adolescents' perceptions of control, parental acceptance-rejection and parent-adolescent conflict. In I. R. Lagunes, & Y. H. Poortinga (Eds.), *From a different perspective: studies of behavior across culture*. Lisse: Swets & Zeitlinger. 241-249.

Putnick,D.L., Bornstein, M.H., Lansford, J.E., Malone, P.S., Pastorelli, C.,Skinner, A.T., Sorbring, E., Tapanya, S., Tirado, L.M.U., Zelli, A., Alampay, L.P., Al-Hassan, S.M., Bacchini, D., Bombi, A.S., Chang, L., Deater-Deckrad, K., Giunta, L.D., Dodge, K.A. ve Oburu, P. (2015). Perceived mother and father acceptance-rejection predict four unique aspects of child adjustment across nine countries. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 56 (8), 923–932. DOI:10.1111/jcpp.12366.

Qasem, F.S., Mustafa, A.A., Kazem N.A. (1998) Attitudes of Kuwaiti parents towards physical punishment of children. *Child Abuse Negl* ,22, 1189-1202.

Rice, K. G., Ashby, J. S. ve Preusser, K. J. (1996). Perfectionism, relationships with parents, and self-esteem. *Journal of Individual Psychology*, 52(3), 246-260.

Rice, K. G. ve Mirzadeh, S. A. (2000). Perfectionism, attachment and adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, 47, 238-250.

Rohner, R. P. ve Frampton, S. B. (1982). Perceived parental acceptance-rejection and artistic preference: An unexplained contradiction. *Journal of Cross- Cultural Psychology*, 13, 250-259.

Rohner, R. P. (1986). The Warmth Dimension: Foundations of Parental Acceptance

Rejection Theory. *Sage Publications, Inc, Newbury Park, CA.*

Rohner, R. P. ve Brothers, S. A. (1999). Perceived parental rejection, psychological maladjustment, and border-line personality disorder. *Journal of Emotional Abuse*, 1(4), 81-95.

Rohner, R. P., Britner, P. A. (2002). Worldwide mental health correlates of parental acceptance-rejection: Review of cross-cultural and intracultural evidence. *Cross - Cultural Research*, 36, 16 – 47.

Rohner, R. P. (2004). The parental acceptance and rejection syndrome: Universal correlates of perceived rejection. *American Psychologist*, 59, 830-840.

Rohner, R. P. (2005). Glossary of significant concepts in parental acceptance -rejection theory (PARTheory). (Online at Babylon.com). 379-398.

Rohner, R. P., Khaleque, A., & Cournoyer, D. E. (2012). Introduction to parental acceptance-rejection theory, methods, evidence, and implications. *Journal of Family Theory & Review*, 2(1), 73-87.

Salahur, E. (2010). *Üniversite öğrencilerinin geriye dönük olarak çocukluklarında algılamış oldukları ebeveyn kabul veya reddinin yetişkin bağlanma biçimleri ve depresif belirtiler ile ilişkisi.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sarıkaya, M. (2018). *Müzik öğretmeni adaylarının mükemmeliyetçilik ve öz-yeterlik inançlarına göre müzik performans kaygılarının yordanması.* (Yayınlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Satılmış, M. (2010) *Öğrencilerin mükemmeliyetçilik tutumları ile anne baba tutumlarının karşılaştırmalı incelenmesi.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Sayışman, S. (2018). *Ergenlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile özgüvenleri arasındaki ilişki.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Shcherbakova, J. (2001). Moderating effects of selfefficacy on the relationship between perfectionism and depression among college student. *Unpublished Doctoral Thesis*,

Mississippi State University, Mississippi.

- Siegle, D. ve Schuler, A. (2000). Perfectionism differences in gifted middle students. *Roeper Review*, 23, 39-44.
- Stoeber, J. (Ed.). (2018). The psychology of perfectionism: Theory, research, applications . *London: Routledge.*
- Tahiroğlu, A.Y., Bahalı, K., Avcı, A., Seydaoğlu, G. ve Uzel, M. (2009). Ailedeki disiplin yöntemleri, demografik özellikler ve çocuklardaki davranış sorunları arasındaki ilişki. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16 (2), 67- 82.
- Tanırım, G. ve Voltan Acar, N. (2017). Akılcı duygusal davranışçı yaklaşım ve Sezen Aksu şarkıları. *Eğitim ve bilim*, 32 (143), 27-40.
- Tanzi, B. (2018). *Ergenlerde algılanan ebeveyn kabul ve reddinin mükemmeliyetçilik ve sosyal kaygı düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tezcan,G., Erden,G. Yiğit, İ. (2017) Çocukluk döneminde sosyal kaygının gelişiminde ebeveyn kabul-red algısı: Otomatik düşüncelerin aracı rolü. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 1(1), 12-23. DOI: 10.7816/kpd-01 -01-02.
- Tuncer, B., Voltan Acar, N.(2006). Kaygı düzeyleri farklı üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin mükemmeliyetçilik özelliklerinin incelenmesi. *Kriz Dergisi*,14(2),1-15.
- Yetkin, A.İ. (2016). *Annelerin kendi annelerinden algıladıkları kabul-ret düzeyleri ile gelişimsel yetersizliği olan çocuklarıyla etkileşimlerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Varan, A. (2003). *EKAR kuramı değerlendirme araçlarının Türkiye güvenirlik ve geçerlik çalışması*. (Yayınlanmamış çalışma). Ege Üniversitesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, İzmir .
- Varan, A. (2005). Relation between perceived parental acceptance and intimatepartner acceptance in Turkey: Does history repeat itself? *Ethos*, 33(3), 414-426.
- Yaoar, A. A. (2008). *Öğrencilerinin mükemmeliyetçi kişilik özelliği ile empati düzeylerinin farklı değişkenleri açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yapıcı, Ş. (2010). Türk toplumunda aile ve eğitim ilişkisi. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish*, 5(4), 1544-1570. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies>.

Yazgan İnanç, B. ve Yerlikaya, E.E. (2016) *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Yayınevi.

EKLER

EK 1.

ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Ezgi Yoldaş Bıçkı		
E-postası/Web Sayfası	ezgi.yoldas.bicki@ege.edu.tr		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Psikoloji		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Ege Üniversitesi	Psikoloji	2008-2012
Tez Başlığı			
Tez Danışmanı			
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Türk Psikologlar Derneği			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz : () Kadın () Erkek
2. Yaşınız:
3. Okuduğunuz Fakülte/ Bölüm:
4. Sınıf:
5. Anne : () Sağ () Vefat etti () Öz () Üvey
6. Baba: () Sağ () Vefat etti () Öz () Üvey
7. Sahip olunan kardeş sayısı:
1 () 2 () 3 () 4 () 5 () Diğer:
8. Kardeşleriniz arasında doğum sıranız?
1 () 2 () 3 () 4 () 5 () Diğer:
9. Ailenizin gelir düzeyi aşağıdakilerden hangisine denk gelmektedir?
Yüksek () Orta () Ortaya yakın () Düşük ()

EK 3 . Bilgilendirilmiş Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Bu formun amacı katılmanız rica edilen araştırma ile ilgili olarak sizi bilgilendirmek ve katılmanız ile ilgili izin almaktır.

Bu kapsamda “Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn kabul-reddi ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi.” başlıklı araştırma “Psk. Ezgi YOLDAŞ BIÇKI.” tarafından gönüllü katılımcılarla yürütülmektedir. Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için aşağıda iletişim bilgisi bulunan araştırmacıyla görüşebilirsiniz. Bu araştırmaya katılmama hakkınız bulunmaktadır. Aynı zamanda çalışmaya katıldıktan sonra çalışmadan çıkabilirsiniz. Bu formu onaylamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz anlamına gelecektir.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

Araştırmanın Amacı: Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn kabul-reddi ve mükemmeliyetçilik düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelemek

Araştırmanın Nedeni: Yüksek Lisans Tez Çalışması

Süresi: 20 dk

Araştırmanın Yürütüleceği Yer: Ege Üniversitesi

Çalışmaya Katılım Onayı:

Katılmam beklenen çalışmanın amacını, nedenini, katılmam gereken süreyi ve yeri ile ilgili bilgileri okudum ve gönüllü olarak çalışma süresince üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma ile ilgili ayrıntılı açıklamalar sözlü olarak araştırmacı tarafından yapıldı. Bu çalışma ile ilgili faydalar ve riskler ile ilgili bilgilendirildim.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Islak imzası ile)

Adı-Soyadı:

İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Ezgi YOLDAŞ BIÇKI

e-posta: ezgi.yoldas.bicki@ege.edu.tr

İmzası:

EK 4. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ)

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Aşağıda kişilik özellik ve davranışlarına ilişkin bir dizi ifade bulunmaktadır. Her ifadeyi okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Kesinlikle katılıyorsanız 7 rakamını, kesinlikle katılmıyorsanız 1 rakamını işaretleyiniz. Bu iki görüş arasındaki düşüncelerinizi rakamlardan sizce en uygun olanını yuvarlak içine alarak ifade edebilirsiniz. Eğer bir ifade ile ilgili fikriniz yoksa ya da kararsızsanız 4 rakamını işaretleyiniz.

	HİÇ KATILMIYORUM				TAMAMEN KATILMIYORUM		
1) Bir iş üzerinde çalıştığımda, iş kusursuz olana kadar rahatlayamam.	1	2	3	4	5	6	7
2) Başkalarını kolay pes ettikleri için eleştirmem.	1	2	3	4	5	6	7
3) Yakınlarımla başarılı olmaları gerekmez	1	2	3	4	5	6	7
4) Arkadaşlarımla en iyisinden aşağısına razı oldukları için pek eleştirmem.	1	2	3	4	5	6	7
5) Başkalarının benden beklentilerini karşılamakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
6) Amaçlarımdan bir tanesi yaptığım her şeyde mükemmel olmaktır.	1	2	3	4	5	6	7
7) Başkaları yaptıkları her şeyin en iyisini yapmalıdırlar.	1	2	3	4	5	6	7
8) İşlerimde asla mükemmelliği hedeflemem.	1	2	3	4	5	6	7
9) Çevremdekiler benim de hata yapabileceğimi kolayca kabul ederler.	1	2	3	4	5	6	7
10) Bir yakınımın yapabileceğinin en iyisini yapmamış olması benim için önemli değildir.	1	2	3	4	5	6	7
11) Bir işi ne kadar iyi yaparsam çevremdekiler daha da iyisini yapmamı beklerler.	1	2	3	4	5	6	7
12) Mükemmel olma ihtiyacını çok az hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
13) Yaptığım bir şey kusursuz değilse, çevremdekiler tarafından yetersiz bulunur.	1	2	3	4	5	6	7
14) Olabildiğim kadar mükemmel olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
15) Giriştiğim her işte mükemmel olmam çok önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7
16) Benim için önemli olan insanlardan beklentilerim yüksektir.	1	2	3	4	5	6	7
17) Yaptığım her şeyde en iyi olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
18) Çevremdekiler yaptığım her şeyde başarılı olmamı beklerler.	1	2	3	4	5	6	7
19) Çevremdeki insanlar için çok yüksek standartlarım yoktur.	1	2	3	4	5	6	7
20) Kendim için mükemmelden daha azını kabul edemem.	1	2	3	4	5	6	7

21) Başkalarının benden hoşlanması için her konuda üstün başarı göstermem gerekmez.	1	2	3	4	5	6	7
22) Kendilerini geliştirmek için uğraşmayan kişilere değer vermem.	1	2	3	4	5	6	7
23) Yaptığım işte hata bulmak, beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6	7
24) Arkadaşımdan çok şey beklemem.	1	2	3	4	5	6	7
25) Benim için başarı başkalarını memnun etmek için daha çok çalışmak anlamına gelir.	1	2	3	4	5	6	7
26) Birisinden bir iş yapmasını istersem, o işi mükemmel yapmasını beklerim.	1	2	3	4	5	6	7
27) Yakınlarımdan hata yapmasına tahammül edemem.	1	2	3	4	5	6	7
28) Hedeflerimi belirlemede mükemmeliyetçiyimdir.	1	2	3	4	5	6	7
29) Değer verdiğim kişiler beni hiç bir zaman hayal kırıklığına uğratmamalıdır.	1	2	3	4	5	6	7
30) Başarısız olduğum zamanlar bile başkaları yetersiz olduğumu düşünmezler.	1	2	3	4	5	6	7
31) Başkalarının benden çok şey beklediğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
32) Her zaman yapabileceğimin en iyisini yapmaya çalışmalıyım.	1	2	3	4	5	6	7
33) Bana göstermeseler bile, hata yaptığım zaman diğer insanlar bana çok bozulurlar.	1	2	3	4	5	6	7
34) Yaptığım her şeyde mükemmel olmak zorunda değilim.	1	2	3	4	5	6	7
35) Ailem benden mükemmel olmamı bekler.	1	2	3	4	5	6	7
36) Kendime yüksek hedefler koymam.	1	2	3	4	5	6	7
37) Annem ve babam hayatımın her alanında en başarılı olmamı pek beklemezler.	1	2	3	4	5	6	7
38) Sıradan insanlara değer veririm.	1	2	3	4	5	6	7
39) İnsanlar benden mükemmelden aşağısını kabul etmezler.	1	2	3	4	5	6	7
40) Kendim için çok yüksek standartlar koyarım.	1	2	3	4	5	6	7
41) İnsanlar benden verebileceğimden fazlasını beklerler.	1	2	3	4	5	6	7
42) Okulda veya işte her zaman başarılı olmalıyım.	1	2	3	4	5	6	7
43) Bir arkadaşımın elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmaması benim için önemli değildir.	1	2	3	4	5	6	7
44) Hata yapsam bile, etrafımdaki insanlar yetersiz ve beceriksiz olduğumu düşünmezler.	1	2	3	4	5	6	7
45) Çevremdekilerin yaptığı her şeyde üstün başarı göstermelerini pek beklemem.	1	2	3	4	5	6	7

EK 5. Ebeveyn Kabul Red /Kontrol Ölçeği (EKRÖ/K)

Yetişkin EKRÖ/K: Anne

© Ronald P. Rohner, 1989, 1997
Çeviri ve uyarlama A. Varan

Aşağıda annelerin çocuklarına karşı sergiledikleri davranışlarla ilgili bazı cümleler var. Her cümleyi dikkatlice okuyun ve okuduğunuz cümlelerin, siz çocukken **annenizin** size karşı göstermiş olduğu davranışları ne kadar iyi anlattığını düşünün.

Cevaplarınızı, çocukken **annenizden beklediğiniz davranışlara göre değil,**

annenizin size gerçekte gösterdiği davranışlara göre verin.

Lütfen her soruyu cevaplayın.

ANNEM	Hemen hemen her zaman doğru	Bazen doğru	Nadiren doğru	Hiçbir zaman doğru değil
1.Benim hakkımda güzel şeyler söylerdi.				
2.Kötü davrandığımda bana söylenir veya beni azarlardı.				
3.Sanki ben hiç yokmuşum gibi davranırdı				
4.Beni gerçekten sevmezdi.				
5.Neleri yapıp, neleri yapamayacağımı kesin olarak anladığımdan emin olmak isterdi				
6. Planlarımız hakkında benimle konuşur ve benim söyleyeceklerimi de dinlerdi.				
7. Onun sözünü dinlemediğim zaman beni başkalarına şikayet ederdi.				
8. Benimle yakından ilgilenirdi.				
9. Dışarıya çıkacağım zaman, eve kesin olarak saat kaçta dönmem gerektiğini bana söylerdi.				
10. Arkadaşlarımı eve çağırmanın için beni cesaretlendirir ve onların güzel vakit geçirmesi için elinden geleni yapardı.				
11. Benimle alay eder ve dalga geçerdi.				
12. Onu rahatsız etmediğim sürece benimle ilgilenmezdi.				
13. Kızdığı zaman bana bağırırdı.				
14. Bana sürekli olarak nasıl davranmam gerektiğini söylerdi.				
15. Benim için önemli olan şeyleri ona anlatabilmemi kolaylaştırırdı.				
16. Bana karşı sert davranırdı.				
17. Onun etrafında olmamdan hoşlanırdı.				
18. Bir çok kuralın olması ve kurallara uyulması gerektiğine inanırdı.				
19. Bir şeyi iyi yaptığımda, kendimle gurur duymamı sağlardı.				

ANNEM	Hemen hemen her zaman doğru	Bazen doğru	Nadiren doğru	Hiçbir zaman doğru değil
20. Hak etmediğim zaman bile bana vururdu.				
21. Benim için yapması gereken şeyleri unutturdu.				
22. Beni büyük bir başbelası olarak görürdü.				
23. Bana dilediğim kadar özgürlük tanırdı				
24. Beni başkalarına överdi.				
25. Kızdığı zaman beni çok kötü cezalandırırdı.				
26. Sağlıklı ve doğru şeyleri yememe çok dikkat ederdi.				
27. Bir şeyi nasıl yapmam gerektiğini bana en ince ayrıntısına kadar söylerdi.				
28. Benimle sıcak ve sevgi dolu bir şekilde konuşurdu.				
29. Bana hemen kızardı.				
30. Sorularımı cevaplayamayacak kadar meşguldü.				
31. Benden hoşlanmıyor gibiydi.				
32. İstedğim her yere, ona sormadan gitmeme izin verirdi.				
33. Hak ettiğim zaman bana güzel şeyler söylerdi.				
34. Çabuk parlar ve öfkesini benden çıkarırdı.				
35. Arkadaşlarımın kim olduğuyla yakından ilgilenirdi.				
36. Bana ne söylendiyse, aynen öyle davranmamda ısrar ederdi.				
37. Yaptığım şeylerle gerçekten ilgilenirdi.				
38. Bana bir sürü kırıcı şey söylerdi.				
39. Ondan yardım istediğimde benimle ilgilenmezdi.				
40. Başım derde girdiğinde, hatanın bende olduğunu düşünürdü.				
41. Dilediğim her akşam dışarı çıkmama izin verirdi.				
42. Bana istenilen ve ihtiyaç duyulan biri olduğumu hissettirirdi.				
43. Onun sinirine dokunduğumu söylerdi.				
44. Bana çok ilgi gösterirdi.				
45. Yaptığım her şeye karışmak isterdi.				
46. İyi davrandığım zaman benimle ne kadar gurur duyduğunu söylerdi.				
47. Beni kırmak için elinden geleni yapardı				
48. Hatırlaması gerekir diye düşündüğüm önemli şeyleri unutturdu.				
49. Şayet kötü davranırsam, beni artık sevmediğini hissettirirdi.				
50. Bana yapmam için bazı işler verir ve o işler bitene kadar başka hiçbir şey yapmama izin vermezdi.				
51. Bana yaptığım şeylerin önemli olduğunu hissettirirdi.				
52. Yanlış bir şey yaptığımda beni korkutur veya tehdit ederdi.				
53. Benimle zaman geçirmekten hoşlanırdı.				
54. Canım ne isterse yapmama izin verirdi.				

ANNEM	Hemen hemen her zaman doğru	Bazen doğru	Nadiren doğru	Hiçbir zaman doğru değil
55. Korktuğumda ya da bir şeye canım sıkıldığında bana yardım etmeye çalışırdı.				
56. Kötü davrandığım zaman beni arkadaşlarımın önünde utandırır.				
57. Benden uzak durmaya çalışırdı.				
58. Benden şikayet ederdi.				
59. Yaptığım her şeyi kontrol etmek isterdi.				
60. Benim ne düşündüğüme önem verir ve düşündüklerim hakkında konuşmamdan hoşlanırdı.				
61. Ne yaparsam yapayım, diğer çocukların benden daha iyi olduğunu düşündürdü.				
62. Bir plan yaparken benim de ne istediğime önem verirdi.				
63. Benim için önemli olan şeyleri, kendisine zorluk çıkarsa da yapmama izin verirdi.				
64. Diğer çocukların benden daha akıllı ve uslu olduğunu düşündürdü.				
65. Bakmaları için beni hep başkalarına bırakırdı.				
66. Bana istenmediğimi belli ederdi.				
67. Yaptığım şeylerle ilgilenirdi.				
68. Canım yandığında veya hasta olduğumda kendimi daha iyi hissetmem için elinden geleni yapardı.				
69. Kötü davrandığım zaman benden ne kadar utandığını söylerdi.				
70. Beni sevdiğini belli ederdi.				
71. Bana karşı yumuşak ve iyi kalpliydi.				
72. Kötü davrandığım zaman beni utandırır veya suçlu hissettirirdi.				
73. Beni mutlu etmeye çalışırdı.				

Yetişkin EKRÖ/K: Baba

© Ronald P. Rohner, 1989, 1997
Çeviri ve uyarlama A. Varan

Şimdi doldurmanız istediğimiz test babanız hakkında. Her cümleyi dikkatlice okuyun ve okuduğunuz cümlelerin, siz çocukken **babanızın** size karşı göstermiş olduğu davranışları ne kadar iyi anlattığını düşünün.

Cevaplarınızı, çocukken **babanızdan beklemiş olduğunuz davranışlara göre değil,**

babanızın size gerçekte göstermiş olduğu davranışlara göre verin.

Lütfen her soruyu cevaplayın.

BABAM	Hemen hemen her zaman doğru	Bazen doğru	Nadiren doğru	Hiçbir zaman doğru değil
1. Benim hakkımda güzel şeyler söylerdi.				
2. Kötü davrandığımda bana söylenir veya beni azarlardı.				
3. Sanki ben hiç yokmuşum gibi davranırdı				
4. Beni gerçekten sevmezdi.				
5. Neleri yapıp, neleri yapamayacağımı kesin olarak anladığımdan emin olmak isterdi				
6. Planlarımız hakkında benimle konuşur ve benim söyleyeceklerimi de dinlerdi.				
7. Onun sözünü dinlemediğim zaman beni başkalarına şikayet ederdi.				
8. Benimle yakından ilgilenirdi.				
9. Dışarıya çıkacağım zaman, eve kesin olarak saat kaçta dönmem gerektiğini bana söylerdi.				
10. Arkadaşlarımı eve çağırmanın için beni cesaretlendirir ve onların güzel vakit geçirmesi için elinden geleni yapardı.				
11. Benimle alay eder ve dalga geçerdi.				
12. Onu rahatsız etmediğim sürece benimle ilgilenmezdi.				
13. Kızdığı zaman bana bağırırdı.				
14. Bana sürekli olarak nasıl davranmam gerektiğini söylerdi.				
15. Benim için önemli olan şeyleri ona anlatabilmemi kolaylaştırırdı.				
16. Bana karşı sert davranırdı.				
17. Onun etrafında olmamdan hoşlanırdı.				
18. Bir çok kuralın olması ve kurallara uyulması gerektiğine inanırdı.				
19. Bir şeyi iyi yaptığımda, kendimle gurur duymamı sağlardı.				

BABAM	Hemen hemen her zaman doğru	Bazen doğru	Nadiren doğru	Hiçbir zaman doğru değil
20. Hak etmediğim zaman bile bana vururdu.				
21. Benim için yapması gereken şeyleri unutturdu.				
22. Beni büyük bir başbelası olarak görürdü.				
23. Bana dilediğim kadar özgürlük tanırdı				
24. Beni başkalarına överdi.				
25. Kızdığı zaman beni çok kötü cezalandırırdı.				
26. Sağlıklı ve doğru şeyleri yememe çok dikkat ederdi.				
27. Bir şeyi nasıl yapmam gerektiğini bana en ince ayrıntısına kadar söylerdi.				
28. Benimle sıcak ve sevgi dolu bir şekilde konuşurdu.				
29. Bana hemen kızardı.				
30. Sorularımı cevaplayamayacak kadar meşguldü.				
31. Benden hoşlanmıyor gibiydi.				
32. İstedğim her yere, ona sormadan gitmeme izin verirdi.				
33. Hak ettiğim zaman bana güzel şeyler söylerdi.				
34. Çabuk parlar ve öfkesini benden çıkarırdı.				
35. Arkadaşlarımın kim olduğuyla yakından ilgilenirdi.				
36. Bana ne söylendiyse, aynen öyle davranmamda ısrar ederdi.				
37. Yaptığım şeylerle gerçekten ilgilenirdi.				
38. Bana bir sürü kırıcı şey söylerdi.				
39. Ondan yardım istediğimde benimle ilgilenmezdi.				
40. Başım derde girdiğinde, hatanın bende olduğunu düşünürdü.				
41. Dilediğim her akşam dışarı çıkmama izin verirdi.				
42. Bana istenilen ve ihtiyaç duyulan biri olduğumu hissettirirdi.				
43. Onun sinirine dokunduğumu söylerdi.				
44. Bana çok ilgi gösterirdi.				
46. Yaptığım her şeye karışmak isterdi.				
46.İyi davrandığım zaman benimle ne kadar gurur duyduğunu söylerdi.				
47. Beni kırmak için elinden geleni yapardı				
48.Hatırlaması gerekir diye düşündüğüm önemli şeyleri unutturdu.				
49.Şayet kötü davranırsam, beni artık sevmediğini hissettirirdi.				
50.Bana yapmam için bazı işler verir ve o işler bitene kadar başka hiçbir şey yapmama izin vermezdi.				
51. Bana yaptığım şeylerin önemli olduğunu hissettirirdi.				
52.Yanlış bir şey yaptığımda beni korkutur veya tehdit ederdi.				
53. Benimle zaman geçirmekten hoşlanırdı.				
54. Canım ne isterse yapmama izin verirdi.				

BABAM	Hemen hemen her zaman doğru	Bazen doğru	Nadiren doğru	Hiçbir zaman doğru değil
55. Korktuğumda ya da bir şeye canım sıkıldığında bana yardım etmeye çalışırdı.				
56. Kötü davrandığım zaman beni arkadaşlarımın önünde utandırırdu.				
57. Benden uzak durmaya çalışırdı.				
58. Benden şikayet ederdi.				
59. Yaptığım her şeyi kontrol etmek isterdi.				
60. Benim ne düşündüğüme önem verir ve düşündüklerim hakkında konuşmamdan hoşlanırdı.				
61. Ne yaparsam yapayım, diğer çocukların benden daha iyi olduğunu düşünürdü.				
62. Bir plan yaparken benim de ne istediğıme önem verirdi				
63. Benim için önemli olan şeyleri, kendisine zorluk çıkarsa da yapmama izin verirdi.				
64. Diğer çocukların benden daha akıllı ve uslu olduğunu düşünürdü.				
65. Bakmaları için beni hep başkalarına bırakırdı.				
66. Bana istenmediğimi belli ederdi.				
67. Yaptığım şeylerle ilgilenirdi.				
68. Canım yandığında veya hasta olduğumda kendimi daha iyi hissetmem için elinden geleni yapardı.				
69. Kötü davrandığım zaman benden ne kadar utandığını söylerdi.				
70. Beni sevdiğini belli ederdi.				
71. Bana karşı yumuşak ve iyi kalpliydi.				
72. Kötü davrandığım zaman beni utandırır veya suçlu hissettirirdi.				
73. Beni mutlu etmeye çalışırdı.				

EK 6. ETİK KURUL ONAY FORMU

Ege Ünv. Evrak Tarih ve Sayısı: 10/01/2020-E.2650

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Eğitim-Öğretim Hizmetleri Şube Müdürlüğü

Sayı : 91049142-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BIÇKI)

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 01/11/2018 tarih ve 681 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması ile ilgili olarak Üniversitemiz Fakültelerinden alınan yazılar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi arz ederim.

e-imzalıdır
Yeşim Z. AKGÖZLÜ
Daire Başkanı V.

Ek: 18 Adet

10/01/2020 Şef
10/01/2020 Şube Müdürü V.

: Adem AKIŞ
: Yeşim Z. AKGÖZLÜ

Evrak Doğrulama İçin: http://edyi.ege.edu.tr/en/Vision/Validate_Doc.aspx?V=8E84ZMB90

Ege Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Başkanlığı 35100 Kampüs Bornova İzmir

Telefon No: +90 (232) 311 35 50 Faks No: +90 (232) 311 35 66

E-Posta: oidb@mail.ege.edu.tr İnternet Adresi: <http://oidb.ege.edu.tr>

Bilgi İçin: Ergin ERDEMİR

Uzman: Bilgisayar İşletmeni

Telefon No: 311 2131

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ege Ünv. Evrak Tarih ve Sayısı: 07/12/2018-E.355876

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Dış Hekimliği Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 65234543-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BIÇKI)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında fakültemizde uygulama yapma istemi Dekanlığımızca uygun görülmüştür.
Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Necdet ERDİLEK
Dekan

Ege Ün. Evrak Tarih ve Sayısı: 06/12/2018-E.352591

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eczacılık Fakültesi Dekanlığı
Öğrenci İşleri Bürosu

Sayı : 62483671-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BİÇKİ)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BİÇKİ'nin, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında Fakültemizde uygulama yapma isteği uygun görülmüştür.

Gereği için bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ayfer YALÇIN
Dekan

Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Bornova / İzmir
Telefon No: 0232 - 388 22 41 Faks No: 0232 - 388 22 41
E-Posta: ecz.dekanlik@mail.ege.edu.tr İnternet Adresi: http://eczacilik.ege.edu.tr/

Bilgi İçin: Deniz BOZDUMAN
Unvan: Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: 3113960

Ege Ünv. Evrak Tarih ve Sayısı: 12/12/2018-E.359740

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Edebiyat Fakültesi Dekanlığı
Yazı İşleri Bürosu

Sayı : 22124271-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BIÇKI)

EĞİTİM-ÖĞRETİM HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışmasını fakültemiz öğrencilerine uygulama yapma isteği aşağıdaki bölümlerimiz tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Yusuf AYÖNÜ
Dekan

Anket Yapma İsteğini Uygun Gören Bölümler

Arkeoloji Bölümü
Tarih Bölümü
Psikoloji Bölümü
Coğrafya Bölümü
Mütercim Tercümanlık Bölümü
Sanat Tarihi Bölümü
Sosyoloji Bölümü
Felsefe Bölümü
İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü
Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Bölümü

Ege Üniv. Evrak Tarih ve Sayısı: 17/12/2018-E.365742

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı
Öğrenci İşleri Bürosu

Sayı : 62088136-302.08.01
Konu : Araştırma İzni(Ezgi YOLDAŞ BIÇKI)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05.122018 tarih ve E.350961 sayılı yazınız.

İlgi yazı gereği, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında, Fakültemiz lisans programı öğrencilerine uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Hülya YILMAZ
Dekan

Ege Ün. Evrak Tarih ve Sayısı: 26/12/2018-E.375701

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Fen Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 80202595-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BIÇKI)

EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazınız.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında, Fakültemiz Bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilere anket çalışması yapması uygun görülmüştür.

Gereği için bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. İhsan YAŞA
Dekan

Ege Ün. Evrak Tarih ve Sayısı: 11/12/2018-E.359285

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı
Yazı İşleri

Sayı : 27344949-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BIÇKI)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi: 05.12.2018-E.350961

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı
Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın "Üniversite
Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli
Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışmasının uygulamasını Fakültemizde yapması
Dekanlığımızca uygun bulunmuştur.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ayşegül BİLGE
Dekan

Ege Ün. Evrak Tarih ve Sayısı: 11/12/2018-E.358958

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığı
Özlük İşleri

Sayı : 26488048-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BIÇKI)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

İlgi yazınızda belirtilen Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışmasını tamamlayabilmesi için Fakültemizde çalışma yapması, Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Asiye Özlem ÖNDER
Dekan

Ek: Yazı 3 Ad.

Ege Ün. Evrak Tarih ve Sayısı: 08/12/2018-E.356336

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanlığı

Sayı : 22435227-302.08.01
Konu : Araştırma İzni

İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 06/12/2018 tarihli ve 353411 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇIKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışmasını tamamlayabilmesi için, gerekli iznin verilmesi talebi, Bölüm Başkanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Siret HÜRİSOY
Bölüm Başkanı

Ege Ün. Evrak Tarih ve Sayısı: 06/12/2018-E.352758

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İletişim Fakültesi Dekanlığı
Öğrenci İşleri

Sayı : 71484931-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BIÇKI)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

2018-2019 Eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında Fakültemizde uygulama yapması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Dilek TAKIMCI
Dekan

Ege Ün. Evrak Tarih ve Sayısı: 19/12/2018-E.367362

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Mühendislik Fakültesi Dekanlığı
Öğrenci İşleri Birimi

Sayı : 83289901-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BİÇKİ)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BİÇKİ'nin, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışmasının Fakültemiz Biyomühendislik, Deri, Elektrik-Elektronik, Gıda, İnşaat ve Makina ve Tekstil Mühendisliği Bölümlerinde uygulanması, söz konusu anket ile ilgili materyallerin kendisi tarafından çoğaltılması ve yapması şartıyla uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Hasan YILDIZ
Dekan

Ege Üniv. Evrak Tarih ve Sayısı: 12/12/2018-E.360724

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fakülte Sekreterliği

Sayı : 98995938-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BIÇKI)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışmasını, araştırma gününü bildirmesi ve veri toplama sürecinin araştırmacının kendisi yapması koşulu ile öğrencilerimizin onamları doğrultusunda Fakültenizde yapması uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Melek Gülşin ÖZENTÜRK
Dekan V.

Ege Ünv. Evrak Tarih ve Sayısı: 06/12/2018-E.353648

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı
Yazı İşleri Birimi

Sayı : 76003659-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BIÇKI)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında Fakültemizde uygulama yapma isteği Dekanlığınızca uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ramazan Timuçin GENÇER
Dekan

Ege Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Bornova/İzmir
Telefon No: 02323111285 Faks No: 02323389000
E-Posta: İnternet Adresi: www.ege.edu.tr

Bilgi İçin: Nergis BURGUCU
Uzman: İlçil
Telefon No: 3111285

Ege Ünv. Evrak Tarih ve Sayısı: 05/12/2018-E.352115

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Su Ürünleri Fakültesi Dekanlığı
Öğrenci İşleri

Sayı : 98204451-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BİÇKİ)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BİÇKİ'nin, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında Fakültemizde uygulama yapması uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Uğur SUNLU
Dekan

Ege Ünv. Evrak Tarih ve Sayısı: 06/12/2018-E.353449

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tıp Fakültesi Dekanlığı
Öğrenci İşleri

Sayı : 11988171-100
Konu : Ezgi YOLDAŞ BIÇKI

EĞİTİM-ÖĞRETİM HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BIÇKI'nın, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında Fakültemizde uygulama yapma isteği uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Rüçhan SERTÖZ
Dekan Yardımcısı

Ege Ünv. Evrak Tarih ve Sayısı: 05/12/2018-E.351625

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Ziraat Fakültesi Dekanlığı
Öğrenci İşleri Şefliği

Sayı : 49991775-302.08.01
Konu : Araştırma İzni (Ezgi YOLDAŞ
BİÇKİ)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 05/12/2018 tarihli ve 350961 sayılı yazı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilimdalı yüksek lisans öğrencisi Ezgi YOLDAŞ BİÇKİ'nin, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında, Fakültemizde uygulama yapma isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Nedim KOŞUM
Dekan

EK 7. ÖLÇME ARAÇLARININ UYGULANMA İZİNLERİ

Ölçek kullanım izni 1 mesaj

 Kimden: **Muradiye Oral** 19 Nisan 2018 15:59
Kime: **ezgi yoldas bicki**

[Yüksek Lisans Tezim.doc \(836,5 KB\)](#) [İndir](#) | [Fıkrak çantası](#) | [Kaldır](#)

Merhaba Ezgi Hanım,
Hewitt & Flett (1991) tarafından geliştirilen ve adaptasyon çalışması tarafımdan yapılan 'Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (Multidimensional Perfectionism Scale)'ni bilimsel çalışmalarınızda kullanmanızda bir sakınca yoktur.

Ölçeğin çevirisi ve güvenirlik geçerlilik çalışmalarının yapıldığı tezimi ekte gönderiyorum. Tezin arka bölümünde pilot çalışma olarak yer alıyor.

İyi çalışmalar dilerim.

Muradiye ORAL
Uzman Psikolog
Ankara Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi

[Yanıtla](#) - [Tümüne Yanıt Ver](#) - [İlet](#) - [Daha Fazla İşlem](#)

**Ronald and Nancy Rohner Center
for the Study of Interpersonal Acceptance and Rejection**
Human Development & Family Studies, Box U-1058, University of Connecticut,
Storrs, CT 06269-1058 USA

**Limited License
PERMISSION TO REPRODUCE FOR
LIMITED EDUCATIONAL, CLINICAL, AND RESEARCH PURPOSES**

September 13, 2018

Permission is granted to Ezgi Yoldas Bicki to reproduce and use any measures provided by Rohner Research Publications (hereinafter, "RRP") for use in a research project. In addition, in exchange for the permission granted above, Ezgi agrees to supply RRP with completed research results, in whatever form, and hereby grants a license to RRP to use such research results for interpretation, citation, and archiving.

Scoring and data storage is available at no cost by registering this project at <http://parscore6.appspot.com> using a Gmail account. Please use the HELP video for guidance.

Warm regards,

Ronald P. Rohner, Ph.D., CEO
Rohner Research Publications
www.rohnerresearchpublications.com
rohner@uconn.edu

